

Evaluering af Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet

4. evalueringsrapport
Modul 4, forår 2009

Oxford Research A/S
September 2009

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	7
1.1 Baggrunden for evalueringen	7
1.1.1 Diplomuuddannelsen	7
1.2 Formål og fokus i evalueringen	8
1.3 Nye vinkler i evalueringen	9
1.4 Rapportens opbygning	10
1.5 Resumé	10
Kapitel 2. De studerendes baggrund og frafald	13
1.1. Geografisk fordeling af optagne studerende	13
2.1 Sammensætning af de studerende	15
2.2 Frafald og frafaldsårsager	16
2.3 Evaluators vurdering	16
Kapitel 3. Struktur og opbygning	17
3.1 Vekslingen mellem arbejde og uddannelse	17
3.1.1 Opbygningen og arbejdspresset	19
3.2 Sammenhæng og progression på uddannelsen	19
3.2.1 Rækkefølgen af moduler og temaer	21
3.2.2 Koordinering og planlægning på modul 4	22
3.3 Evaluators vurdering	23
Kapitel 4. Uddannelsens modul 4	25
4.1 Relevansen af temaerne på modul 4	26
4.1.1 Relevansen ifølge de to målgrupper	27
4.2 To udfordringer i forbindelse med juraen	28
4.3 Uddannelsens to målgrupper og modul 4	30
4.3.1 Et positivt udbytte for leverandørerne	32
4.4 Evaluators vurdering	33
Kapitel 5. Udbytte og anvendelse af modul 4 og uddannelsen som helhed	35
5.1.1 Forventninger og anvendelse af modul 4	35
5.1.2 Modul 4's betydning for de studerendes praksis	36
5.1.3 Udbyttet fra uddannelsen som helhed	38
5.1.4 Ledernes vurdering af udbyttet fra uddannelsen	40
5.2 Videndeling på arbejdspladsen og udbyttet for kollegerne	43
5.3 Effekt af uddannelsen på længere sigt	47

5.4	Evaluators vurdering	50
Kapitel 6. Undervisnings- og læringsformer		53
6.1	Tilfredsheden med undervisningen	53
6.2	Pensum på modul 4 – en udfordring	54
6.3	Praksisnær undervisning – på godt og ondt	55
6.3.1	Anvendelig dialog i undervisningen	56
6.3.2	Metaperspektivet vs. det praksisnære	56
6.4	Undervisningen og underviserne.....	58
6.4.1	De studerende i undervisningssituationen	58
6.5	Det faglige niveau	59
6.6	Eksamen, feedback og karakterer	60
6.6.1	Feedback og bedømmelse på modul 3	61
6.6.2	Eksamen på modul 4	63
6.6.3	Karakterer og niveauet i eksamensopgaverne	64
6.7	Evaluators vurdering	66
Kapitel 7. Motivation og fællesskab.....		67
7.1	Holdfølelse, motivation og fællesskab	67
7.2	Studiegrupper	68
7.3	Evaluators vurdering	70
Kapitel 8. Samlet tilfredshed med uddannelsen		71
8.1.1	Indikatorer på tilfredshed hos lederne.....	72
8.2	Evaluators vurdering	74
Kapitel 9. Den udvidede studievejledning		75
9.1	De studerendes brug og kendskab til den udvidede studievejledning	75
9.1.1	Optimering af studievejledningen	77
9.2	Lederen og den udvidede studievejledning	78
9.3	Studievejledningen – undervisere og kolleger	81
9.4	Evaluators vurdering	82
Kapitel 10. Vikarpuljen.....		83
10.1	Omfanget af vikardækning.....	84
10.2	Brug af vikarpuljemidlerne	84
10.3	Betydningen af vikarpuljemidlerne	87
10.4	Udfordringer og muligheder med vikarpuljemidlerne.....	88
10.4.1	Udfordringer med vikardækning	89
10.4.2	Kolleger om problemer med aflastning	90

10.5 Evaluators vurdering	91
Kapitel 11. Forsknings- og udviklingspuljen	93
11.1 Andel af projekter der opnår støtte	94
11.2 Vurdering af puljen blandt FoU-puljens projektdeltagere	94
11.3 FoU-projekternes anvendelighed på uddannelsen	96
11.4 Videndeling på tværs af uddannelsessteder	97
11.5 Evaluators vurdering	98
Kapitel 12. Bilag 1: Metode og dataindsamling	99
12.1 Spørgeskemaundersøgelser	99
12.1.1 Spørgeskema til studerende	100
12.1.2 Spørgeskema til undervisere	101
12.1.3 Spørgeskema til de studerendes ledere	102
12.2 Anvendelse af studie- og registerdata	102
12.3 Kvalitative dybdegående interview	103
12.3.1 Interview med studerende	103
12.3.2 Interview med undervisere	103
12.3.3 Interview med de studerendes ledere	103
12.3.4 Interview med de studerendes kolleger	104
12.4 Læringsdagbog	104
12.5 Observationsstudier	105
12.6 Læringsseminar	105
Kapitel 13. Bilag 2: Frafaldsanalyse	107
13.1 Modul 1 (F09-M1)	107
13.2 Modul 2 (E08-M2)	109
13.3 Modul 3 (F08-M3)	111
13.4 Modul 4 (E07-M4)	113
Kapitel 14. Bilag 3: Farvekoder	116
Kapitel 15. Bilag 4: Evalueringsdesign	117

Kapitel 1. Indledning

Nærværende delrapport 4, i evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet, har til formål at fremlægge evalueringens resultater vedrørende uddannelsens fjerde halvår. Særlige aktivitets- og støttemuligheder, der er oprettet specifikt i forbindelse med uddannelsen, bliver ligeledes evalueret i nærværende rapport.

Evalueringens hovedfokus er på de studerende, som har deltaget i uddannelsens modul 4 i foråret 2009.

1.1 Baggrunden for evalueringen

Baggrunden for evalueringen er oprettelsen af en diplomuddannelse rettet mod myndighedssagsbehandlere og leverandører på børne- og ungeområdet. Uddannelsen er oprettet på baggrund af forliget om Anbringelsesreformen, som trådte i kraft 1. januar 2006.

Anbringelsesreformen har til formål at forbedre indsatsen over for udsatte børn og unge og deres forældre. Reformen skal kvalitetssikre indsatsen og betyde færre brudte anbringelsesforløb. Dertil skal indsatsen være mere målrettet, og ressourcerne udnyttes bedre. Reformen indeholder en række underordnede emner, som tilsammen skal styrke indsatsen: Bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelsen og i efterværnet og børns retssikkerhed.

Reformen består i overskrifter af lovændringer, pilotprojekt om børne- og ungepolitik i otte kommuner, uddannelsesaktiviteter, informationsaktiviteter, øget kontrol med kommunalbestyrelsens indsats og udredningsarbejde om børn og forældres retssikkerhed.

I forliget om Anbringelsesreformen er det fastlagt, at formålet med Anbringelsesreformen blandt andet skal opnås gennem uddannelsesaktiviteter for de medarbejdere, der arbejder med området i kommunerne. Uddannelsesaktiviteterne skal sikre systematik og kvalitet i sagsbehandlingen og indebære både kortere og længere uddannelsesforløb.

De kortere uddannelsesaktiviteter er udmøntet i en række temadage til politikere og forvaltningschefer, implementeringskurser for sagsbehandlere og afdelingsledere og introduktionskurser for nye sagsbehandlere.

Til længerevarende uddannelsesforløb blev der i reformen afsat en pulje på 10 mio. kroner i 2006, 20 mio. kr. i årene 2007-2009 og 15 mio. i årene herefter. Disse midler er indtil videre udmøntet i to aktiviteter. For det første en undersøgelse af behovet for en masteruddannelse. For det andet en diplomuddannelse med fokus på myndighed og leverandør på børne- og ungeområdet¹.

1.1.1 Diplomuddannelsen

Den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet henvender sig til alle medarbejdere, der arbejder med udsatte børn og unge og deres familier. Uddannelsen

¹ www.social.dk og www.anbringelsesreformen.servicestyrelsen.dk

tager udgangspunkt i den sociale diplomuddannelse, men afviger fra denne på en række områder:

For det første tager de eksempler og cases, der anvendes på uddannelsen, udgangspunkt i børne- og ungeområdet. For det andet sætter et nyt modul på uddannelsen fokus på det at være leverandør og myndighedssagsbehandler på sociale indsatser for børn og unge. Sidstnævnte indebærer, at målgruppen for uddannelsen spænder vidt fra dagplejemødre over familiekonsulenter til sagsbehandlere i de kommunale forvaltninger.

For det tredje er der en række tilknyttede aktiviteter, som på forskellig vis støtter op om uddannelsen. Et deltagertilskud, en udvidet studievejledning, en vikarpulje med midler til vikardækning for de studerende, der er sagsbehandlere og en forsknings- og udviklingspulje målrettet underviserne på uddannelsen.

For at få viden om, i hvilken udstrækning den ny mulighed for diplomuddannelse og de tilknyttede støtte- og forskningsaktiviteter bidrager til at styrke indsatsen over for børn, unge og deres familier, har Servicestyrelsen igangsat en evaluering². Nærværende rapport er den fjerde af i alt syv evalueringsrapporter, som vil blive udarbejdet frem til 2010.

1.2 Formål og fokus i evalueringen

Evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet sætter fokus på læring og kvalificering af uddannelsen. Evalueringen har således til formål at indsamle viden, der løbende gennem hele evalueringsforløbet kan danne grundlag for udvikling og forbedring af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen.

Som supplement til det lærings- og handlingsorienterede sigte har evalueringen endvidere til formål at vurdere, i hvilken udstrækning uddannelsen og de tilhørende initiativer bidrager til at styrke indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier. Dertil kommer et formål om at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer udvikler sig.

Evalueringen har således et sammensat formål, der trækker på flere forskellige evalueringsforståelser. For det første er der tale om en *effektevaluering*, der inddrager effekten af den pågældende indsats. For det andet er der tale om en *procesevaluering*, der sætter fokus på, hvordan processen i indsatsen udvikler og forandrer sig over tid. For det tredje er der tale om en *lærende* eller *formativ evaluering*, der er fremadrettet og sætter fokus på læring og handling³.

Evalueringen bibringer via en kombination af evalueringsretninger med forskelligartet og relevant viden, der har til hensigt at udvikle og forbedre uddannelsen og de tilhørende initiativer i en retning, der styrker de studerendes udbytte af uddannelsen og den kommunale indsats på børne- og ungeområdet.

² www.boerneungediplom.dk

³ Dahler-Larsen, Peter & Krogstrup, Katrine (2001) *Tendenser i Evaluering*. Odense Universitetsforlag.

Evalueringsspørgsmålene er:

- Hvordan udvikler uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen, sig?
- Hvad er effekten af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til en opkvalificering af de studerende?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til at kvalificere indsatsen på børne- og ungeområdet?

På baggrund af evalueringsspørgsmålene er der opstillet en række læringsspørgsmål, som sætter fokus på evalueringens fremadrettede læringsperspektiv. Disse spørgsmål fremgår nedenfor og har tilsammen til formål at uddrage de vigtigste læringsperspektiver fra den indsamlede viden, som kan styrke uddannelsens bidrag til en styrket indsats over for udsatte børn, unge og deres familier.

Læringsspørgsmålene er:

- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre kendskab og ansøgninger til uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre motivation og fastholdelse på uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre uddannelsens relevans og de studerendes og deres arbejdsplads' udbytte af uddannelsen?

De opstillede evalueringss- og læringsspørgsmål forventes at kunne besvares og anvendes løbende i evalueringsperioden. Det er følgelig ikke forventningen, at alle elementer kan udfoldes i denne 4. evalueringsrapport.

1.3 Nye vinkler i evalueringen

Denne evalueringsrapport har, udover allerede nævnte områder, særligt fokus på:

- FoU-puljen
- De studerendes vurdering af indholdet af modul 4
- Inddragelse af ledere og kolleger
- Udviklingen på modul 3

Derudover bygges videre på seneste 3. evalueringsrapport, hvori fokus blev justeret på en række områder:

- Forstærket fokus på den udvidede studievejlednings aktiviteter
- Mindre fokus på tilfredshed blandt de studerende og mere fokus på at gå i dybden i forhold til at finde svar – fx i forhold til hvordan de studerende har ændret praksis, og hvilke refleksioner de har gjort sig om praksis på baggrund af uddannelsen
- Større inddragelse af kvalitative interviewdata i evalueringen
- Endnu mere fokus på 'det fremadrettede' - hvad skal der til for at hjælpe i forhold til udvidet studievejledning, vikarpuljen, praksiseksempler, cases mv.?
- Mere fokus på indholdet i undervisningen. Hvilke emner fungerer godt/mindre godt og hvorfor?
- Indsamling af tværgående data, der beskriver anvendelsen af vikarpuljen i praksis

1.4 Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget således, at kapitel 1 indledningsvist præsenterer formål og fokus for evalueringen samt samler op på konklusionerne i et resumé. Kapitel 2 beskriver de studerendes baggrund og den geografiske spredning af deltagere på uddannelsen. Kapitlerne 3-11 indeholder evalueringens centrale evalueringsspørgsmål fra indholdet på modul 4 til status for de tilknyttede initiativer. I disse kapitler er der fokus på de studerende, der har gået på modul 4 i foråret 2009. Der sammenlignes løbende med samme respondentgruppe, da de deltog på modul 1, 2 og 3⁴. Bilag 1 beskriver dataindsamlingen, og de metodiske greb, der er anvendt i evalueringen. Bilag 2 indeholder en statistisk frafaldsanalyse og bilag 3 indeholder en oversigt over respondentgrupper i evalueringen med farvekoder og benævnelser. Endelig indeholder bilag 4 evalueringsdesignet i skematisk form. En særskilt bilagsrapport sammenligner besvarelser fra modul 1 -studerende efterår 2007, med modul 1 -studerende foråret 2008, modul 1 -studerende efterår 2008 samt modul 1 -studerende forår 2009. Derudover sammenlignes modul 2 -studerende fra foråret 2008 med modul 2 -studerende fra efteråret 2008 og modul 2 -studerende fra foråret 2009. Endelig sammenlignes modul 3 -studerende fra efteråret 2008 med modul 3 -studerende fra foråret 2009. Bilagsrapporten fokuserer på områder, hvor der er sket en udvikling.

1.5 Resumé

Denne fjerde fase i evaluering af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet har fokus på modul 4 og ligger dermed i naturlig forlængelse af de tre første evalueringsrapporter, som havde fokus på henholdsvis modul 1, modul 2 og modul 3.

Efterspørgslen efter uddannelsen er faldende – fra 129 optagne studerende i efteråret 2007 til 82 studerende i foråret 2008, 64 optagne studerende i efteråret 2008 og 30 nye studerende i foråret 2009. Evalueringen viser generelt, at de studerende fortsat er tilfredse med uddannelsen. Det er både gældende for studerende, der har været på uddannelsen i flere moduler og for studerende, som er helt nye på uddannelsen. Der er et lavt frafald fra uddannelsen, og de studerende er overvejende tilfredse med de enkelte dele af uddannelsen. Derudover viser evalueringen, at de studerende oplever, at der i relation til modul 4 er en række udfordringer, der med fordel kan adresseres for at optimere modulet.

Både de studerende, ledere og kolleger er positive omkring indholdet af modul 4. Det er især emnet om lovgivning og retningslinjer, samt fokus på myndigheds- og leverandørrollerne, som får en særlig positiv vurdering. Men overordnet er samtlige emner på modul 4 blevet modtaget godt af de studerende. Forbedringspotentialerne i forhold til indholdet af modul 4 går primært på at tilpasse indholdet af modulet i forhold til leverandørsiden, således at der både er mere *til* og mere *om* leverandørerne. Herunder ligger der en udfordring i at gennemtænke, hvilket udbytte leverandørerne forventes at få af modulet. Derudover er det en udfordring at tilpasse temaet om lovgivning og retskilder til de studerendes forskellige forudsætninger og til den praksis de har erfaring med fra arbejdspladsen.

⁴ I nærværende evaluering skal det bemærkes, at studerende, der startede i efteråret 2007 benævnes 'E07', studerende, der startede i foråret 2008, benævnes 'F08', studerende, der startede i efteråret 2008, benævnes 'E08', mens studerende, der startede i foråret 2009, benævnes 'F09'. Modul angives med enten 'M1' for modul 1, 'M2' for modul 2, 'M3' for modul 3, og 'M4' for modul 4.

Sammenhængen på modulet og uddannelsen generelt vurderes forskelligartet af de studerende. Flere oplever, at uddannelsen generelt har en fornuftig progression, og opbygning af modul 4 ligeledes fungerer efter hensigten. Andre studerende har svært ved at sætte de enkelte undervisningsgange i relation til hinanden, og finder det vanskeligt at sætte modulet i relation til hele uddannelsesforløbet. En løbende inddragelse af formålet med modulet og uddannelsen undervejs i undervisningsforløbet kunne potentielt adressere denne udfordring.

De studerende og deres ledere og kolleger oplever, at de studerende via uddannelsen opkvalificeres fagligt. Deres sagsbehandling bliver mere begrundet, nuanceret og reflekteret. Det betyder, at kvaliteten i indsatsen over for børn og unge forbedres. Især får uddannelsen en effekt på indsatsen, når der sker en videndeling på arbejdspladsen, og her peger evalueringen på, at der rigtig mange steder er et stort udbytte for kollegerne og arbejdspladsen som helhed, selv om det afhænger meget af den kultur for læring og videndeling, der er på arbejdspladsen i forvejen.

Undervisningsformerne på uddannelsen opleves generelt positivt. Især er de studerende tilfredse med undervisernes engagement og diskussioner og debat i undervisningen. Det er netop her, at de studerende kan komme med egne eksempler og kan relatere uddannelsen til deres egen praksis. Pensum på modul 4 er dog et forbedringspotentiale. De studerende oplever, at der er dele af pensum, der er mindre relevant. Samtidig er der dele af pensum, der fremstår uklart i forhold til sammenhængen mellem undervisningen og eksamensopgaven. Derudover ligger der en udfordring i at få de studerende til at variere deres refleksion fra det metaorienterede til det konkrete. Det vil her være en fordel, at tydeliggøre, hvad der i den forbindelse forventes af de studerende.

De studerende har i højere grad end tidligere fået individuel feedback på eksamensopgaven. Derudover vurderer de studerende, at eksamen på modul 4 generelt fungerer efter hensigten.

Fællesskabet på holdene er intakt og særligt det faktum, at alle på holdet arbejder inden for børne- og ungeområdet har stadig større betydning for de studerendes motivation for at fortsætte på uddannelsen.

I forhold til den udvidede studievejledning er både de studerende og lederne, der anvender denne, tilfredse. Studievejledningen bliver i forbindelse med modul 4, i højere grad end tidligere, brugt til at støtte implementeringen af uddannelsen og videndelingen med kollegerne på arbejdspladsen. Udfordringen i forhold til studievejledningen er todelt. For det første handler det om at få flere studerende til at anvende studievejledningen. Det er målet, at de studerende har lyst til at bruge studievejledningen aktivt i forbindelse med at implementere det, som de lærer på uddannelsen og dele det med kollegerne. For det andet kan ledernes kendskab og anvendelse af studievejledningen med fordel forøges. Et idékatalog med konkrete eksempler på, hvordan studievejledningen kan inddrages på forskellige tidspunkter i uddannelsesforløbet kan være med til at give lederne en konkret og resultatorienteret forståelse af, hvad de kan få ud af at bruge studievejledningen.

Evalueringen viser, at vikarpuljemidlerne i højere grad end tidligere, aflaster de studerende. Derudover er der blevet ansat flere vikarer, der er sagsbehandlere, end tilfældet har været på de andre moduler. Udfordringen ligger fortsat i at aflaste de studerende, der ikke føler sig aflastet. En manglende aflastning bunder typisk i manglende mulighed for at tiltrække vikarer samt vikarers manglende mulighed for at aflaste de studerende i forbindelse med komplicerede sager.

FoU-puljen er blevet forøget med ét projekt siden evalueringen af modul 3. Der er generelt få projekter, der på nuværende tidspunkt er inddraget på uddannelsen, men effekten af disse på undervisningen vurderes som positiv. Landsmødet 2009 var en succes og

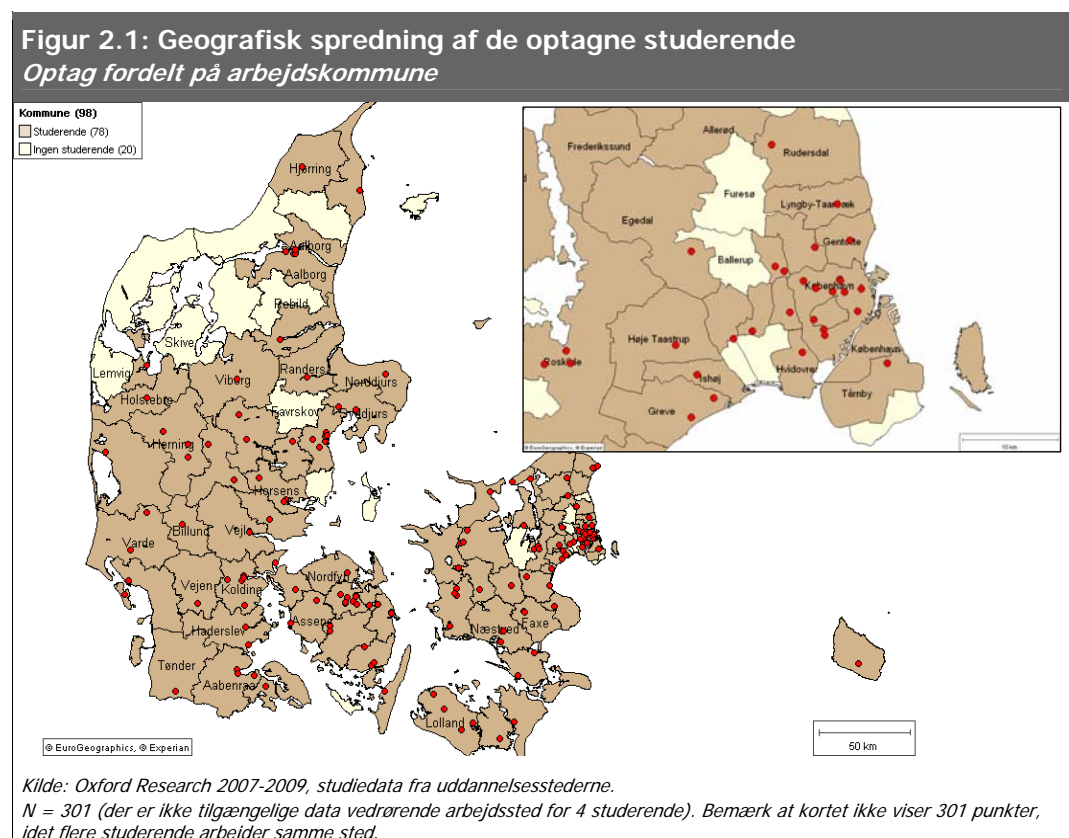
fungerede som et forum for videndeling og afdækning af potentialer og barrierer på området. Forbedringspotentialet i forhold til FoU-puljen består i at sikre, at alle projekterne indtænkes tilstrækkeligt på uddannelsen, og at der sker en optimal og givende videndeling på tværs af projekterne og uddannelsesstederne i forbindelse med projekterne.

Samlet set er det evaluators vurdering, at uddannelsen og modul 4 fungerer godt. Tilfredsheden er fortsat stor, selv om der er en række udfordringer, som det er vigtigt at tage hånd om - både modul 4 og på uddannelsen som helhed.

Kapitel 2. De studerendes baggrund og frafald

1.1. Geografisk fordeling af optagne studerende

Figur 2.1 viser den geografiske fordeling på de optagne studerende opdelt på kommuner, det vil sige, hvor de studerendes arbejdssted er beliggende. Figuren dækker over, at der blev optaget 129 studerende i efteråret 2007, 82 studerende i foråret 2008, 64 studerende i efteråret 2008, og 30 studerende i foråret 2009.

I foråret 2009 er oprettet hold på UC Lillebælt og i DSH-København, hvorfor det er i københavnsområdet og i Syddanmark, der er kommet flere studerende til i foråret 2009.

Nedenstående tabel viser henholdsvis, hvilke kommuner der har (eller har haft) indskrevet studerende på uddannelsen, og hvilke kommuner der ikke har indskrevet studerende på uddannelsen.

På F09-M1 er der studerende fra tre nye kommuner: Egedal kommune, Gentofte kommune og Nyborg kommune. Dermed er der 79,6 % af kommunerne, der har eller har haft studerende på uddannelsen. Udover de tre nye kommuner, er der på den nye årgang af modul 1 studerende, en fra et hospital og en fra et privat konsulentfirma.

Tabel 2.1: Studerende fordelt på arbejdskommune			
Studerende på uddannelsen			Ikke studerende på uddannelsen
Albertslund	Herning	Randers	Ballerup
Allerød	Hillerød	Ringkøbing-Skjern	Brøndby
Assens	Hjørring	Ringsted	Brønderslev
Billund	Holbæk	Roskilde	Dragør
Bornholm	Holstebro	Rudersdal	Favrskov
Egedal	Horsens	Rødovre	Furesø
Esbjerg	Hvidovre	Silkeborg	Hørsholm
Fanø	Høje Tåstrup	Skanderborg	Jammerbugt
Faxe	Ikast-Brande	Slagelse	Lejre
Fredensborg	Ishøj	Solrød	Lemvig
Fredericia	Kalundborg	Sorø	Læsø
Frederiksberg	Kerteminde	Stevns	Morsø
Frederikshavn	Kolding	Struer	Odder
Frederikssund	København	Svendborg	Rebild
Faaborg-Midtfyn	Køge	Syddjurs	Samsø
Gentofte	Langeland	Sønderborg	Skive
Gladsaxe	Lolland	Tønder	Thisted
Glostrup	Lyngby Tårnbæk	Tårnby	Vallensbæk
Greve	Mariagerfjord	Varde	Vesthimmerland
Gribskov	Middelfart	Vejen	Ærø
Guldborgsund	Norddjurs	Vejle	
Haderslev	Nordfyns	Viborg	
Halsnæs	Nyborg	Vordingborg	
Hedensted	Næstved	Åbenrå	
Helsingør	Odense	Ålborg	
Herlev	Odsherred	Århus	
I alt 78			I alt 20
<i>Kilde: Data fra uddannelsesstederne.</i>			
<i>Note: Opgørelsen er baseret på oplysninger, som er indgivet ved optagelse på uddannelsen og angiver kommunen, hvor den studerendes arbejdssted er placeret.</i>			

2.1 Sammensætning af de studerende

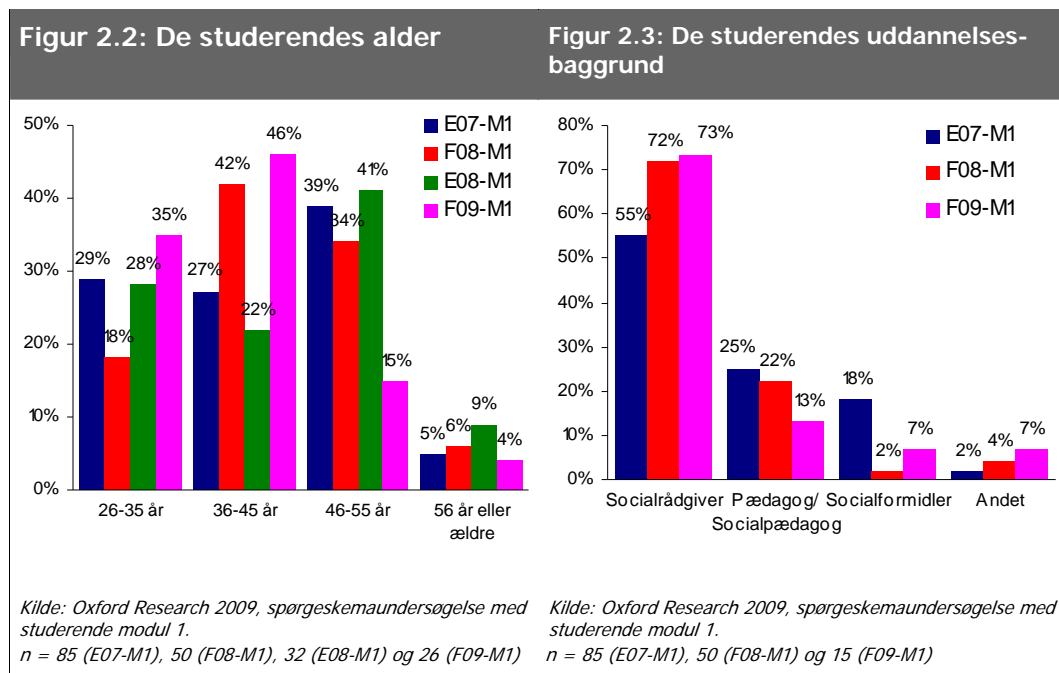
I forbindelse med afrapporteringen af sammensætningen af de studerende er data baseret på den kvantitative spørgeskemaundersøgelse blandt de studerende.

Fordelingen af de studerende på myndigheds- og leverandørniveau på modul 1 var i efteråret 2007, foråret 2008 og efteråret 2008 kendetegnet ved en 70-30 fordeling. Det samme gør sig gældende for studerende på modul 1 i foråret 2009. Der er således ikke sket nogen markant forandring over tid i forhold til interessen blandt de to aftagergrupper af uddannelsen.

Andelen af ledere, der deltager på uddannelsen, var i efteråret 2007 på 9 %, i foråret 2008 på 6 %, i efteråret 2008 på 9 %, mens det i foråret 2009 ligger på 8 %. Andelen af mænd der er optaget på F09-M1 er lavere end tidligere. Hvor der på de andre modul 1 hold har været ca. 10 % mænd er andelen af mænd i foråret 2009 på 3 %.

Det fremgår af nedenstående figur 2.2, at flest studerende er mellem 46-55 år. Derudover er der relativ stor spredning på de studerendes alder imellem de respektive moduler i aldersgrupperne 26-35 år og 36-45 år. Der er relativt få studerende, der er 56 år eller ældre. Desuden viser figuren, at der især på det modul 1 i foråret 2009 er tendens til, at studerende er yngre.

Nedenstående figur 2.3 viser, at størstedelen af de studerende stadig har en uddannelsesbaggrund som socialrådgiver.⁵

⁵ De studerendes uddannelsesbaggrund for efteråret 2008 ikke mulige at sammenligne med de andre årgange, idet uddannelsesstederne ikke havde udleveret oplysninger herom for modul 1.

2.2 Frafald og frafaldsårsager

Ud af de 305 studerende, som sammenlagt er blevet optaget på uddannelsen, er 20 studerende frafaldet uddannelsen (forår 2009). Dette svarer til en frafaldsprocent på 6,5 %. Spørgeskemaundersøgelserne blandt studerende registrerede i forbindelse med fase 4 to studerende på hhv. modul 1 og 4, der ikke længere er tilknyttet uddannelsen. Heraf fremgik det, at årsagsforklaringerne på frafald fra uddannelsen fra den studerende på modul 4 gik på, at personen måtte prioritere arbejde i stedet for uddannelse samt at uddannelsen mod forventning ikke var relevant for det daglige arbejde. For den studerende der afmeldte sig på modul 1, var årsagsforklaringerne, at lederen vurderede, at personen måtte prioritere arbejde i stedet for uddannelse, samt personlige årsager. Der kan således ansføres forskellige begrundelser for, hvorfor studerende afmeldes uddannelsen.

Det kan endvidere konstateres, at der i følge tilgængeligt data i alt er 40 studerende, der har orlov fra uddannelsen (svarende til 12 % af de studerende).

Der er således fortsat tale om et lavt frafald på uddannelsen. Dette betyder, som i de seneste evalueringsrapporter, at de kommende kapitler fokuserer på at støtte op om fastholdelse frem for at analysere årsager til frafald.

2.3 Evaluators vurdering

Fra kapitlet fremgår det at:

- Der er sket et fald i antallet af optagne studerende på uddannelsen. Fra 129 studerende i efteråret 2007, 82 studerende i foråret 2008, 64 studerende i efteråret 2008 til 30 studerende i foråret 2009
- Der er fortsat en fornuftig geografisk spredning på, hvor de studerende på uddannelsen kommer fra
- Der er fortsat stor spredning på de studerendes alder, dog med flest studerende i aldersgrupperne 46-55 år. Derudover er der tendens til, at nye studerende på uddannelsen tilhører yngre alderssegmenter
- Den største andel af de studerende er fortsat myndighedssagsbehandlere (75 %), mens andelen af studerende, der er leverandører, er 25 %
- Der er 9 % mænd og 91 % kvinder på uddannelsen
- Der er et lavt frafald på 6,5 % (forår 2008).

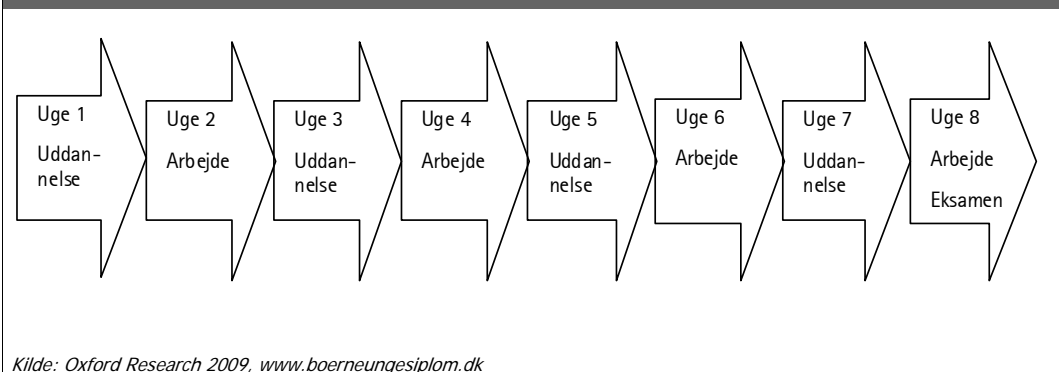
Evaluator hæfter sig ved, at det er tilnærmelsesvis de samme demografiske forhold, der kendetegner de studerende på uddannelsen. Dog ansføres der en tendens til, at antallet af studerende, der indskrives på diplomuddannelsen, fortsat er faldende. Samtidig spreder optaget sig løbende ud på flere kommuner.

Kapitel 3. Struktur og opbygning

Modulerne på uddannelsen er bygget op, så et modul har en varighed af 8 uger. De 8 uger indeholder, som nedenstående figur illustrerer, 4 ugers uddannelse og 4 uger med arbejde, således at de studerende veksler mellem at være på arbejde og på uddannelse.

På hvert halvår i en periode på 3 år afvikles ét modul, og de studerende skal for at få deltagertilskud tilmelde sig den samlede uddannelse.

Figur 3.1: Modulopbygningen på uddannelsen
8 uger af 4 ugers uddannelse og 4 ugers arbejde

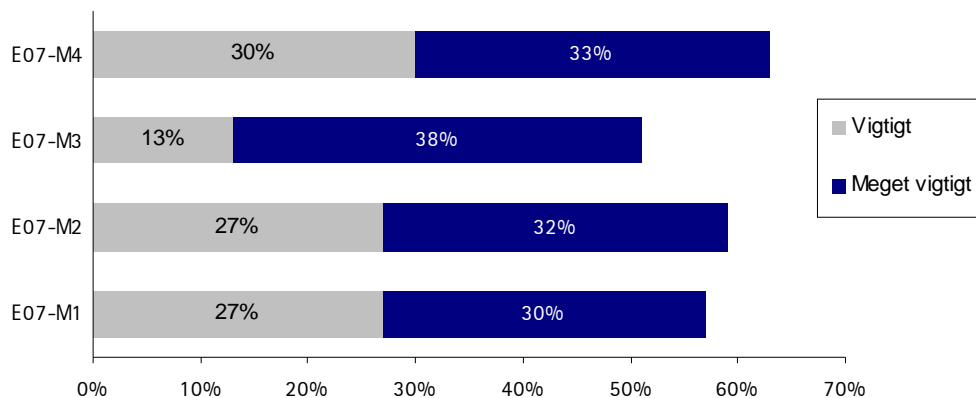

Nærværende kapitel har til formål at undersøge, hvordan uddannelsens opbygning, hvor der veksles mellem arbejde og uddannelse, fungerer. Dertil omhandler kapitlet opbygningen af uddannelsen i forhold til sammenhængen og progressionen mellem modulerne og på modul 4.

3.1 Vekslingen mellem arbejde og uddannelse

Figur 3.2 viser de studerendes holdning til uddannelsens opbygning, hvor der veksles mellem arbejde og uddannelse, efter hver af de fire moduler de har gennemført. Holdningen efter de har gennemført modul 4, er stort set uændret i forhold til efter modul 1 og 2. Hvor procentandelen, der mente, det var vigtigt eller meget vigtigt at forbedre uddannelsen efter modul 1 og 2 var knap 60 %, er der efter modul 4 63 % af de studerende, der vurderer, at det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre opbygningen. Til sammenligning var det efter modul 3 52 %, der vurderer, at det var vigtigt eller meget vigtigt.

Figur 3.2: Hvor vigtigt synes du det er at forbedre opbygningen af uddannelsen (8 ugers moduler hvert halvår med 4 ugers studie og 4 ugers arbejde indimellem)?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse 2009 med studerende på modul 1, 2, 3 og 4.

n = 77 (E07-M1), 56 (E07-M2), 47 (E07-M3) og 54 (E07-M4)

Note: De resterende svarkategorier er 'mindre vigtigt', 'slet ikke vigtigt' og 'ved ikke/ikke relevant'.

Ovenstående figur, der viser de kvantitative data, skal dog ses i forhold til de kvalitative interviews og de åbne besvarelser i spørgeskemaet. På den ene side, er der mange, der i de åbne besvarelser i spørgeskemaet fokuserer på opbygningen og beskriver, hvordan det er problematisk at skifte mellem arbejde og uddannelse, fordi det er stressende. På den måde har de studerende i forhold til de tidligere moduler ikke vænnet sig til og af-fundet sig med at veksle mellem arbejde og uddannelse uge for uge.

På den anden side viser de kvalitative interview også, at de, der er utilfredse også kan se fordelene i at veksle mellem arbejde og uddannelse. Både når det gælder implementeringen af uddannelsen og forholdet på arbejdet, hvor bunkerne på grund af vekslingen ikke når at blive alt for store. Samtidig er der også en andel, der oplever, at det fungerer rigtig godt at veksle mellem arbejde og uddannelse (se citaterne i tekstboksen nedenfor).

To forskellige udtalelser om opbygningen

- "Jeg vil stadig gerne have det sådan, så det veksler, men jeg kan også mærke, det begynder at bide, fordi bunkerne bliver så store, og jeg må tage det akutte. Men det ville være værre, hvis det var fire uger i træk, man var væk. Så ville bunkerne blive alt for store" (studerende).

- "Sådan som uddannelsen er nu, er det for hårdt, og det ville være bedre, hvis man kunne have et mere rent skoleforløb. Jeg synes ikke, at jeg gør tingene godt nok nogle af stederne, som det er nu. På sidste modul fik jeg mange tilbagemeldinger fra samarbejdspartere, der sagde, at jeg aldrig var til at træffe, og det var de enormt frustrerede over" (studerende).

På baggrund af data fra evalueringens 1. og 2. fase blev det i fase 3 undersøgt, hvordan holdningen og mulighederne er for en forsøgsordning, hvor ét uddannelsessted tilbyder uddannelsen i et forløb på 4 uger i stedet for 8 uger. Det viste sig, at de studerende er mere positive over for en forsøgsordning, end underviserne og studievejlederne er. Dertil er det en central pointe, at det udbytte, som de studerende får af de blandede hold med både leverandører og myndighedssagsbehandlere, risikerer at blive mindre, hvis de studerende kan vælge mellem den eksisterende og den alternative model. Det skyldes, at det især er sagsbehandlere, der vil vælge den alternative model. Den alternative model kan også skabe problemer i forhold til de studerendes muligheder for at få SVU. Konklusionen

blev, på baggrund af evalueringens tredje fase, at en forsøgsordning ikke var hensigtsmæssig at gennemføre på daværende tidspunkt.

3.1.1 Opbygningen og arbejdspresset

I de kvalitative interview er der en tendens til at knytte opbygningen og ansøgetallet sammen, idet nogle undervisere forestiller sig, at det kan påvirke lysten til at søge uddannelsen. Nedenstående er et eksempel på dette.

Opbygningen og ansøgetallet

- *“Set i lyset af det lave optag, mener jeg, man kunne se på strukturen på uddannelsen. Jeg synes, at man skal ændre formen til en dag om ugen i ni uger i stedet for den nuværende opbygning. Jeg tror det vil ændre på ansøgetallet i positiv retning – det hænger simpelthen ikke sammen som det ser ud nu”* (underviser).

Det underbygges af de kvalitative interview med de studerendes ledere. De steder, hvor lederne har nedjusteret planen for at sende medarbejdere af sted på diplomuddannelsen, er arbejdspresset - bl.a. forårsaget af vekslingen mellem uddannelse og arbejde - en central årsag, som lederne peger på. Enkelte af de kolleger der er blevet interviewet, peger også på, at arbejdspresset påvirker dem i negativ retning i forhold til interessen for at søge uddannelsen.

En anden udfordring vedrørende opbygningen og arbejdspresset, som de studerende peger på, er modulernes placering i forhold til hinanden. Det er, som en studerende siger det: *“sværere at komme ned i bunkerne”* i det daglige arbejde, hvis modulerne ligger meget tæt på hinanden. På den måde kan længere tid mellem modulerne være med til at forebygge problemer med arbejdspresset i løbet af modulet. I forhold til modulernes placering bliver det gjort forskelligt fra uddannelsessted til uddannelsessted, i forhold til hvornår modulerne afsluttes og begynder. Det kan i den forbindelse være en fordel, at studievejlederne i forhold til planlægningen af modulerne udveksler erfaringer i den retning.

3.2 Sammenhæng og progression på uddannelsen

Med deltagertilskuddet som incitament til de studerende, der tilmelder sig samtlige moduler, har det været formålet at skabe et samlet forløb for de studerende, så det hænger sammen både socialt og fagligt. Derfor har det i evalueringen været væsentligt at undersøge, om de studerende oplever, der er sammenhæng og progression mellem modulerne, lige så vel som det er vigtigt at undersøge, om der er sammenhæng mellem temaerne og undervisningsgangene på de enkelte moduler.

Indtil videre har evalueringen vist, at der er en let forståelig og logisk overgang og sammenhæng mellem modul 1 (videnskabsteori) og modul 2 (teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn, unge og familier). På modul 3 oplevede de studerende mindre sammenhæng. Idéen om at modul 1 og 2 skulle følges op af et metodemodul, gav god mening, men de studerende havde svært ved at se selve indholdet på modul 3 i sammenhæng med de første to moduler. Som nedenstående tekstboks viser, er billedet omkring sammenhængen på modul 4 langt fra entydigt.

Studerende om sammenhængen på modul 4 og sammenhæng til de andre moduler

- *"Det her modul har været okay for mig, men der gik lidt tid. Det var først, da jeg skrev opgaven, det gik op for mig, hvad der var meningen med modulet og sammenhængen i det og sammenhængen fra de andre moduler til det her. Der kunne måske være sat nogle flere ord på fra begyndelsen – når det er den vej vi skal"* (studerende).

- *"De andre moduler har hængt fint sammen, men ikke modul 4. Der var ingen overgang fra modul 3 til modul 4"* (studerende).

- *"Jeg oplever uddannelsen som et sammenhængende forløb og jeg synes der er en rød tråd på modulet."* (studerende).

- *"Jeg synes det har været et meget mærkeligt modul. Vi har flere gange fået, at vide, at det var det vigtigste, så vi var rigtig spændte på at se, hvad det handlede om, men der har ikke været nogen sammenhæng. Jeg kommer ud med en fornemmelse af, at man ikke ved, hvad man skulle med det"* (studerende).

- *"Det er okay med den sammenhæng der er, synes jeg. Især på modul 4 har emnerne været lidt mere adskilte fra hinanden, men det gør ikke noget"* (studerende).

Nogle studerende har slet ikke set sammenhængen, og det har ligefrem været svært at forstå meningen med modulet og sammenhængen til de andre moduler. Andre kan se sammenhængen og meningen, om end den for nogen først faldt på plads til sidst. Andre igen vælger at se modulet som enkelte dele, der ikke nødvendigvis behøver at hænge tæt sammen.

Som nedenstående eksempler fra interview med undervisere tydeliggør, er det underviserens vurdering, at der er en god sammenhæng på modul 4. De peger på sagsforløbet og juraen, som det der udgør den røde tråd på modulet. Det tyder på, at den forståelse, som nogen af de studerende mangler, er at finde hos underviserne. Derfor er det evaluators vurdering, at det er muligt, at gøre det mere eksplicit og kommunikere mere klart til de studerende, hvad den røde tråd er, og hvad meningen med modul 4 er.

Undervisere om sammenhængen på modul 4

- *"Jeg synes der er en rød tråd og en progression i forhold til de emner, jeg har undervist på, og det er også min fornemmelse, at det hænger fint sammen med de andre emner. Modulet er strikket godt sammen"* (underviser).

- *"Jeg synes da, at der er en sammenhæng, for det er jo koncentreret omkring juraen som den røde tråd, og hvordan en sag forløber fra indberetning til handleplan, og så er der nogle side-spør. Men pædagogerne har haft sværere ved at se sammenhængen og meningen, fordi der ikke er meget af det, de bruger i deres daglige arbejde"* (underviser).

Som en af underviserne i ovenstående tekstboks er opmærksom på, kan forståelsen af sammenhængen og meningen med modul 4 være en større udfordring for leverandørerne. Ikke alle leverandører tænker deres arbejde i forhold til sagsforløb og retlige rammer, som det er mere naturligt for de fleste sagsbehandlere at gøre det. Derfor kan jurasporet og sagsforløbet som den røde tråd i modul 4 kræve mere uddybende eller bare anderledes indgange for leverandørerne, før de for alvor kan se meningen og den røde tråd på modul 4.

Fra sidste evalueringsfase er det kendt, at de studerende var kritiske over for sammenhængen fra de tidligere moduler til modul 3. De studerende er langt mindre kritiske over for modul 3, efter de har gennemført modul 4. Det kan skyldes, at pointen med modul 3 og stoffet fra modul 3 er bundfældet og faldet ind i en sammenhæng med de tidligere moduler med tiden. Det kan også være tilfældet med modul 4, således at vurderingen af

modul 4 i sammenhæng med resten af uddannelsen kan være svær at vurdere lige efter de studerende har færdiggjort modul 4. Derfor bør kritikken af den manglende sammenhæng med de andre moduler tages med forbehold. Samtidig skal det også understreges, at det langt fra er alle studerende, der er kritiske.

3.2.1 Rækkefølgen af moduler og temaer

Blandt nogle undervisere er der overvejelser om, hvorvidt en anden tilgang til opbygningen af temaerne kunne skabe bedre sammenhæng og forståelse og gøre temaerne mere anvendelsesorienterede for de studerende.

I tekstboksen nedenfor foreslår en underviser en hel anden model for, tema- og modulopbygningen på uddannelsen, hvor typiske problematikker eller forskellige borgergrupper i arbejdet kunne være styrende for opbygningen af uddannelsen.

En alternativ opbygning af temaerne på uddannelsen

- "I forhold til emnernes placering i forhold til hinanden, kunne man godt flytte det rundt og lave om på rækkefølgen. Sådan, så når vi havde teorien om krise fx, hvad er det så for nogle metoder, der støtter op om det, og hvordan griber man kriser an. Det bliver skilt ad, teorierne og metoderne og så skal de hæftes sammen igen og spørgsmålet er, om det bliver gjort nok. Så jeg synes man kunne gøre det så man tog små børn, så store børn og unge eller man kunne dele det op i forhold til problemstillinger. Jeg tror man havde fået noget mere dybde. Dybden er der på modul 1 og 2, men så synes jeg det begynder at skride" (underviser).

En alternativ model, hvor emnerne, der styrer modulerne og forløbet på uddannelsen, er borgergrupper eller problematikker hos børn og unge, kunne potentielt forbedre forståelsen af sammenhængen mellem teorier og metoder på den ene side og de organisatoriske og lovmæssige rammer på den anden. Til gengæld risikerer man med en sådan opdeling, at de studerende ikke får den grundlæggende forståelse for teoriernes, metodernes og de organisatoriske rammers baggrund og oprindelse, fordi fokus vil være på den tværgående og problemorienterede anvendelse. Det er evaluators vurdering, at de studerende og deres ledere i høj grad sætter pris på den grundlæggende forståelse, som skabes på uddannelsen. Derfor finder evaluator, at fordelene og ulemperne ved en mere problemorienteret opbygning må overvejes nøje i forhold til formålet med uddannelsen. Det skal derudover bemærkes, at en alternativ opbygning af temaerne med en tættere binding mellem teori og metode (modul 2 og 3) i forbindelse med udviklingen af uddannelsen umiddelbart blev afvist af Undervisningsministeriet, fordi det formentlig kræver en godkendelse af de to moduler som nye diplommoduler.

Som nedenstående eksempler viser, er andre undervisere mere forsigtige, og de overvejer, hvorvidt juraen måske kommer for sent i forløbet i og med, at den fungerer som en "værkstøjskasse". På den anden side har det også visse fordele, at de studerende får de mere overordnede og de nye og spændende perspektiver på deres arbejde først i uddannelsesforløbet.

Overvejelser om rækkefølgen af temaerne på uddannelsen

- "De andre moduler har været mere teoretiske, nu går vi mere over til praksis. Det synes jeg passer meget godt. Hvis man bare havde startet med praksis, så tror jeg, at det ville have været sværere for dem at løfte sig op. Man skal ligesom have været oppe og svæve før man kan kigge ned på praksis" (underviser).

- "Juraen er rammerne og udgør på en måde værktøjskassen, så derfor skulle den måske være før – fx på modul 2. På den anden side er det mere kedeligt, og vi vil jo ikke skræmme de studerende væk" (underviser).

I relation til rækkefølgen af temaerne/modulerne er det i evalueringens fjerde fase tydeligt, at videnskabsteorien på modul 1 har sat sine spor hos de studerende. Både de studerende selv, undervisere og ledere fortæller, hvordan det særligt er helikopterperspektivet og forståelsen bag forskellige tilgange til arbejdet, der påvirker deres daglige praksis positivt. Mange er opmærksomme på, at det er den videnskabsteoretiske forståelse, der blev skabt på modul 1, der ligger grundstenen for den refleksionsproces, de studerende oplever og er meget optaget af som en effekt af uddannelsen.

Det tyder på, at placeringen af videnskabsteorien (modul 1) og til dels fagteorier (modul 2) tidligt på uddannelsen på længere sigt har været meningsfuld, selv om de studerende lige efter modul 1 var kritiske. Med den viden in mente er det formentlig for tidligt at afgøre, om placeringen af modul 3 og 4 (metode og relationen mellem myndighed og leverandør) er meningsfuld. Læringen og de studerendes udvikling og vurdering af forløbet bør så vidt muligt ses i en sammenhæng og i et længere perspektiv, før det for alvor er muligt at konkludere på rækkefølgen af temaerne/modulerne på uddannelsen.

3.2.2 Koordinering og planlægning på modul 4

Som det fremgår af ovenstående, er der en del af de studerende der efter modul 4 vurderer, at det er en udfordring at se sammenhængen på modul 4 og sammenhængen mellem modul 4 og de forrige moduler. Men ulig tidligere moduler vurderer de ikke, at det hovedsageligt skyldes manglende koordinering mellem underviserne. Det handler også om, hvorvidt der er en overordnet forståelse af meningen i at sammensætte de pågældende temaer til et samlet modul. Og som nævnt tyder det på, at meningen og sammenhængen på modul 4 formentlig kan styrkes gennem mere kommunikation til de studerende om meningen med modulet.

I forhold til den praktiske planlægning af modul 4 er der dog enkelte eksempler på, at koordineringen har haltet. Studerende peger på, at rækkefølgen af undervisningstemaerne på modulet er vigtig. Til eksempel var undervisningsgangen om BUM-modellen ét sted placeret for sent, i forhold til, at modellen var udgangspunktet og referencerammen for flere af de tidligere undervisningsgange. Det var problematisk, hvis de studerende så ikke vidste, hvad BUM-modellen var på forhånd.

Udtalelser om koordinering og planlægning på modul 4

- "Det er nødvendigt med koordinering, fordi jeg synes, de studerende er blevet præsenteret for den samme litteratur 2 gange, og der har ikke været koordinering mellem modulerne. De studerende siger: det du siger, det har vi hørt før. Der er blevet gjort lidt for at koordinere fra skolens side, men kun på overskriftsniveau: men det er ikke nok" (underviser).

- "Det med at der ikke var nogen sammenhæng, var fx, at det skulle handle meget om BUM, men den er først til sidst i undervisningsforløbet, og så er det bare ærgerligt i forløbet, hvor der henvises til det, hvis man ikke kender til det" (studerende).

På trods af de muligheder for forbedringer, der på baggrund af enkelte problemer kan peges på med udgangspunkt i citaterne i tekstboksen ovenfor, er det væsentligt at bemærke, at manglende koordinering mellem underviserne ikke fylder så meget hos hverken de studerende eller underviserne efter modul 4. Om det skyldes, at koordineringen er blevet bedre, eller om de gennemgående undervisere har erkendt det som et rammevilkår for diplomuddannelsen, er svært at konkludere på. Men da det samtidig afspejler sig i de studerendes udtalelser, hvor det kun er enkelte der peger på det som et problem, tyder det på, at koordineringen er forbedret.

3.3 Evaluators vurdering

I forhold til vekslingen mellem arbejde og uddannelse er det evaluators vurdering, at:

- Opbygningen, hvor der veksles mellem uddannelse og arbejde uge for uge, fortsat er en udfordring for nogle af de studerende, fordi det resulterer i arbejdspress og frustration over ikke at være helt til stede, hverken på arbejdet eller på uddannelsen. Lederne og kollegerne er også opmærksomme på udfordringen. Samtidig er alternative modeller ikke mulige og ønskværdige, og mange ser på trods af udfordringerne også fordelene ved at veksle mellem arbejde og uddannelse i forhold til at "være med" på arbejdet og anvende uddannelsen i det daglige arbejde
- Opbygningen kan være medvirkende til den faldende søgning til uddannelsen.

I relation til meningen med modul 4 og sammenhængen mellem emnerne på modul 4, er der stor spredning i forhold til de studerendes vurdering. Nogle studerende fremhæver, at sammenstillingen af emnerne på modul 4 giver god mening og er relevant, mens andre er mere uforstående. I den forbindelse er det evaluators anbefaling, at:

- Det løbende formidles, hvad der er formålet med modul 4 og sammenhængen mellem emnerne på modul 4 for at sikre, at flere får den forståelse, som *nogle* har fået for meningen med modul 4. Dette vil også imødekomme udfordringen i at se sammenhængen mellem modul 4 og de tidligere moduler
- Formidlingen af meningen med modulet og sammenhængen mellem temaerne på modul 4 målrettes de to målgrupper. Særligt for leverandørerne, som ikke alle er vant til at tænke i sagsforløb og lovgivning, er en målrettet formidlingen af modul 4 vigtig.

Kapitel 4. Uddannelsens modul 4

Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet består ligesom den sociale diplomuddannelse af 6 moduler. Overskrifterne på de 6 moduler fremgår af den øverste tekstboks her på siden. De studerende gennemfører et modul hvert halvår, og således tager uddannelsen 3 år. De første studerende har gennemført modul 4 i foråret 2009.

Modul 4 sætter fokus på sagsbehandlernes og leverandørernes roller og samarbejde i sagsbehandlingen. Det er formålet, at de studerende får viden om og bedre forståelse for de organisatoriske, økonomiske og juridiske rammer, de arbejder under. Dertil er det formålet at give de to målgrupper for uddannelsen bedre forståelse for hinandens arbejde, og for hvordan samarbejdet mellem dem kan styrkes og forstås.

Modul 4 adskiller sig fra de andre moduler på uddannelsen ved at være nyt, mens de resterende moduler er de samme som på den sociale diplomuddannelse (dog målrettet børne- og ungeområdet). Samtidig er modulet centralt for formålet med uddannelsen som et initiativ i Anbringelsesreformen. Derfor er det særligt interessant at undersøge, hvordan de studerende og underviserne oplever og vurderer modul 4.

Dette kapitel omhandler modul 4 og undersøger om temaerne på modul 4 opleves som relevante, spændende og brugbare i forhold til de studerendes daglige arbejde.

Emner på modul 4:

- Lovgrundlag og retskilder
- Den kommunale myndighed
- Organisering på børne- og ungeområdet
- God sagsbehandlerpraksis
- Den socialfaglige undersøgelse
- Handleplaner
- Økonomistyring og inddragelse af økonomiovervejelser i myndighedssagsbehandlingen
- Leverandøren og samarbejdet mellem leverandør og myndighed
- Tilbudsportalen
- Magtforholdet myndighed/borger

Kilde: www.boerneungediplom.dk

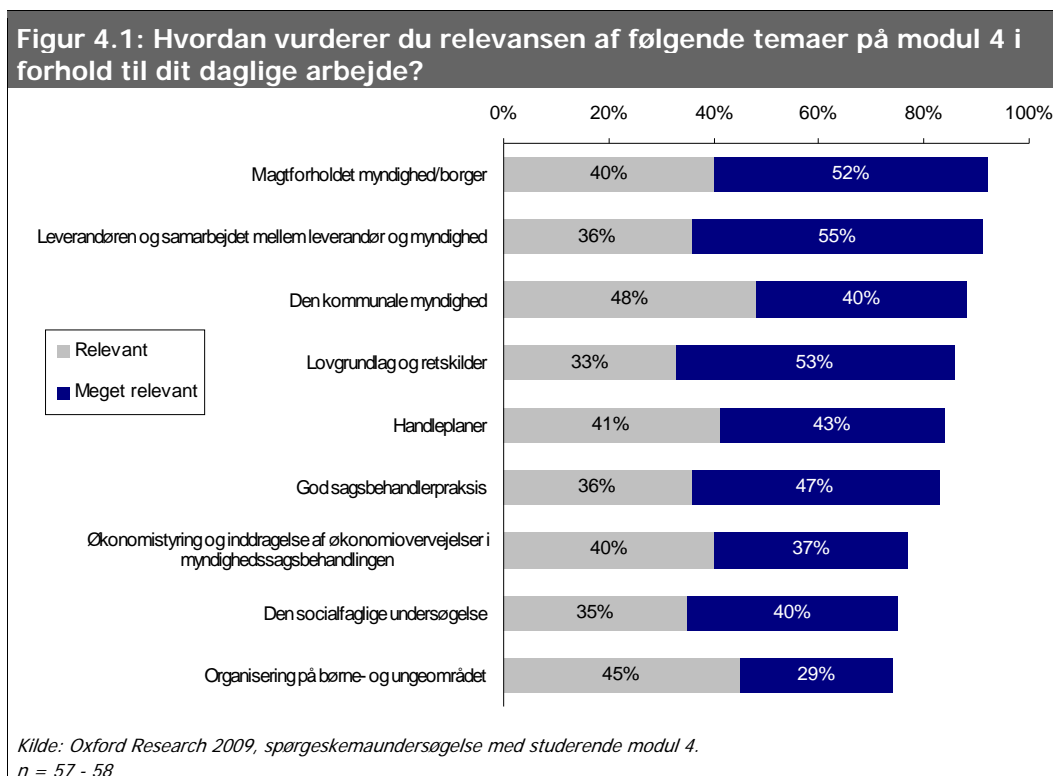
Uddannelsens 6 moduler

1. Videnskabsteori og teorier om sociale forhold
2. Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn, unge og familier
3. Metoder i arbejdet med udsatte børn, unge og familier
4. Sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet
5. Projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation og evaluering
6. Afgangprojekt udarbejdet med udgangspunkt i de studerendes praksis fra børne- og familieområdet

Kilde: www.boerneungediplom.dk

4.1 Relevansen af temaerne på modul 4

Af nedenstående figur 4.1 fremgår det, hvordan de studerende på uddannelsens første årgang vurderer relevansen af de forskellige temaer på modul 4. Billedet er generelt positivt, idet en stor procentdel (74 – 92 %) vurderer emnerne som enten relevante eller meget relevante.

Underviserne er meget enige med de studerende, og mener således også, at temaerne på modul 4 er relevante.

Figur 4.1 viser i tråd med det overordnede formål med modul 4, at en stor andel af de studerende vurderer, at temaet, der omhandler rollerne og samarbejdet mellem leverandør og sagsbehandler, er relevant eller meget relevant. Temaet ligger som nr. 2 med 91 % kun lige overgået af magtforholdet mellem myndighed og borger (92 %). Samtidig er temaet det, som flest studerende vurderer som meget relevant (55 %). Det er en indikation på, at hensigten med modulet overordnet set er relevant for de studerende.

At temaet omkring de to roller - leverandør og myndighedssagsbehandler - er særlig relevant underbygges også af de kvalitative interview. I de kvalitative interview peger flere studerende på, at det er et element på modul 4, som de studerende finder særligt givtigt og spændende. Nogle studerende ønsker også, at der var mere om det på modul 4 (se tekstboksen i næste afsnit). Dette ønske kan ses i relation til, at det ikke for alle studerende har været tydeligt, at flere af de andre temaer *også* omhandler forholdet mellem de to roller. Det gælder fx de retslige rammer, organiseringen på børne- og ungeområdet (herunder BUM-modellen) og økonomiovervejelser i sagsbehandlingen, som alle er temaer, der udstikker rammerne for samarbejdet og forholdet mellem rollerne som sagsbehandler og leverandør. I den optik kunne det være en fordel at gøre det tydeligere for de studerende, hvordan mange af de enkelte temaer på modulet handler om de to roller og om samarbejdet mellem sagsbehandler og leverandør set fra forskellige vinkler.

På den baggrund er det værd at bemærke, at det for de studerende ikke har været muligt at se temaerne som skarpt opdelt, og derfor skal de studerendes vurderinger af de forskellige temaer, som de præsenteres i figur 4.1 ovenfor, tages med visse forbehold.

I forlængelse af de kvantitative data, afbilledet i figur 4.1, der viser, at de studerende vurderer, at samtlige temaer på modul 4 er relevante viser tekstboksen herunder, at de studerende trækker mange forskellige temaer frem som *særligt* relevante, når de bliver spurgt ind til det i de kvalitative interviews.

De studerende om emnernes relevans på modul 4

- *Det om handle- og behandlingsplaner var spændende. Hvad er det ene og det andet. Det var også relevant, synes jeg. Noget man kunne komme hjem og bruge direkte.* (studerende).

- *”Det omkring økonomistyring var relevant i forhold til at blive mere skarp, når det gælder kontrakter, og man får bedre forudsætninger for måden man gør det på”* (studerende).

- *”Det om den socialfaglige undersøgelse har været spændende. Også viden om opfølgning. Og hvordan det bliver gjort og hvem inddrager de, tager de sådan en lineær tilgang eller inddrager de mange?”* (studerende).

Som citaterne viser, bliver mange af de store tematikker på modul 4 trukket frem som relevante og spændende. Og det tyder således på, at temaerne på modul 4 overordnet set bliver modtaget godt af de studerende, og at de i undervisningen præsenteres på en måde, så de har relevans og er spændende for de studerende og deres daglige arbejde.

Der er dog også, som nedenstående eksempler viser, mere kritiske røster, at finde blandt de studerendes udtalelser i det kvalitative data, selv om billedet overordnet er positivt.

De studerende om emnernes relevans på modul 4

- *”Der var nogle sporadiske ting, hvor niveauet var godt, og hvor det var rigtig spændende, blandt andet hende der kom ude fra og talte om forskellige styringsformer”* (studerende).

- *”Det har været skidt at gå på modul 4. Der har ikke været noget af relevans for mig. Måske det om forholdet mellem myndighedssagsbehandleren og leverandøren”* (studerende).

4.1.1 Relevansen ifølge de to målgrupper

Betragtes sagsbehandlerne og leverandørerne på uddannelsen hver for sig, viser det sig, at der er forskel på, hvordan de vurderer relevansen af en del temaerne på modul 4.

Leverandørerne og myndighedssagsbehandlerne vurderer relevansen af temaet omkring forholdet mellem de to roller som lige relevant. De er også enige om, at temaet omkring magtforholdet mellem myndighed og borger er meget relevant. Sidstnævnte underbygges af observation af undervisningen, hvor det i undervisningssituationen var tydeligt for evaluator, at både myndighedssagsbehandlere og leverandører fandt det relevant at få forståelse for magtrelationerne i arbejdet.

Til gengæld har leverandørerne tendens til at være lidt mindre positive i forhold til relevansen af de resterende emner på modul 4. 91 % af myndighedssagsbehandlerne svarer, at emnet Den gode sagsbehandlerpraksis er meget relevant eller relevant, mens det blandt leverandørerne er 60 %. For Den socialfaglige undersøgelse er tallene 86 % (sagsbehandlere) og 40 % (leverandører). Tendensen er den samme om end mindre markant for Økonomistyring, Lovgrundlag og retskilder, Den kommunale myndighed og Organiseringen på børne- og ungeområdet.

Det er i udgangspunktet og med baggrund i de kvalitative interview ikke overraskende, at der er denne forskel. Flere af de temaer, leverandørerne er mere forbeholdne over for berører nogle områder, som mange leverandører ikke er i berøring med i deres daglige arbejde. Underbyggende er tendensen også at se i spørgeskemaundersøgelsen med underviserne, hvor de elleve underviserne vurderer relevansen af især temaerne omkring Lovgivning og retskilder, Organiseringen på børne- og ungeområdet, God sagsbehandling og Økonomistyring, som mindre relevant for leverandørerne.

Citaterne i tekstboksen herunder viser eksempler på, hvordan emnerne om rollerne og forholdet mellem myndighedssagsbehandler og leverandør har været særlige aktuelle for de to grupper på forskellig vis.

Eksempler på relevansen af emnerne om myndighedssagsbeh. og leverandørrollerne

- *"Det er blevet meget mere tydeligt, at der er forskel på de to roller. Man ved det godt, men man får viden om, hvor meget magt de faktisk har, rådgiverne. Og man kan jo godt påvirke dem som leverandører"* (studerende, leverandør).

- *"Det vedrørende samarbejdet mellem leverandør og myndighed er der, hvor jeg mener, der godt kunne have været lidt mere, og noget om forpligtelser og samarbejde. Det om magtforholdet er også lidt mere relevant end de andre emner (som den studerende vurderer er meget lidt relevante). Magtforholdet bliver brugt til at sætte grænser. Jeg har brugt det i forhold til at give udtryk for nogle forbedringer i samarbejdet"* (studerende, leverandør).

- *"Vi havde en god diskussion med vores leverandører om vores roller, og det var rigtig spændende. Vi fik styr på hinandens roller, men det var ikke underviseren der lagde op til det. Det kunne man godt gøre"* (studerende, myndighedssagsbehandler).

- *"Jeg synes også, at jeg har fået et mere nuanceret forhold til leverandørerne i kommunen. Nu er jeg mere bevidst om de forhold de har, og de rammer som de arbejder under"* (Studerende, myndighedssagsbehandler).

Citaterne understreger, hvordan modulet for mange studerende har fået den effekt, som det var hensigten at opnå. De studerende får både en bedre forståelse af deres egen rolle, og af deres egen rolle i forhold til deres samarbejdspartneres roller og muligheder. Og det gælder både leverandører og sagsbehandlere.

4.2 To udfordringer i forbindelse med juraen

I de kvalitative interviews fremhæver flere af de studerende juraen som særlig relevant og givende. En studerende siger fx: *"Jeg synes specielt det om lovgivning og retskilder, har fungeret rigtig godt, der kunne godt være mere af det. Lovgivningen ændrer sig jo hele tiden, så det er godt at være opdateret på området"* (studerende).

Det stemmer overens med de kvantitative data, hvor de retslige rammer, som figur 4.1 viser, ligger på en fjerdeplads, når det gælder relevansen. Samtidig er lovgivning og retskilder det tema som næstflest af de studerende (53 %) vurderer som meget relevant.

Som eksemplerne nedenfor illustrerer, peger flere af underviserne også på juraen som et vigtigt område, de studerende får mere styr på, dels fordi det er vigtigt og dels fordi flere studerende ikke har tilstrækkelig viden. Og det er således vigtigt at prioritere de retlige rammer højt på uddannelsens modul 4.

Behovet for jura

- *"Behovet for jura er stort. Jeg kunne simpelthen ikke starte på et for lavt niveau. På den måde er det meget tydeligt, det er et menneskefag, teorier og Bourdieu fx, det kan de – men forståelsen for, at der er nogle juridiske rammer, der er vigtige, den har de ikke (...) De kender paragraf 50 og et par mere, men hvis jeg begynder at spørge dem om andre, ser de helt tomme ud i blikket"* (underviser).

Juraen er samtidig et tema, hvor det er svært at ramme de studerendes faglige niveau. Ikke kun fordi, der både er leverandører og sagsbehandlere på uddannelsen, men også fordi det på tværs af målgrupperne varierer, hvor meget de anvender paragrafferne i det daglige, og om de interesserer sig for de retslige rammer. Samtidig er det vurderingen, at indholdet for en del af de studerende, der til daglig arbejder med sagsbehandling har været gammelt stof, som de allerede *har* styr på. Omvendt er det ikke alle undervisere, der mener, at myndighedssagsbehandlerne har styr på lovens rammer og de relevante paragrafer.

Som nedenstående udmeldinger fra underviserne understreger, er niveauet i forhold til kendskab til og forståelse for lovgivning og retskilder blandet på uddannelsen.

Undervisere om juraen på modul 4

- *"Jeg synes det er godt de får juraen, selv om nogle er utilfredse med det. På diplomuddannelsen tager man jo udgangspunkt i at de ved noget, men det har vist sig, som jeg hører fra juristerne, at de ikke har den viden, som vi havde forventet. Omvendt er der også dele af juraen, som har været noget de godt ved. Der kan være nogle, der er hammerskrappe, hvis det interesserer dem og de sidder med det til daglig"* (underviser).

- *"Jeg har undervist sammen med vores jurist, og vi har midt i det hele været nødt til at gå tilbage og fortælle om det mere grundlæggende, fx viste pædagogerne ikke nogle ting som er basalt for socialrådgiverne, og som vi regnede med, at de havde styr på. Socialrådgiverne sagde: det kan ikke passe, at det skal være så banalt, men pædagogerne har skullet knokle for det. Så på det måde har det hverken passet den ene eller den anden gruppe. Det ville forbedre modulet, hvis der var nogle dage, hvor de var adskilt. Hvis man vil have det indhold, som man har ønsket ovenfra, og det er jo udmærket indhold, så er det nødvendigt"* (underviser).

Det er evaluators vurdering, at denne udfordring omkring niveauet i juraen med fordel kan tages til efterretning, og det kan overvejes, hvordan det er muligt fremover at styrke modul 4 i forhold til at tilpasse undervisning og pensum om de retslige rammer til begge målgrupper. Men figur 4.1 viser, at det på trods af udfordringerne omkring juraen, er vigtigt at bemærke, at en stor andel af de studerende vurderer, at lovgrundlag og retskilder er et relevant eller meget relevant emne. Kun 8 af de 58 respondenter svarer mindre relevant eller slet ikke relevant. Således er der rigtig meget omkring undervisningen i lovgivning og retskilder, der bliver gjort rigtigt, selv om der er nogle udfordringer i forhold til niveauet og de to målgrupper.

En anden udfordring, som de kvalitative interviews peger på, er de studerendes opfattelse af modulets fokus på lovgivning. Flere tilkendegiver, at det for nogle sagsbehandlere er blevet oplevet som en løftet pegefinger, når de i undervisningen lærer, hvordan sagsbehandlingen *bør* foregå i henhold til regler og retningslinjer. Og som citaterne nedenfor viser, resulterer det i frustrationer og modstand for de studerende og i et dilemma for underviserne.

Underviserne om de studerendes opfattelse af modulets fokus på jura

- *"Ulempen har været de studerendes reaktion på modulet. De har oplevet det som om, at det er blevet løftet en pegefinger, at der andre steder fra, er blevet fortalt, hvordan de skal gøre ude i praksis. Det har resulteret i en del modstand "* (underviser).

- *"Nogle af de studerende synes, der er alt for meget lovgivning, og det er også fordi de sidder i nogle frustrationer, som går på, at vi fortæller dem, hvordan de skal gøre, og de gør det på en anden måde, der hvor de arbejder. Og det kan de ikke lave om på. Og noget af det handler om, at sådan gør de så ikke hos dem, og så står vi der, og kommer lidt i nogle dilemmaer i forhold til fortolkning af lovgivning og vejledninger"* (underviser).

Underviserne oplever, at nogle studerende får en oplevelse af, at de gør tingene forkert, i forhold til hvad de *bør*, men de kan ikke gøre noget ved det. Samtidig overvejer underviserne, i hvilket omfang de bør holde på én fortolkning af reglerne, og i hvilket omfang de som repræsentanter for uddannelsen kan udvise forståelse for, at det i mange tilfælde ser anderledes ud i praksis, og at reglerne kan fortolkes på mange måder.

Det er evaluators vurdering, at det kan være givtigt for de studerende, når deres hverdag møder de lovmæssige rammer. Det er tilfældet, fordi det kan betyde, at de studerende får indblik i, hvordan lovgivningen kan fortolkes og bruges forskelligt. Og det giver dem mulighed for at reflektere over, hvorfor de på deres arbejdsplads gør, som de gør. Det kan måske også give dem baggrund for at argumentere for, hvordan de med udgangspunkt i de organisatoriske rammer bedst anvender vejledningerne på deres arbejdsplads. Dertil kommer, at det kan fjerne oplevelsen af undervisningen som en løftet pegefinger.

Med det in mente kunne det være en fordel, hvis underviserne kan bruge refleksionen aktivt, og det kan gøres eksplicit, at det også kan være givtigt for de studerende at opleve, at der er forskel på, hvordan loven anvendes. Men det nødvendiggør en drøftelse af, hvordan underviserne bør stille sig i situationen, så de ikke oplever det som et dilemma, når de studerendes dagligdag møder lovgivning og retningslinjer. På den vis er det evaluators vurdering, at problematikken med fordel vendes til et positivt element, som vil give de studerende nogle kompetencer og en bedre forståelse for de retslige rammer i arbejdet.

4.3 Uddannelsens to målgrupper og modul 4

Forskellen på de to målgrupper er ikke kun værd at bemærke, når det gælder juraen og relevansen af de enkelte temaer vurderet i spørgeskemaet. For selv om ovenstående viser, at flere myndighedssagsbehandlere har fået brugbar viden om leverandørerne, og mange af leverandørerne også roser modul 4, er der tegn på, at der er nogle udfordringer i forhold til at sammensætte modulet, så der er nok *til* og *om* leverandørerne.

Flere undervisere og studerende peger nemlig på, at modulet har været tyndt og mangelfuldt på leverandørsiden. Temaerne er mere målrettet sagsbehandlerne og deres daglige arbejde. Som nedenstående forslag til forbedringer viser, er det netop modulets tilpasning til de to målgrupper, der er værd at sætte fokus på i en fremtidig udvikling af modul 4, når underviserne bliver spurgt.

Underviserne om mere fokus på leverandørerne på modul 4

- *"Der hvor jeg finder, at modulet kan trænge til en opstramning og blive bedre, det er på leverandørsiden. Det er simpelthen for tamt og for lidt, og det er struktureret for meget i forhold til den lovgivning, der er, og den måde man har valgt at organisere det på. Og så er der for lidt modspil, hvordan er det leverandørerne arbejder? Det er svært at tale om et samarbejde, hvis der ikke er noget om, hvad leverandørerne laver. Så kan man kun tale om det mere generelt (underviser).*

- *"Leverandørerne føler sig på dette modul sat meget uden for. Det er fordi alle reglerne og den retslige ramme er målrettet sagsbehandlerne. Leverandørernes forudsætninger for at forstå indholdet i modulet er minimal, og deres forståelse er derudover også, at de ikke skal vide det. Jeg synes, når man siger, at det handler om leverandører og myndighedssagsbehandlere, så skal man også gøre det alvorligt og tilrettelægge uddannelsen så det passer til begge områder. Og det synes ikke at det gør på nuværende tidspunkt" (underviser).*

Som det fremgår af eksemplerne i tekstboksen nedenfor, peger de studerende på samme problematik, og det er tydeligt, at nogle leverandører har følt sig forbigået.

De studerende om mere fokus på leverandørerne på modul 4

- *"Det er generelt, at de ikke har tænkt på at der er sådan en som mig på uddannelsen. Der ville det være oplagt hvis den udvidede studievejleder har informeret underviserne om den målgruppe der er på uddannelsen, der også inkluderer leverandører" (studerende, leverandør).*

- *"Der har ikke været noget af relevans for mig. Kun ganske få ting, der har været relevante. Det har hovedsageligt handlet om sagsbehandlernes del (...) Der bør fyldes noget andet på det modul" (studerende, leverandør).*

Men de studerende nuancerer også udfordringen i forhold til, at det ikke kun handler om, at der ikke er nok *til* leverandørerne, men også om, at der ikke er nok *om* leverandørerne jf. nedenstående tekstboks.

De studerende om mere fokus på leverandørerne på modul 4

- *"Der var mere til myndighedssagsbehandlerne end til leverandørerne. De er fint vi hører noget om myndighedsniveauet, men det skal også gå den anden vej – det var som om der ikke var så meget den anden vej, så sagsbehandlerne også kan få en forståelse af det, som vi sidder med" (studerende)*

- *"En del af juraen forsvandt i mængden, vi fik meget om Serviceloven og mindre om det, som vi som leverandører sidder med. Der kunne godt have været noget mere om lovgrundlaget i forhold til, hvad betyder det hvis man bestiller det ene eller det andet samvær? Det kunne myndighederne have fået noget ud af, så de også får noget viden om leverandørernes rolle og de rammer vi arbejder under. Det var relevant, men for kort, for lidt og for snævert" (studerende, leverandør)*

Når der med fordel kunne være mere *om* leverandørerne, handler det om, at myndighedssagsbehandlerne også bør have forståelse for leverandørrollen. Blandt andet fordi, at der på flere uddannelsessteder er meget få leverandører på holdene til at give sagsbehandlerne viden og forståelse for den rolle, de spiller, og de rammer som de arbejder

under. På nogle uddannelsessteder har man for at imødekomme problemet inviteret leverandører som undervisere, og både undervisere og studerende vurderer, at det var givtigt og spændende. På andre uddannelsessteder har sagsbehandlerne også fået viden om leverandørerne, men de mener ikke nødvendigvis, at det var underviserne og undervisningen, der lagde op til det, men derimod dynamikken på holdet. Og de mener godt, det kunne gøres mere direkte fra underviserens side.

I forlængelse af ovenstående er det dog værd at bemærke, at leverandørerne ikke vurderer modul 4 som mindre anvendeligt end sagsbehandlerne. Det tyder derfor på, at problematikken, selv om den er gældende, ikke er udbredt eller i hvert fald ikke påvirker de studerendes overordnede oplevelse af modulets anvendelighed, ligesom det heller ikke påvirker tilfredsheden i en grad, der kan detekteres i den overordnede tilfredshed.

4.3.1 Et positivt udbytte for leverandørerne

Ovenstående udfordring omkring for lidt fokus på leverandørsiden kan således nuanceres af de kvantitative data. Men også nuancerne i det kvalitative data giver anledning til at nedtone problematikken og til at pege på anbefalinger.

Der er flere udfordringer i forhold til at sikre, at modulet også giver mening for leverandørerne, og at sagsbehandlerne får viden om leverandørsiden lige så vel, som det bør gå den anden vej. Men som nedenstående eksempel viser, er der også leverandører, der har fået et rigtig stort udbytte af modul 4, jf. nedenstående tekstboks.

Eksempel på leverandørernes udbytte af modul 4

- "Det er blevet mere tydeligt, at der er forskel på de to roller. Man ved det godt, men man får viden om, hvor meget magt de faktisk har – rådgiverne. Og man kan jo godt påvirke dem som leverandører. Jeg troede ikke det relaterede til mig, det her modul, at det nok ikke ville være så vigtigt for mig, tænkte jeg, men det er jo faktisk rigtig vigtigt for os som leverandører, at vide hvad er det er andre arbejder under, så vi forstår hinanden bedre. Så det var faktisk godt selv om jeg havde en anden forventning. Jeg fandt ud af, at jeg også er meget med i det, og kan være med til at påvirke. Det er jo hvordan man sætter sin beretning ind, der betyder noget, hvordan man sætter samarbejdet i gang, og jeg har faktisk nogle muligheder. Det åbner nogle døre for mig og for mit arbejde" (studerende, leverandør).

Eksemplet viser, hvordan en leverandør betragter det fokus, der er på myndigheds-sagsbehandlerne som en mulighed for at få mere viden om disse som centrale samarbejdspartnere. Viden som også kan åbne op for et syn på hendes egen rolle og muligheder i samarbejdet. Det tyder på, at formidlingen og tilgangen til emnerne er afgørende for leverandørernes udbytte af modul 4. For én leverandør er formidlingen og formålet med emnerne sket på en måde, så denne har været i stand til at sætte sig selv i relation til sagsbehandlerens rolle, og derfor har det været relevant og udbytterigt at kende mere til sagsbehandlerens del. For en anden har det ikke været tydeligt, hvordan indblik i sagsbehandlerens arbejde kan være givtigt, selv om man er leverandør.

Således mener evaluatoren, at der ligger et vigtigt forbedringspotentiale på modul 4 i forhold til at sætte mere fokus på at formidle, hvad leverandørerne kan forvente af modul 4, og hvordan de med fordel kan gå til temaerne for at få et relevant udbytte. Fra observation af undervisningen har evaluatoren oplevet, at stof der kan virke mindre relevant for leverandørerne, kan italesættes og præsenteres med særligt fokus på at gøre det relevant og meningsfuldt for leverandørerne. På den vis kan underviserne med fordel være

opmærksomme på, at det i visse af undervisningstemaerne på modul 4 er nødvendigt at tydeliggøre meningen for især leverandørerne.

I den forbindelse vurderer evaluator også, at det er værd at overveje, om der fra centralt hold med fordel kan gøres en indsats for at klargøre, hvad det er for udviklinger, forståelser og udbytte de enkelte temaer og forståelser på modul 4 bør give de to målgrupper. Især fordi der kan være forskel på, hvad udbyttet forventes at være for de to målgrupper. Det kunne fx tydeliggøres, hvordan de forskellige elementer på modulet forventes at skabe forståelse og udvikling hos de studerende og således forandre deres syn på deres egen og samarbejdspartnerens rolle. Hvis det er mere klart, at fx temaet om handleplanerne har til formål at give leverandørerne forståelse for, hvordan sagsbehandlerne sidder i en bestillerrolle, hvor handleplanerne er deres kontrakt og udgangspunkt for det faglige samarbejde med leverandøren, kan det være lettere for leverandørerne at se meningen med at lære om brugen af handleplaner og få forståelse for bestillerrollen.

Ovenstående anbefaling og dens effekt kan dog med rette modificeres med det forbehold, at leverandørerne på uddannelsen ikke kan skæres over en kam, hvorfor bedre formidling af formålet med temaerne ikke løser problemet for alle. Det er stor forskel på leverandørrollen i forskellige institutioner, og nogle har tæt kontakt og meget samarbejde med sagsbehandlerne, mens andre i højere grad er koncentreret om det pædagogiske arbejde med børnene og de unge. Hvis en leverandør i kraft af organiseringen i institutionen ikke har nogen mulighed for at bidrage til eller have indblik i sagsbehandlingen, er det en stor udfordring at se meningen og relevansen af modul 4. En underviser understøtter dette opmærksomhedspunkt og bemærker i samme ombæring, at der i praksis er *mere* end to målgrupper på uddannelsen, fordi fx familieplejekonsulenter har et helt tredje udgangspunkt og dagligt arbejde at relatere uddannelsen til, end det er tilfældet for pædagogerne og sagsbehandlerne.

Et anden løsningsmodel er at justere modul 4, så der er mere om og til leverandørerne. Det kan måske være den rette vej at gå, når det gælder indholdet *om* leverandørerne, mens det er mere risikabelt at skruer for meget op for indholdet *til* leverandørerne taget uddannelsens formål og fordelingen i målgruppen in mente. På den måde er udfordringen med de to målgrupper et forhold, der med fordel kan adresseres. Samtidig er det et rammevilkår for diplomuddannelsen for børne- og ungeområdet, hvor begge roller indtages som helt centrale i forhold til formålet med uddannelsen.

4.4 Evaluators vurdering

I relation til temaerne på modul 4 vurderer evaluator at:

- Temaerne på modul 4 er generelt blevet godt modtaget af de studerende som spændende og relevante – også de temaer, som de ikke forventede, ville være relevante
- Det overordnede tema på modul 4, omkring rollerne og forholdet mellem de to sider myndighed og leverandør, er givende og meningsfuld for både leverandører og myndighedssagsbehandlere. Denne positive tendens kan dog styrkes yderligere, ved at det tydeliggøres over for de studerende, hvordan alle temaer og undervisningsgange på modul 4 på forskellig vis omhandler forholdet mellem de to sider i arbejdet
- Der er stor spredning i leverandørernes vurdering og udbytte af modul 4. For at udnytte det potentiale der er, vurderer evaluator, at modul 4 kan målrettes leverandørsiden bedre ved både at indtænke mere *om* og mere *til* leverandørerne. I drøftelserne af en indsats, der kan imødekomme dette, kan de studerende med fordel inddrages, da de studerende selv har erfaring med, hvad det er for elementer i deres eget arbejde, det er vigtigt, at deres samarbejdspartnere har kendskab til. I den forbin-

delse vurderer evaluator også, at der med fordel kan gøres en indsats for at italesætte, hvilket udbytte det forventes, at leverandørerne får fra modul 4.

- Der ligger en udfordring i forhold til at tilpasse niveauet i temaet om lovgivning og retskilder til de studerendes forskellige forudsætninger. Evaluator vurderer, at særligt de undervisere, der tager del i temaet om lovgivning og retskilder, med fordel kan drøfte, om der kan gøres nogle tiltag og/eller aftales en fælles linje, i forhold til, hvordan udfordringen kan imødekommes
- Det i forbindelse med juradelen på modul 4 også er vigtigt at undgå, at de studerende oplever uddannelsen som en irettesættelse i forhold til den praksis, der er på arbejdspladsen. Evaluator anbefaler i den forbindelse, at underviserne får sikkerhed for, hvordan de bør forholde sig, og om muligt bruger det positivt i undervisningen, at de studerende erfarer, at regler og vejledninger kan fortolkes og anvendes forskelligt.

Overordnet er modul 4 og temaerne på modul 4 således blevet modtaget godt, både af leverandører og myndighedssagsbehandlere. Der er dog visse udfordringer i forbindelse med tilpasningen til de to målgrupper på uddannelsen.

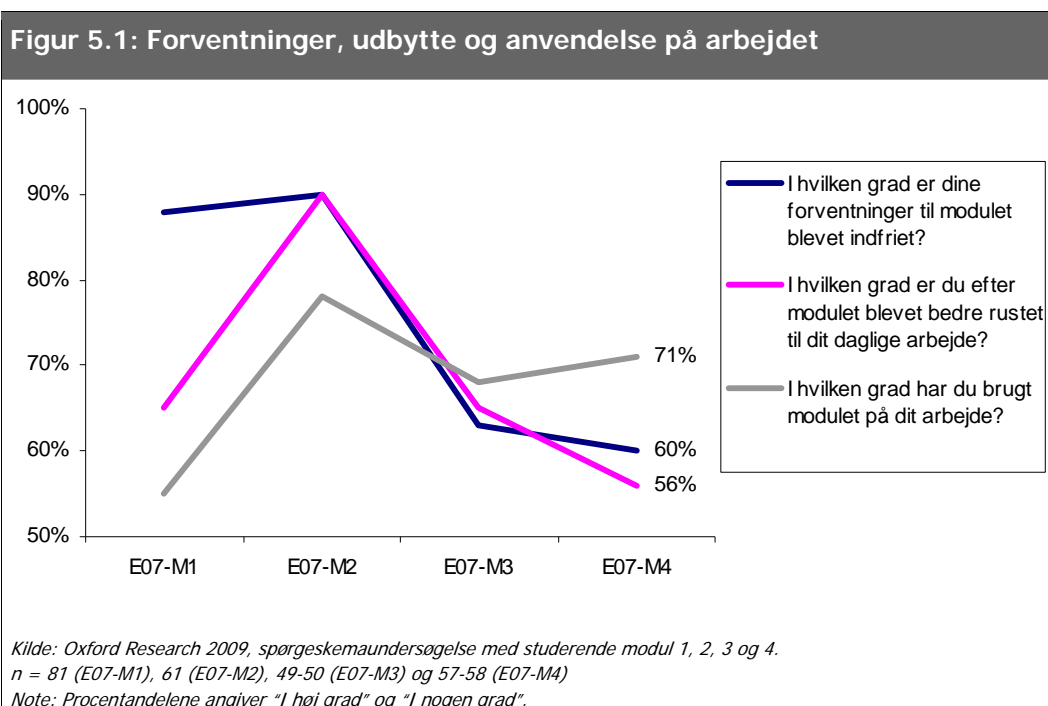
Kapitel 5. Udbytte og anvendelse af modul 4 og uddannelsen som helhed

Efter modul 4 sættes der fokus på udbyttet og effekten af uddannelsen. Det er nu, at de studerende og underviserne begynder at mærke, hvordan uddannelsens forskellige moduler supplerer hinanden og tilsammen giver de studerende nogle nye perspektiver og muligheder i arbejdet. Men det er også på dette tidspunkt i forløbet, hvor effekten og indholdet i uddannelsen gerne for alvor skulle smitte af på arbejdspladsen, så både kolleger og ledere kan mærke en forskel og endda begynde at gisne om effekten hos slutbrugere - børnene og de unge med særlige behov.

I nærværende kapitel sættes fokus på anvendelsen af modul 4 og udbytte og effekt af modulet og den samlede uddannelse for både studerende, kolleger og arbejdspladsen som helhed.

5.1.1 Forventninger og anvendelse af modul 4

I forhold til at anvende uddannelsen i det daglige arbejde afviger modul 4 ikke meget fra modul 3. Som figur 5.1 viser, er der lidt flere studerende (72 %), der efter modul 4 oplever, at de i høj eller i nogen grad har brugt modulet på deres arbejde, mens lidt færre i forhold til efter modul 3 oplever, at de i høj eller i nogen grad er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde. Besvarelsen på spørgsmålet om, hvorvidt de er blevet bedre rustet, ligger lavere end for nogle af de tidligere moduler. Det er dog stadig over halvdelen af de studerende, der er positive (56 %).

Der er en mindre forskel på, hvordan leverandører i forhold til myndighedssagsbehandlere vurderer modul 4 på spørgsmålet: *I hvilken grad vurderer du, at du efter modul 4 er blevet bedre rustet til dit daglige arbejde?* Der er omtrent den samme procentdel, der svarer i høj grad (7 % og 9 %), men der er kun 42 % af sagsbehandlere, hvor der er 64 % af leverandørerne, der svarer, at de i nogen grad er blevet bedre rustet til deres arbejde. Således er leverandørerne lidt mere positive.

Figur 5.1 viser også, at 60 % af de studerende efter modul 4 vurderer, at de i høj eller i nogen grad har fået indfriet deres forventninger til modul 4. Det er en lidt mindre procentdel end efter modul 3, og således er billedet stadig mindre positivt sammenlignet med modul 1 og modul 2.

Når de studerende ikke oplever, at deres forventninger er blevet indfriet, kan det med baggrund i de kvalitative interview skyldes, at modulet har været præsenteret som særligt vigtigt og centralt for uddannelsen, og derfor har de studerende haft store forventninger. Det kan også skyldes det forhold, at flere studerende har haft svært ved at se sammenhængen og meningen med modulet, mens andre har oplevet, at indholdet var for kendt. Endelig kan det skyldes modulets anderledes karakter sammenlignet med især modul 1 og 2. I de kvalitative interviews fremgår det, at de studerende især efter de to første moduler har fået en forventning om, at de overraskes på uddannelsen og bliver præsenteret for markant nye synsvinkler på deres fagområde, som overrasker og giver anledning til helt nye måder at tænke på. Og som nedenstående citater viser, er det en oplevelse, som nogen af de studerende savner på modul 4.

Modul 4 har ikke været så overraskende

- *"Det her modul har været mindre overraskende, og det kunne godt være mere overraskende, ligesom nogle af de andre moduler har været – ligesom videnskabsteorien var det. Jeg mangler det lidt nu, fordi det er det der gør, at man føler det er en efteruddannelse, et højere niveau og en uddannelse, hvor man får indblik i en ny verden"* (studerende).

- *"De andre moduler har gjort at man tænker anderledes, så ja uddannelsen har gjort en forskel for mit daglige arbejde, men ikke modul 4"* (studerende).

Disse mindre positive udtalelser om modul 4 er dog langt fra illustrative, når det gælder udbyttet af modul 4, og som de følgende afsnit viser, oplever mange studerende, at modul 4 har givet dem rigtig meget med hjem, selv om det har været mindre overraskende end de første moduler.

5.1.2 Modul 4's betydning for de studerendes praksis

For at vurdere hvordan og gennem hvilke temaer uddannelsen opkvalificerer de studerende, bliver de studerende i spørgeskemaundersøgelsen og i de kvalitative interview spurgt, hvordan de kan mærke modul 4 og uddannelsen som helhed har påvirket deres praksis.

Inddrages de studerendes besvarelser på spørgsmålet *"Hvad har du især kunnet bruge fra uddannelsens modul 4 i dit arbejde?"* i spørgeskemaundersøgelsen, er der to temaer, der toppe. Den ene er juraen/lovgivningen, det andet er samarbejdet; dels mellem leverandører og myndighedssagsbehandler, dels med forældre og relevante fagpersoner i arbejdet med de udsatte børn og unge.

I tekstboksen nedenfor er trukket en række citater frem, som viser, *hvordan* de studerende oplever, at de har ændret praksis efter modul 4. Citaterne, der er trukket frem, viser, at der er stor variation i, hvad det er for elementer, der har haft betydning for de

studerendes daglige arbejde, selv om det er juraen og samarbejdet, der topper. Citaterne indfanger også, at der både er tale om konkrete redskaber, om bedre forståelse for rammerne for arbejdet og om mere selvtillid, der gør de studerende i stand til at spille en stærkere og mere faglig funderet rolle i arbejde med børn og unge med særlige behov.

Studerende om det konkrete udbytte af modul 4

"Modulet er interessant og en øjenåbner i forhold til at være myndighed eller bestiller. Det er godt at få fokus på økonomien og hvilke krav vi stiller til eksempelvis anbringelsessteder. Jeg er blevet mere klar på min rolle i beskrivelse af mål og delmål i handleplanen og betydningen for det videre arbejde og jeg er mere klar på behandlingsplan fra leverandøren – at der stilles krav – hvad får vi for de penge vi betaler?" (studerende).

"Jeg synes, at min tilgang til samarbejdet med sagsbehandlerne er blevet meget bedre og langt mere positivt. Og det er primært fordi jeg har fået opmærksomheden skærpet. Med min viden og med mit kendskab til deres erhverv, har jeg fået bedre muligheder for at få et bedre samarbejde med sagsbehandlerne. Og det går begge veje, så de lærer også noget af os. Jeg synes jeg er blevet bedre til mit arbejde, specielt i forhold til mit samarbejde med sagsbehandlerne men også i forhold til min egen selvtillid. Det giver mig mere selvsikkerhed og flere muligheder at kunne se tingene fra forskellige synsvinkler – at kunne argumentere for hvad jeg gør" (studerende).

"Jeg er blevet mere opmærksom på forholdet myndighed-leverandør og vigtigheden af dette samarbejde og jeg er blevet endnu mere optaget af vigtigheden af en udførlig og detaljeret handleplan" (studerende).

I forhold til at bruge modulet er der, som citaterne nedenfor viser, stor variation i de studerendes oplevelse af indholdet af modulet, når det gælder anvendeligheden i det daglige.

Studerende om anvendelsen af modul 4

- "Modulet er ikke anvendeligt i forhold til det daglige arbejde. Det er mindre anvendeligt end de andre - det er ikke noget, der er her og nu anvendeligt" (studerende, myndighedssagsbehandler).

- "... Især var det omkring handleplaner og så lovstoffet anvendeligt. Det er første gang det er så konkret og anvendeligt på uddannelsen. Jeg blev lidt skuffet over det i forhold til de andre moduler [fordi det er mindre overraskende], men det er rart, at det her er noget man mere direkte kan gå hjem og anvende" (studerende, myndighedssagsbehandler).

Flere studerende understreger, hvor praktisk og konkret de synes modul 4 har været, mens andre har fået særligt stort udbytte af forståelsen for de store linjer og helikopterperspektivet på lovgivningen og de økonomiske og organisatoriske rammer. Det kan dels hænge sammen med, hvordan undervisningen foregår. Men afhængigt af de studerendes interesser, behov og daglige arbejde kan de studerende også have vidt forskellige perspektiver på den samme undervisning. Lovgivningen, de organisatoriske rammer og arbejdet med handleplaner kan præsenteres og forstås fra et meget redskabsorienteret perspektiv, men temaerne kan også have en mere overordnet karakter, hvor fokus er at skabe forståelse for rammerne for arbejdet med børn og unge med særlige behov.

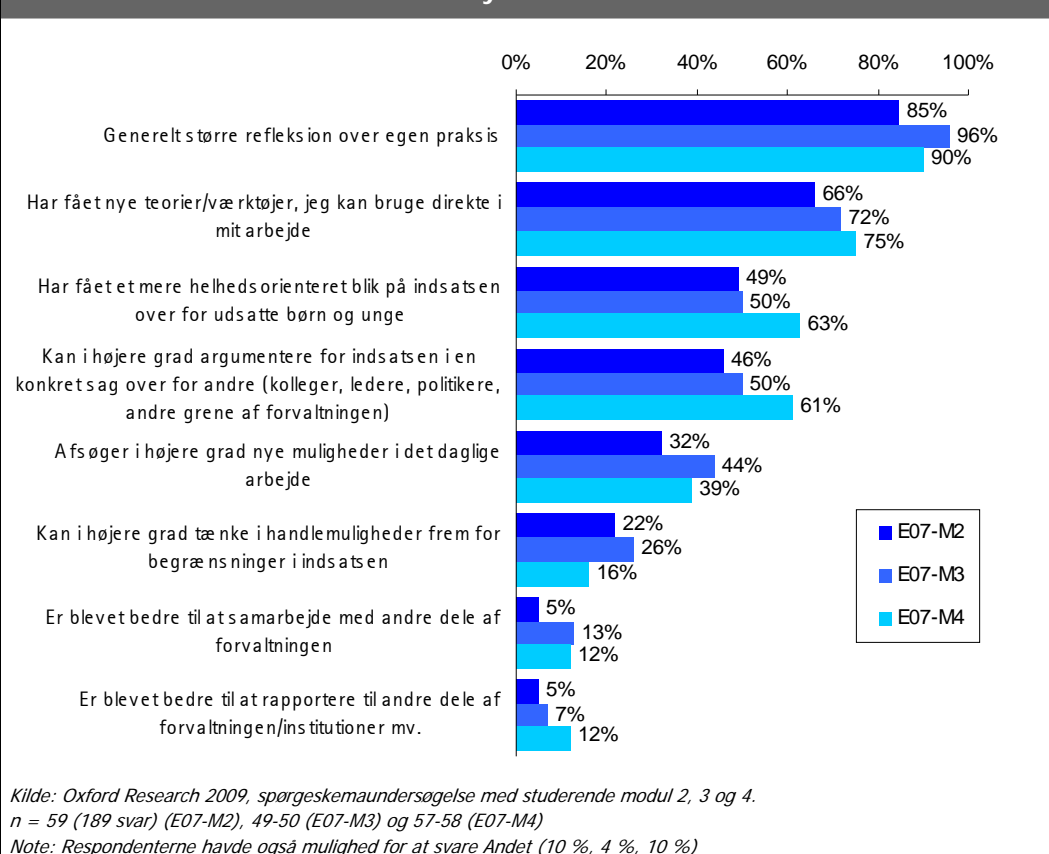
Det kan således være vigtigt, at underviserne er opmærksomme på, at flere af temaerne på modul 4 kan præsenteres fra forskellige perspektiver og forstås forskelligt af de studerende. Og fra de kvalitative interview kan det konkluderes, at flere studerende har behov for at vide, om formålet er at skabe forståelse for de store linjer, om formålet er, at de skal gå hjem med en værktøjskasse, eller om formålet med et undervisningstema indeholder begge perspektiver.

5.1.3 Udbyttet fra uddannelsen som helhed

Efter modul 4 er de studerende i spørgeskemaundersøgelsen endnu en gang blevet spurgt, hvordan uddannelsens betydning for praksis især kommer til udtryk.

Besvarelsene, som fremgår af figur 5.2 nedenfor, viser overordnet et billede, der ligner det, der var gældende efter modul 2 og 3. Det er fortsat en større refleksion over egen praksis med 90 % og nye brugbare teorier/værktøjer (75 %), som ligger i toppen. I forhold til tidligere er der dog en markant større procentdel af de studerende, der mener, at det kommer til udtryk gennem et mere helhedsorienteret blik på indsatsen over for udsatte børn og unge (63 % i forhold til henholdsvis 49 % og 50 % efter modul 2 og 3). En langt større del har også sat kryds ved egenskaben at argumentere for en indsats i en konkret sag over for andre (61 % i forhold til 46 % og 50 % efter modul 2 og 3). Der er i tråd med formålet med modul 4 også sket en stigning i den procentdel, der oplever, de er blevet bedre til at rapportere til andre dele af forvaltningen og/eller til andre institutioner mv.

Figur 5.2: Hvis du vurderer, at uddannelsen har betydning for din praksis, hvordan kommer dette især til udtryk?

Der er en mindre nedgang i den procentdel, der oplever, at de i højere grad tænker i handlemuligheder frem for begrænsninger. Hvor der efter modul 2 og 3 var 22 % og 26 %, er der efter modul 4 16 %, der mener, at de i højere grad kan tænke i handlemuligheder frem for begrænsninger. Det kan skyldes, at modul 4 med fokus på de lovgivningsmæssige og organisatoriske rammer ikke kun er mulighedsskabende, men også sætter fokus på de rammer, der er med til at begrænse arbejdet. Det kan også hænge

sammen med, at de foregående moduler i større omfang har kredset om temaer, der har givet nye muligheder, når der sammenlignes med modul 4.

Citaterne i tekstboksen herunder viser eksempler på, hvordan de studerende oplever, at uddannelsen har betydning for deres daglige praksis.

De studerede om udbyttet af uddannelsen som helhed

- *"Uddannelsen har nok haft størst betydning på et ubevidst plan. Jeg er blevet mere sikker på mig selv og er mere sikker i mit skriftlige arbejde. Det giver også en større faglighed, som jeg oplever jeg kan bruge i det daglige arbejde"* (studerende).

- *"I forhold til det med at inddrage flere har jeg gjort nogle ting anderledes end jeg ville før. Der var en talepædagog i en sag, der bad om et møde, fordi hun var i tvivl om nogle ting. Jeg siger så: jeg synes vi skal inddrage familien, men talepædagogen siger, hun har brug for fagfolk. Men jeg sagde det er os som fagpersoner, der har problemer, og det var familien der kunne hjælpe. Bagefter var talepædagogen enig. Og familien synes også det var rart at blive inddraget. Det er et helt andet samarbejde vi har fået, hvor jeg har lært at turde og sprede det ud. Før var der mere: vi kører det selv og ordner det"* (studerende).

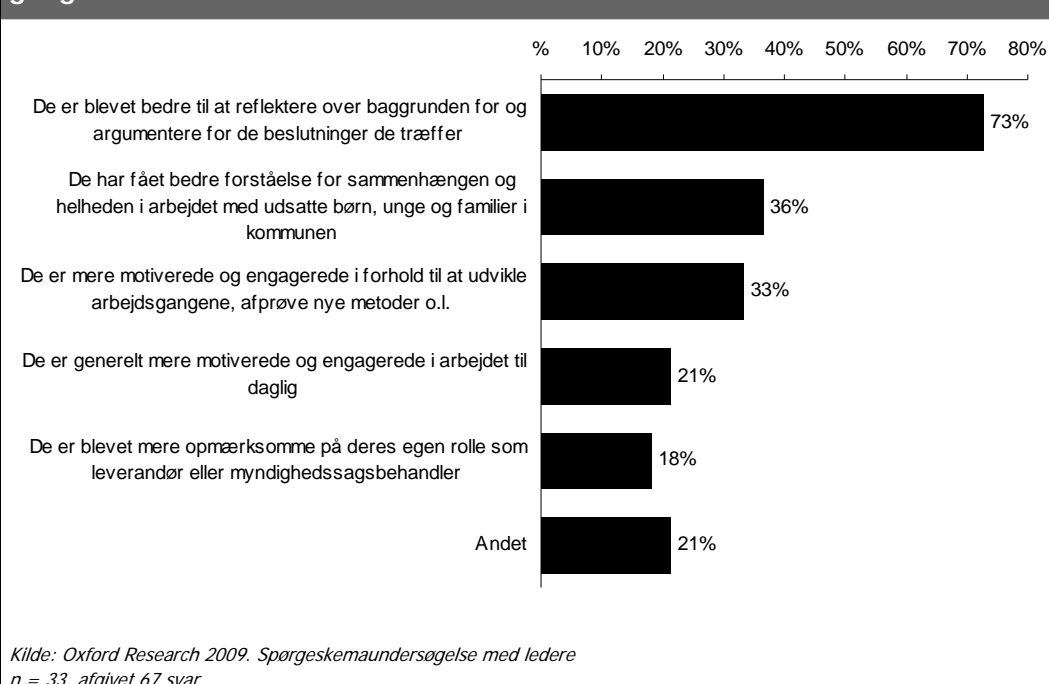
- *"Hvis jeg hører en der kommer og siger sådan og sådan, så kan jeg komme med noget. Jeg kan komme med en forklaring på en, der er kørt fast og give nogle metoder, der måske kan gøre, at nogen kan komme videre. Fx har jeg brugt noget omkring visitation af børn til familier, og det har jeg med fra uddannelsen. Jeg har fortalt jeg ikke synes det var godt nok, at det kunne blive bedre. Og så er det så kommet flere steder fra bagefter, at visitationen ikke har været god nok – så på den måde kan jeg se nogle flere ting"* (studerende).

Som især de to sidste citater i tekstboksen ovenfor fanger essensen af, oplever de studerende også, at de selv tør at tage nogle flere beslutninger og have nogle flere holdninger til sagsforløbet. Det er blevet tydeligt for den studerende, at denne har handlet rigtigt, at der er blevet lyttet til dem, og at det, de har gjort, er blevet anerkendt af samarbejdspartnere. Det vurderer evaluatoren som yderst vigtigt for den fremtidige effekt af uddannelsen. Hvis de studerende oplever, at deres ændrede praksis på nogle områder er virksom og bliver modtaget positivt, får de lyst til at fortsætte med at spille en stærk faglig funderet rolle og søge at gøre en forskel med den fornyede faglighed, de får på uddannelsen.

5.1.4 Ledernes vurdering af udbyttet fra uddannelsen

I evalueringens fjerde fase har det også været muligt at spørge lederne om de studerendes udbytte. Spørgeskemaundersøgelsen med lederne viser, at 73 % af lederne svarer, at de medarbejdere, der går på uddannelsen, er blevet bedre til at reflektere over baggrunden for de beslutninger, de træffer og argumentere bedre for dem. Også når det gælder sammenhæng og helhed i arbejdet samt motivation og engagement for at udvikle nye metoder og arbejdsgange mærker en vis andel af lederne (36 % og 33 %) forskel hos de medarbejdere, der går på diplomuddannelsen.

Figur 5.3: Hvor ser du de største forandringer hos de medarbejdere, der er i gang med uddannelsen?

I forhold til et skærpet fokus på rollerne som leverandør og sagsbehandler er der 18 % af lederne, der kan mærke forskel hos de studerende. Her skal det bemærkes, at lederne, der svarer, er ledere med medarbejdere, der lige har afsluttet modul 2, 3 eller 4. Det betyder, at det langt fra er alle lederne, der vurderer de studerendes udbytte på baggrund af modul 4, hvor der sættes fokus på netop disse roller. Og dertil kommer, at de studerende, der lige har gennemført modul 4, måske ikke har nået at anvende deres nye opmærksomhed på de to roller og deres samspil.

De kvalitative interview med ledere underbygger, hvordan de studerende har ændret praksis på nogle områder, lige så vel om de studerendes udtalelser gør det. I tekstboksen herunder er trukket nogle eksempler frem, hvor lederne har oplevet forandring i deres medarbejders daglige praksis.

Udbyttet af uddannelsen ifølge lederne

- "Jeg oplever, at det løft får, påvirker de daglige drøftelser. Umiddelbart tror jeg også de er blevet meget bedre til at reflektere over egen indsats og inddrage teori i deres overvejelser. Det er ikke "synsninger", der er også baggrund for de beslutninger, der bliver truffet. De er i stand til at løfte diskussionerne til et andet perspektiv end man traditionelt kan. Og de er i stand til at uddybe nyere teorier og beslutninger i deres drøftelser" (leder).

- "Hun er blevet mere reflekteret, og mere strategisk i sin sagshåndtering og generelt blevet bedre til at løfte sig fra dagligdagen på et mere metaorienteret plan. Jeg havde selvfølgelig forventninger til, at hun skulle forbedre sin faglighed og generelt blive bedre til hendes arbejde, og de forventninger er blevet mere end indfriet. Hun er virkelig blevet bedre til sit arbejde, mere faglig og mere reflekterende. Jeg kan kun opfordre andre til at gøre det samme. De kompetencer hun specifikt er blevet bedre til er den skriftlige formidling, hvor hun er blevet meget mere præcis og skarp i sine formuleringer og mere opmærksom på analysedelen" (leder).

- "Der er et stort fagligt udbytte. Det kommer især til udtryk på diskussionsplan. De får også noget om det direkte arbejde med børnene. Det giver dem en større indsigt i, hvordan et skidt og et godt samarbejde fungerer, og hvad de kan gøre. Jeg synes også deres indsigt i hvordan børn udvikler sig bliver større, de er ikke så snæversynet, de får et mere nuanceret blik, hvor der måske har været tendens til at ensrette, så for de mere forskellige forståelser nu" (leder).

Som ovenstående eksempler viser, er lederne meget positive i forhold til udbyttet af uddannelsen. De kan mærke, der er sket en forandring i den måde, de studerende arbejder på i det daglige. Det handler om evnerne til at reflektere og tænke mere bredt og en skærpelse af de analytiske og skriftlige evner. Men de studerende er også blevet i stand til at inddrage relevant teori og nyere undersøgelser som baggrund for drøftelser og beslutninger.

Kollegerne er enige med lederne og beskriver, hvordan de oplever, at dem, der af sted på uddannelsen prøver nogle nye metoder af, er mere kritiske og reflekterende over for den måde tingene bliver gjort på. Derigennem er de også med til at højne det faglige niveau i diskussionerne. Andre peger på, at de er mere motiverede og har mere selvtillid til at sige deres mening og bruge deres faglighed aktivt i hverdagen. Således mærker kolleger også, hvordan uddannelsen får en effekt på de studerendes daglige praksis og tilgang til arbejdet jf. tekstboksen nedenfor.

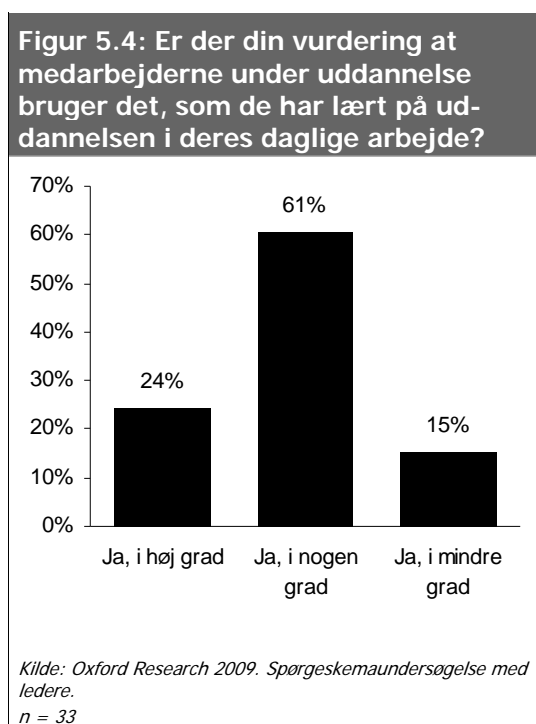
Kolleger om de studerendes udbytte

- "Det er primært på det faglige niveau, hvor de er blevet opkvalificeret, men derudover er de mere reflekteret over metoder og arbejdsgange i kommunen. De er mere kritiske, men ikke på den dårlige måde" (kollega).

- "Hun er mere selvsikker og frisk i sit syn på mange ting. Hun er mere vågen og ikke bange for at tænke nogle tanker" (kollega).

Figur 5.4 nedenfor viser ledernes overordnede vurdering af anvendelsen af uddannelsen. 24 % af lederne vurderer, at de studerende i høj grad bruger det, de har lært, mens 61 % svarer, at de studerende i nogen grad bruger det, de har lært.

En af de største udfordringer der erfaringsmæssigt er med efteruddannelser er implementeringen. Når man som fagperson har arbejdet med et felt i mange år, oparbejder

man nogle rutiner og vaner både individuelt og i samspil med kolleger og leder. Udfordringen er at bryde rutinerne og få plads og mulighed for at anvende den ny erhvervede viden, så efteruddannelsen får en effekt i den daglige praksis. De rutiner, man erhverver sig, hænger også tæt sammen med kollegernes rutiner og med de organisatoriske rammer. Det kan derfor være svært at se, at man overhovedet kan gøre tingene på en anden måde, hvis ikke alle har fået den samme viden.

Fordelen ved en dialogbaseret undervisning, som på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, er, at man får syn for sagen i forhold til, hvor mange forskellige måder man kan udføre lignende arbejde på. Og det kan have en positiv effekt, på muligheden for at bryde rutinerne og implementere nye metoder og ny viden i det daglige arbejde. Det underbygges af, at lederne i de kvalitative interview bemærker, at de vurderer, at de studerende også

får meget ud af at høre om deres medstuderendes erfaringer og praksiser. Det er også de studerendes vurdering, at de får et stort udbytte af at erfare, hvordan praksis ser ud på deres medstuderendes arbejdspladser.

Når det tages i betragtning, at det er en stor udfordring at implementere efteruddannelse, er ledernes vurdering positiv. Og det tyder på, at diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet således kan få en effekt i forhold til at opkvalificere den støtte og hjælp, der tilbydes børn og unge med særlige behov.

Når lederne bliver spurgt til udbyttet for de medarbejdere, der går på uddannelsen er billedet positivt. Der er ingen, der oplever, at der intet udbytte er, og kun 7 % oplever, at udbyttet er mindre. 93 % svarer, at udbyttet er stort eller meget stort.

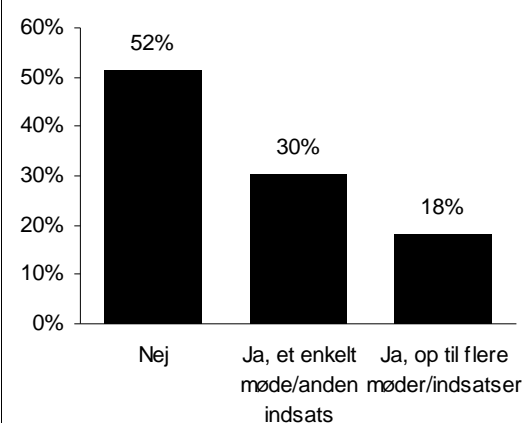
5.2 Videndeling på arbejdspladsen og udbyttet for kollegerne

Uddannelsens effekt på indsatsen over for børn og unge med særlige behov er ikke kun afhængig af de studerendes evner og muligheder for at implementere uddannelsen i deres eget daglige arbejde. Det har også stor betydning om den viden og den forståelse, de erhverver sig, bliver delt og udbredt til kolleger på arbejdspladsen, så det på længere sigt bliver en del af praksis. Derfor er det væsentligt at se på, hvilket udbytte kollegerne får, og hvordan videndelingen gennemføres i praksis.

Som figur 5.5 viser, svarer over halvdelen (52 %) af de adspurgte ledere, at der ikke er blevet gjort en indsats for at udbrede og anvende den viden, som de studerende på uddannelsen har med tilbage på arbejdspladsen fra uddannelsen. Af den resterende andel er der 18 %, der svarer, at der er blevet gjort flere indsatser, mens 30 % svarer, at der er gjort en enkelt.

Når lederne bliver bedt om at beskrive indsatserne, viser det sig, at indsatserne har mange, men lignende former. Nogle steder foregår videndelingen på teammøder og faglige sparringsmøder, der er en del af dagligdagen (og drøftelsen af sagerne) på arbejdspladsen. Andre steder afholdes temaeftermiddage, personale- eller afdelingsmøder, hvor formålet særskilt er at give de studerende mulighed for at videregive den viden, de har fået på uddannelsen. Således er der forskel på, om videndelingen bindes sammen med det daglige arbejde med sagerne igennem teamdrøftelser, eller om det mere har karakter af særskilte faglige arrangementer, der afholdes med det formål at videndele.

Figur 5.5: Er der afholdt nogle temamøder eller på anden måde gjort en indsats for at udbrede og anvende den viden som medarbejderne har med fra uddannelsen til resten af arbejdspladsen?

*Kilde: Oxford Research 2009. Spørgeskemaundersøgelse med ledere
n = 37*

I tekstboksen nedenfor er trukket to eksempler frem, som giver et billede af ledernes tilgang til videndeling på arbejdspladsen.

Lederne om videndeling på arbejdspladsen

- *"Kollegerne får også et udbytte af, at deres kolleger er på uddannelse. Det får de på persona-lemøderne. Der er der mulighed for at holde oplæg og erfaringsdele. Det er en del af kulturen det med at videndele. Stemningen er rigtig god og kulturen bærer det her, så det er stor interesse for at lære af dem, der har været af sted på uddannelser eller kurser. Nogen steder synes man nogen stikker snuden frem, hvis de skal fortælle om det de har lært. Her nyder vi godt af, at andre har været af sted"* (leder).

- *"Den studerende har holdt et oplæg på arbejdspladsen, som fungerede godt, og hvor det teoretiske tydeligt blev bragt i spil. Derudover har vi ikke gjort så meget for at videndele, og har ikke talt om det bevidst i forløbet"* (leder som ikke kendte muligheden for at få sparring fra den udvidede studievejledning).

- *"Udover videndelingsmøder en gang måneden er det på behandlingsmøder, der bliver videndelt. Der er selvfølgelig begrænsninger for hvor meget man kan gøre det. Det er realistisk med 2 timer en gang om måneden. Ellers er det rigtige fora at inddrage det, i de ugentlige behandlingsmøder"* (leder).

Der er også flere af lederne, der peger på andre måder at udnytte de opkvalificerede studerende og deres uddannelsesforløb på. Her anvendes de ikke *kun* som kilder til viden og information, men også som en slags kompetenceprofiler, hvor de studerende indgår i særlige positioner i arbejdet, eller hvor deres studieforløb mere direkte udnyttes i forhold til at skabe viden og erfaring på nogle områder, som er særligt relevante for arbejdspladsen. Tre ledere er inde på dette på forskellig vis, og deres udsagn er trukket frem i tekstboksen herunder.

Målettet anvendelse af de studerendes opkvalificering

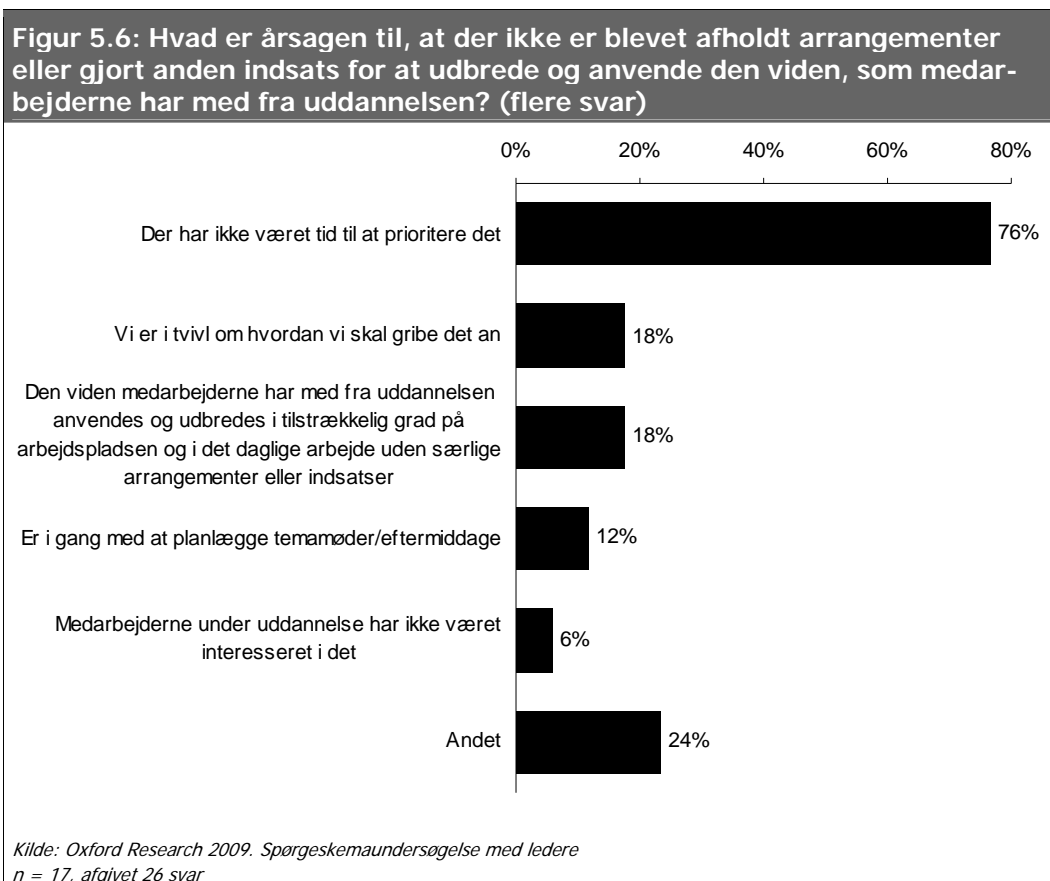
- *"De får nogle forskellige positioner, får udnævnt nogle positioner i forhold til funktioner rent arbejdsmæssigt. Det stilles der ikke spørgsmål ved. De får ikke lov at hvilke på laurbærrene"* (leder).

- *"Vi har kæmpe udfordringer på ungeområdet, så dem vi sender af sted, der vil vi gerne lave nogle aftaler om specialisering og sådan – og det er vi i gang med at snakke med uddannelsesinstitutionen om"* (leder).

- *"Jeg synes de får nogle gode faglige færdigheder, men jeg synes også det kunne være interessant, hvis de studerende i forbindelse med deres speciale kan afdække lokale problemstillinger"* (leder).

Evaluators vurderer, at denne måde at tænke videndeling og effekt af uddannelsen på er spændende at arbejde videre med. Det kan bidrage til de idéer og typer af uddannelsesplaner, som lederne kan blive inspireret af gennem den udvidede studievejledning. Det kan være en fordel at tænke, som disse ledere gør, fordi det konkretiserer, hvordan uddannelsen kan bidrage til det daglige arbejde. Udover at være en metode til at sikre, at uddannelsen implementeres og anvendes på arbejdspladsen, kan det også være en måde at forklare, hvilket udbytte man som arbejdsplads og leder kan få og forvente af uddannelsen, hvis man gør en indsats. På den måde kan det konkretisere effekten af uddannelsen og dermed gøre uddannelsen mere attraktiv for både ledere og potentielle studerende.

Vendes blikket mod den halvdel (52 %), der svarer, at de *ikke* har gjort en indsats for at videndele, svarer, som det fremgår af figur 5.6 nedenfor, hele 76 %, at årsagen eller en af årsagerne er, at det er svært at finde tiden til det. En leder siger fx: *"Der er behov for sparring på området, men der har ikke været tid til at gøre det på nuværende tidspunkt"* (leder).

Der er også en vis andel (18 %), der svarer, at årsagen er, at de ikke ved, hvordan de skal gribe det an. Der er allerede gjort en stor indsats gennem den udvidede studievejledning, men informationen kan med fordel målrettes de travle ledere mere. Evaluator foreslår, at der udarbejdes et idékatalog til lederne, hvori der gives en række gode eksempler på, hvordan de studerende og deres ledere kan bidrage til at opkvalificere *hele* arbejdspladsen. De gode eksempler kan inspirere til videndeling og samtidig vise, hvordan det ikke behøver være besværligt at få et stort udbytte af uddannelsen. Eksemplerne kunne med fordel indsamles via de interviewpersoner, der er anvendt i evalueringen. Denne anbefaling om et idékatalog om videndeling på arbejdspladsen følges op og udfoldes yderligere i kapitel 9 om den udvidede studievejledning.

Billedet af, hvorvidt der videndeles og udbyttet for kollegerne på arbejdspladsen er blandet, når kollegerne bliver spurgt. Flere synes, de har fået rigtig meget ud af at have kolleger, der følger diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Andre vurderer, at de får for lidt ud af det, og flere savner mere videndeling. Tekstboksen nedenfor illustrerer variationen i kollegernes vurdering af det udbytte, de får som kolleger.

Kolleger om deres udbytte af uddannelsen

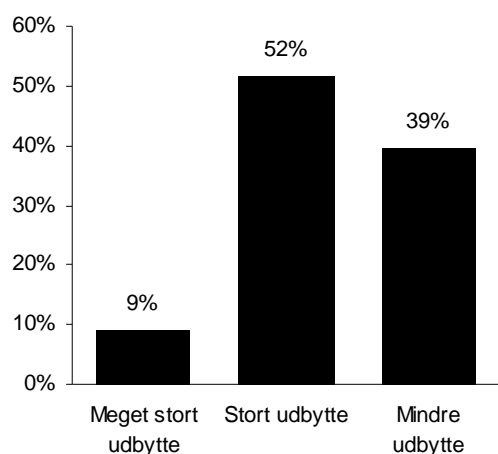
- "Jeg bruger også hendes måde at tænke på, når hun ikke er der, og taler med de andre om det, så det påvirker arbejdspladsen og vi får noget ud af det. Det højner også fagligheden på arbejdspladsen. Men det har ikke været formelt, men gennem uformelle diskussioner og gennem snakken om børnene og sagerne. I dagligdagen er hun meget mere deltagende og tager aktivt stilling og byder ind, og det gør jo at vi andre også får noget ud af det. Men hun har også været god til det. Det er helt naturligt, at man taler og får del i den viden hun får" (kollega).

- "Der er ikke gjort meget for at sprede den viden de har fået. Det er ærgerligt, for det betyder jo, at den viden de får i høj grad er isoleret hos dem selv. Altså, der er nogle faglige diskussioner, men de er sporadiske og uformelle. Der kunne godt være noget mere formelt og struktureret. Jeg skal selv spørge, hvis jeg vil have noget at vide. Måske bare et temamøde efter hvert uddannelsesmodul, hvor de kunne fremlægge det de synes havde været spændende" (kollega).

- "De er især blevet opkvalificeret på det faglige niveau, men også i forhold til at reflektere mere over de metoder og arbejdsgange, der bliver brugt. Men det har ikke påvirket det faglige niveau på arbejdspladsen, det synes jeg ikke. Der er simpelthen ikke tid til at få det ordentligt inkorporeret på arbejdspladserne, fordi det går for stærkt ude i kommunerne" (kollega).

Når lederne bliver spurgt om, hvordan de vurderer udbyttet i afdelingen/organisationen som helhed, er der 52 %, der vurderer, at det resulterer i et stort udbytte. 9 % mener, det giver et meget stort udbytte og knap 40 % vurderer det vil give afdelingen/organisationen et mindre udbytte.

Figur 5.7: . Hvor stort vil du vurderer udbyttet af uddannelsen bliver for afdelingen/organisationen som helhed?

Kilde: Oxford Research 2009. Spørgeskemaundersøgelse med ledere
n = 33

Generelt kan det konkluderes, at der både er arbejdspladser, hvor der sker en omfattende videndeling og arbejdspladser, hvor videndelingen slet ikke er til stede. Alligevel vurderes det, at afdelingen og organisationen får et pænt udbytte af at have studerende på uddannelsen. Samtidig er det også tydeligt, at arbejdspladsernes / organisationernes kultur for videndeling spiller en stor rolle i implementeringen af uddannelsen forstået på den måde, at en arbejdsplads uden kultur for videndeling og faglig sparring har svært ved at prioritere og få gennemført videndelingen til kollegerne, mens det andre steder er en hel naturlig del af hverdagen og interaktionen på arbejdspladsen i både formelle og uformelle sammenhænge.

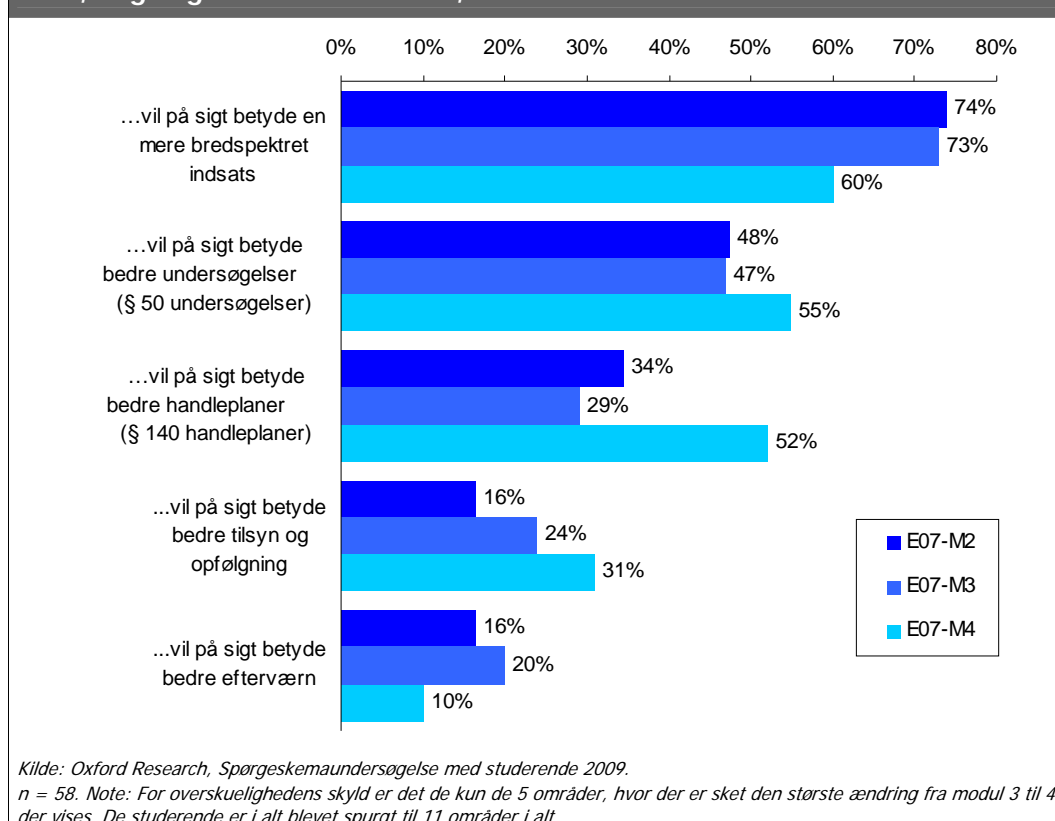
5.3 Effekt af uddannelsen på længere sigt

Målet med den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet er, at den sammen med en række andre initiativer som er en del af Anbringelsesreformen kan opkvalificere arbejdet med at hjælpe og støtte børn og unge med særlige behov.

Evalueringen af uddannelsens første 3 moduler peger allerede på områder, hvor uddannelsen og de tilknyttede initiativer har været med til at opkvalificere de studerende, der går på uddannelsen. I denne og fjerde fase har evaluatoren, grundet dataindsamlingen og fordi uddannelsen har været i gang i længere tid, haft bedre mulighed for at pege på, om uddannelsen har en effekt og give anbefalinger til, hvordan effekten kan styrkes yderligere.

Når de studerende og lederne bliver spurgt direkte, om uddannelsen vil få en effekt på indsatsen over for børn og unge med særlige behov er svaret positivt. Nedenstående figur 5.8 viser et udsnit af udviklingen i forhold til de elementer, de studerende mener, uddannelsen vil få en betydning for på længere sigt.

Figur 5.8: Vurderer du på længere sigt, at diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet får en betydning for kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn, unge og deres familier? Ja, uddannelsen...

Som det ses af figur 5.8, er der sket en væsentlig forøgelse af det antal studerende, der angiver, at uddannelsen på sigt vil betyde bedre handleplaner. Efter modul 2 og 3 var der 34 % og 29 %, der mente, at uddannelsen betyder bedre handleplaner, mens det efter modul 4 er 52 %, der mener, det er tilfældet. Det er en stigning på 21 procentpoint. Der er sammenlignet med tidligere også flere, der oplever, at uddannelsen betyder bedre §

50 undersøgelser og bedre tilsyn og opfølgning. Det er ikke overraskende i forhold til, at det først er på modul 4, at der for alvor er fokus på denne praktiske del af sagsbehandlingen.

Der er til gengæld færre studerende, der mener, indsatsen betyder en mere bredspektret indsats og bedre efterværn. En årsagsforklaring på, at andelen, der mener, at uddannelsen vil betyde en bredspektret indsats, er faldet, kan være, at modul 4 sætter fokus på de rammevilkår, der er for arbejdet og således ikke kun fokusere på muligheder, men også beskæftiger sig med nogle af de begrænsninger, der er i arbejdet.

I de kvalitative besvarelser er de studerende positive over for uddannelsens effekt på området. Som nedenstående citater fra de kvalitative interview viser, tager flere af de studerende dog visse forbehold. Er rammerne for at implementere og videndele ikke tilstede, er det mere usikkert, i hvilket omfang uddannelsen kan få en effekt hos børnene, de unge og deres familier.

Studerende om effekten på indsatsen over for børn og unge med særlige behov

"Ja under visse forudsætninger, tror jeg godt det kan få en positiv betydning for indsatsen. Forudsætningen er bl.a. at alle får uddannelsen, og at der fra ledelsens side bliver givet rum og plads til at man kan få tingene implementeret, ellers kan man godt falde tilbage i det man gjorde før. Det prøver jeg at undgå og det går meget godt, fordi det er så spændende" (studerende).

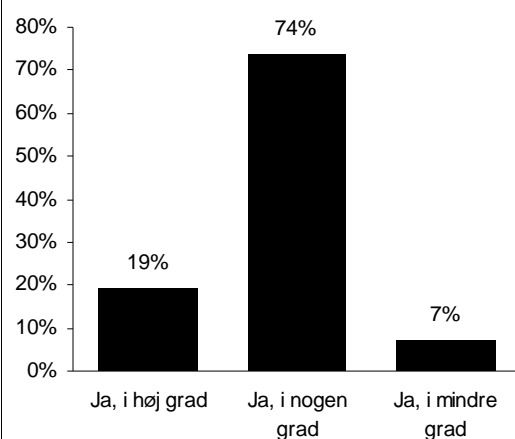
"Det får bestemt en effekt, for vi kan se den sammenhæng der er, og se det i et helikopterperspektiv i stedet for at se det særskilt. Det er også fordi man hører, hvordan det er andre steder, hvis det fungerer rigtig godt et sted tager jeg den viden med hjem – på den måde kommer der nyt og anderledes til, og vi bruger nogle nye handlemetoder" (studerende).

- "Jeg tror faktisk uddannelsen kan få en effekt på indsatsen – fordi jeg tror mere på det helhedsorienterede. Før var det mere løsningsfikseret, hvor jeg synes den her tilgang er lidt mere hele vejen rundt. Det gør noget ved mig og det giver forståelse for forældrene og børnene. Tit er der jo psykiatri, sagsbehandlere, børnehaver og hjemme-hos ind over, og hvis vi så ikke snakker sammen, kan vi nærmest blive spillet ud mod hinanden. Og det her med at turde og være i den her rolle med, at det er mig som fagperson, og man har en viden" (studerende).

I forhold til effekten på indsatsen over for udsatte børn og unge oplever 93 % af de ad-

spurgte ledere, at uddannelsen i høj eller i nogen grad vil få en effekt på indsatsen. På samme måde er der kun 5 % af de studerende, der svarer, at uddannelsen *ikke* får betydning for indsatsen.

Figur 5.9: Vurderer du, at den viden og det engagement, som medarbejderne har fået med fra uddannelsen vil forbedre indsatsen over for udsatte børn, unge og familier i kommunen?

Kilde: Oxford Research 2009. Spørgeskemaundersøgelse med ledere
n = 33

Lederne er således positive i forhold til uddannelsens effekt på indsatsen, når de ser, hvordan de studerende allerede anvender uddannelsen i det daglige arbejde. En leder siger fx: *"Jeg tror, det giver en effekt i forhold til indsatsen på børne- og ungeområdet, for hun har gjort det rigtig godt på området under uddannelsesforløbet"* (leder).

Men når det handler om effekt, har lederne også nogle forslag til, hvad der kunne gøre uddannelsen endnu mere anvendelig og dermed effektiv i forhold til indsatsen. Som nedenstående tekstboks indeholder eksempler på, efterspørger en leder mere praksisorienteret undervisning i anvendelse af metoder, mens en anden peger på vigtigheden af opfølgning og evaluering i sagsbehandlingen.

Lederne om effekten på indsatsen over for børn og unge med særlige behov

- *"Der mangler noget metodeuddannelse, forstået som et reelt træningsforløb. Og ikke bare noget, hvor de bliver præsenteret for en række metoder. Det er måske ikke målet for en diplomuddannelse, men det er det der virkelig vil betyde noget ude i sidste led. Det der er målet for alt vi gør er at skabe forandring ude ved slutbrugerne. Det der specielt gør os bedre, er at vi bliver skarpere til at lave analyserne. Det er der mange andre ting, der også bidrager til udover uddannelsen. Så jo, der er nok en effekt, men den skal findes i samspil med en masse andre ting"* (leder).

- *"Det bliver jo godt for de børn, det handler om, at vi får noget viden, så vi ikke sætter noget i gang, der ikke har en effekt. Men det er her med opfølgning og evaluering af det vi gør, det er noget de godt måtte få med på uddannelsen, hvis jeg skulle bestemme"* (leder).

Kollegerne er jf. nedenstående eksempler overordnet positive. Samtidig har de øje for, at den mulige forbedring af indsatsen bliver mindre eller helt forsvinder på grund af de ressourcemæssige forhold på området. Men de er enige om, at potentialet er der, og uddannelsen faktisk giver mulighed for at forbedre indsatsen gennem opkvalificering.

Kollegerne om effekten på indsatsen over for børn og unge med særlige behov

- "De bliver simpelthen bedre sagsbehandlere, så jeg tror det vil have en effekt. Men hvis indsatsen i højere grad skulle forbedres skulle der afsættes nogle flere ressourcer til området" (kollega).

- "Jeg ville meget gerne svare ja til, at indsatsen bliver bedre. Men vi har nogle rammer at arbejde indenfor, og det er bare ofte sådan, at det ikke harmonerer. Så det bliver svært. Hvis der var flere af sted på uddannelsen ville man bedre kunne støtte hinanden, og det ville være lettere at udbrede. Potentialet er der, men der skal være noget støtte og opbakning, som gør at man har mod til at kræve forandringer på baggrund af det, man har lært på uddannelsen (kollega).

- "Jeg tror ikke det på nuværende tidspunkt får nogen betydning for sagsbehandlingen. For de studerende er det selvfølgelig positivt, at de får en større og opdateret viden på området. Men der er ikke tid til at ændre praksis på det her område. Der er ikke nok ressourcer i kommunerne til at medarbejderne har den nødvendige tid til at reflektere og nuancere over deres praksis, så det meningsfuldt kan være medvirkende til at ændre den måde vi gør tingene på" (kollega).

Som den ene af kollegaerne ovenfor bemærker, kan implementeringen og anvendelsen af uddannelsen være lettere, hvis man er flere af sted på uddannelsen, og således kan effekten også blive større. Dermed er der et dilemma i forbindelse med udbyttet af uddannelsen og arbejdspresset. Udbyttet og anvendelsen samt videndelingen med kollegerne forbedres af, at der er flere af sted på uddannelsen. Samtidig er det et problem for både kolleger, ledere og de studerende selv, hvis der er flere af sted samtidig, fordi det skaber et stort arbejdspress i hverdagen.

5.4 Evaluators vurdering

Dette kapitel tydeliggør, hvordan både de studerende, lederne og kollegerne er meget positive i forhold til udbyttet af både modul 4 og uddannelsen som helhed. Fra modul 4 er det især lovgivning og retningslinjer samt fokus på de to roller som myndighedssagsbehandler og leverandør, som de studerende oplever, har betydning for deres daglige praksis.

I det store perspektiv og i forhold til effekten på slutbrugerne, hvor indsatsen over for børn og unge med særlige behov gerne skulle forbedres, er billedet også positivt. Den opkvalificering, de studerende får, betyder at indsatsen bliver mere reflekteret, begrundet og nuanceret. De studerende får mere selvtillid, og de tør stå frem og have en mening. Også det har stor betydning for indsatsen over for det enkelte barn.

I forhold til videndelingen på arbejdspladsen er billedet generelt positivt. Der er dog forskel på, i hvilket omfang det bliver prioriteret på arbejdspladserne, og hvordan det bliver gjort rent praktisk. Her har det stor betydning, hvad det er for en kultur for læring og videndeling, der er på arbejdspladsen i forvejen.

Af udfordringer i forbindelse med udbytte og effekt peger evaluator på at:

- Mange arbejdspladser på grund af mangel på ressourcer og på grund af et stort arbejdspress ikke prioriterer videndelingen. I den forbindelse anbefaler evaluator, at der gøres mere for at italesætte videndelingen på arbejdspladserne, så de studerende og deres kolleger er opmærksomme på, at de indgår i en læreproces og en videndeling i uformelle sammenhænge og i daglige drøftelser af sager og beslutninger. Det er evaluators vurdering, at en italesættelse kan styrke potentialet i læringen på arbejdspladsen, uden at det kræver flere ressourcer

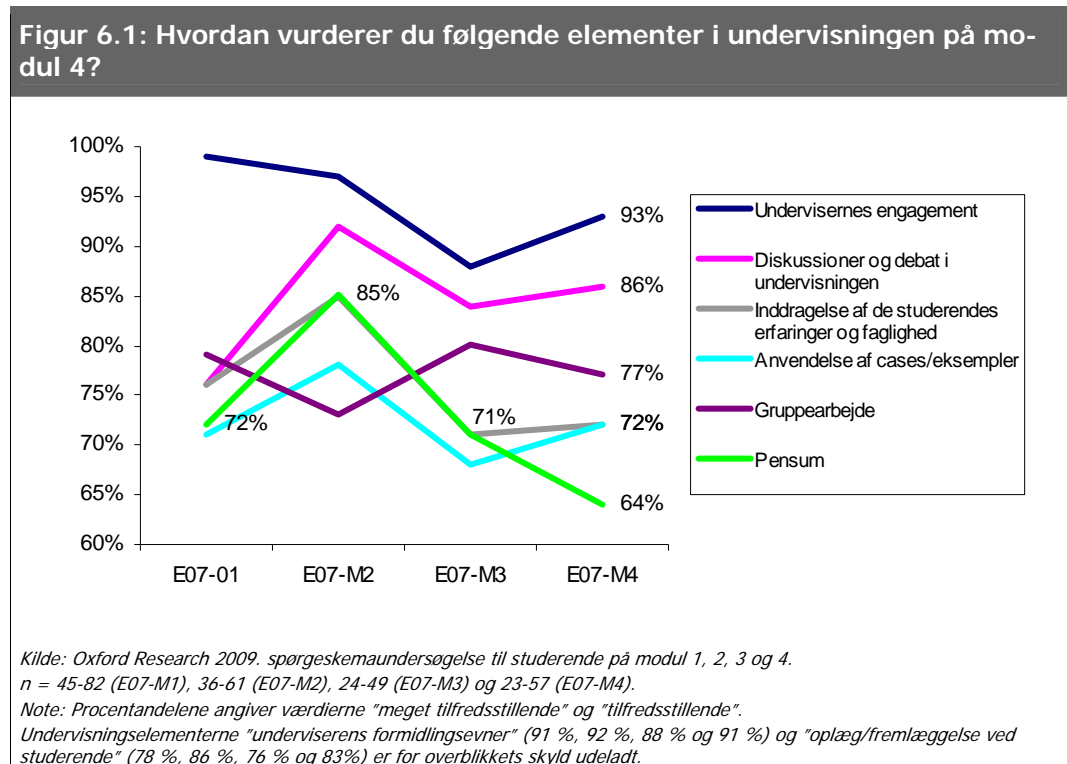
- Flere arbejdspladser kan gå i gang med at videndele mere målrettet, hvis de får nogle konkrete eksempler på, hvordan videndeling kan foregå. Dette kan eksempelvis foregå via et idékatalog til lederne, der viser konkrete eksempler på, hvordan videndeling udmøntes på forskellige arbejdspladser.

Kapitel 6. Undervisnings- og læringsformer

I første del af dette kapitel vil fokus være på undervisnings- og læringsformer i forhold til modul 4. I sidste del af kapitlet vil der være fokus på de studerendes vurdering af det faglige niveau, eksamen, karakterer og feedback på eksamen.

6.1 Tilfredsheden med undervisningen

Via de kvantitative data bliver tilfredsheden med undervisningen bl.a. afdækket ved, at de studerende er blevet bedt om at vurdere en række elementer i undervisningen. Resultaterne er afbilledet i figur 6.1 nedenfor.

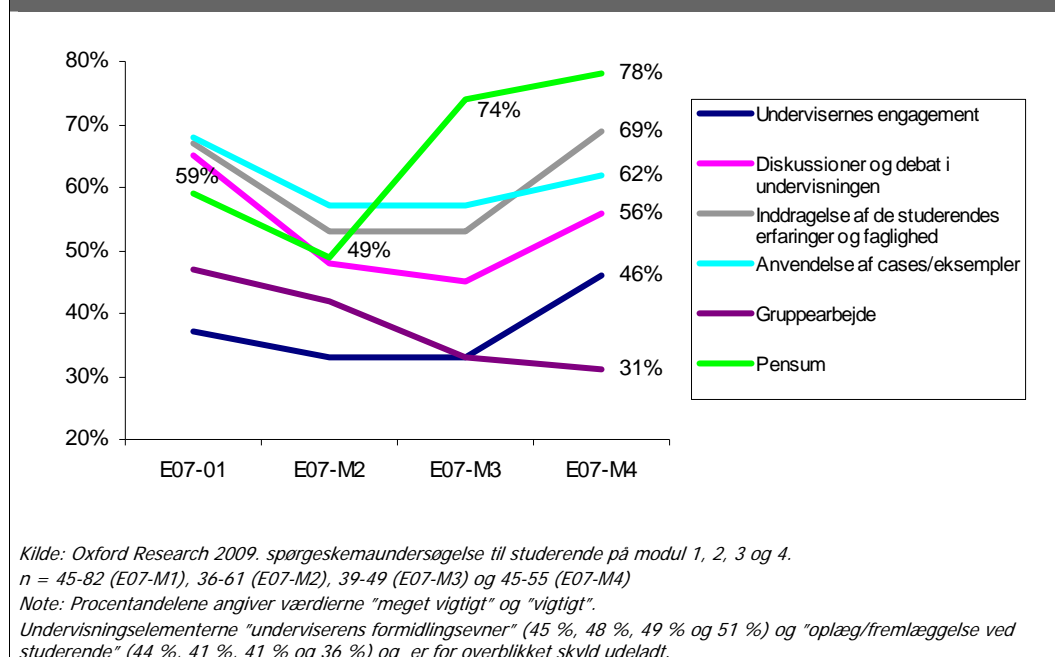

Som det ses af figur 6.1 er tilfredsheden med fire ud af seks elementer i undervisningen steget lidt fra modul 3 til modul 4. Det er positivt, at udviklingen fra modul 2 til 3, hvor der var væsentlige fald, er vendt for den overvejende del af elementerne. Stigningerne er dog små, og med en stigning på 5 procentpoint ligger undervisernes engagement i toppen, mens inddragelse af de studerendes erfaringer og faglighed er steget 1 procentpoint. Som det ses af figuren er det mest kritiske element penum, og af figur 6.1 fremgår det, hvordan procentandelen, der er tilfreds eller meget tilfreds med penum, er faldet meget siden modul 2. Penum tages op særskilt i et afsnit nedenfor.

Når de studerende bliver spurgt, hvad det er for læringsformer, det er vigtigt at forbedre, understreges fokus på penum og på inddragelse af de studerendes erfaringer og faglighed. Jf. figur 6.2 er der 78 %, der oplever, at det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre

pensum, hvor der på modul 1-3 var henholdsvis 59 %, 49 % og 74 %. Således er der sket et væsentligt skift fra modul 1 og 2 til modul 3 og 4. Der er 69 %, der mener, det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre inddragelsen af de studerendes erfaringer og faglighed. Det er også over halvdelen af de studerende, der oplever, at diskussioner og debat og anvendelse af cases og eksempler kan forbedres. Der er således en tendens til, at elementerne, der gør undervisningen praksisnære, er vigtige at forbedre, og vigtigere end det var efter modul 3.

Figur 6.2: Hvor vigtigt synes du det er at forbedre følgende elementer på modul 4?

Fra modul 1 til modul 2 var udviklingen den, at færre vurderede, at der var behov for en forbedring af de ovenstående elementer i undervisningen. Udviklingen fra modul 3 til modul 4 er anderledes, idet der her er sket en stigning i den gennemsnitlige procentdel, der vurderer, at elementerne er vigtige eller meget vigtige at forbedre. Gennemsnitligt er der 54 %, der mener, det er vigtigt eller meget vigtigt at de 8 læringsformer forbedres efter modul 4. Det er den samme procentdel som efter modul 1, mens andelen efter modul 2 og 3 var henholdsvis 46 % og 48 %. Begrundelsen for dette kan være, at de studerende igennem uddannelsesforløbet begynder at forholde sig mere kritiske til de enkelte undervisningselementer. Dette er således et forhold, der også er kendt fra andre diplomuddannelser, jf. evalueringsseminariet i forbindelse med modul 3.

6.2 Pensum på modul 4 – en udfordring

For pensum og for gruppearbejde er der et mindre fald i tilfredsheden, og det er pensum, som det er værd at være særlig opmærksom på. Tilfredsheden med pensum er faldet markant lige fra modul 2, hvor tilfredsheden var højest. Det er fortsat over halvdelen, der svarer, at pensum er tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende, så det er derfor isoleret set ikke kritisk, selv om udviklingen er værd at være opmærksom på. På modul 2 var der til sammenligning 85 %, der var tilfredse eller meget tilfredse, mens det efter modul 4 er 64 %.

Betragtes de kvalitative interview og de åbne besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen, fås en række forklaringer på, hvorfor tilfredsheden med pensum er faldet. Nedenstående citater viser, hvad det er for forhold omkring pensum, som de studerende finder utilfredsstillende.

De studerende om pensum på modul 4

- *"Pensum til det her modul hang ikke sammen med opgaven, hvilket medførte en del frustration i forhold til opgaven. Pensum virkede i det hele taget ikke til at være sammenhængende på dette modul"* (studerende, spørgeskemaundersøgelsen).

- *"Det er vigtigt, at underviserne er opdateret med sidste nyt vedr. undersøgelser, lovgivning m.v. - ikke 10 år gamle undersøgelser og rapporter, som måske ikke længere er aktuelle"* (studerende, spørgeskemaundersøgelsen).

- *"Pensum har været alt for massiv, dele meget relevant, andet ikke. Litteraturlisten kom også meget sent ud. Samtidig var der en del uklarhed om hvad der var primær og sekundær læsning"* (studerende, spørgeskemaundersøgelsen).

- *"Uddannelsen er rigtig godt skruet sammen. Det er litteraturen, der ikke henvender sig til os, og det er svært for underviserne at forklare teorierne og pensum ud fra en pædagogisk vinkel"* (studerende, leverandør).

I forhold til pensum handler det således om mængden, den praktiske planlægning og om relevansen. Det sidste citat understreger, at også i forbindelse med pensum er det en udfordring at finde litteratur, der kan bruges og giver mening for begge målgrupper på uddannelsen, og det er også en oplevelse, underviserne har haft. Flere peger på en manglende eller svingende relevans og ser på den praktiske planlægning omkring pensum som kritisk. I forhold til det praktiske handler det om, at læseplanerne kommer for sent ud, at det er svært at få fat i de bøger, der skal bruges. Og i forhold til skemalægningen har det været problematisk at nå at læse pensum.

Fra de kvalitative interview med undervisere kan det konkluderes, at flere af underviserne er enige med de studerende i, at relevansen af pensum kunne være bedre. Flere peger på, at tekster og undersøgelser er forældede, andre på manglen på materiale om leverandørernes arbejde. Også niveaet i pensum er et problem i forhold til de to målgrupper, fordi de har så forskellige forudsætninger for især de lovmæssige ramme, både hvad angår deres uddannelsesbaggrund og deres erfaringer fra det daglige arbejde.

Med hensyn til forbedringer af pensum på modul 4 peger flere på, at der mangler noget samlet materiale som fx en grundbog eller en antologi med fokus på de retlige rammer på børne- og ungeområdet. I den forbindelse er det værd at overveje, om udviklingen af en form for grundbogsmateriale målrettet modul 4 er noget, der med fordel kan tænkes ind i uddelingen af midlerne fra Forsknings og Udviklingspuljen.

6.3 Praksisnær undervisning – på godt og ondt

Praksisnær og dialogbaseret undervisning funderet på eksempler fra børne- og ungeområdet har været et væsentligt mål i den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet. Det har også været noget, de studerende har været optaget af i forbindelse med vurderingen af uddannelsen. De har været på banen i forhold til forbedringsmuligheder, når de har savnet flere relevante eksempler. Men de har også gjort deres tilfredshed til kende, når de har oplevet, at svært stof er blevet gjort tilgængeligt via relevante cases og eksempler fra børne- og ungeområdet. Således er det underbygget, at de studerende har haft behov for praksisnær og dialogbaseret undervisning på uddannelsen.

6.3.1 Anvendelig dialog i undervisningen

De kvalitative interview med undervisere understreger efter modul 4 den positive effekt af den dialogprægede undervisning. Alle underviserne bruger meget diskussion og dialog i plenum og vurderer, dels på grund af størrelsen på holdene, at dialog i plenum evt. kombineret med summegrupper og korte to-og-to drøftelser er at foretrække frem for egentlig gruppearbejde. Spørgeskemaundersøgelsen med underviserne underbygger dette, idet underviserne heri vurderer de dialogprægede og praksisnære undervisningsformer som meget udbytterige.

Det er de samme udmeldinger, der kommer fra de studerende. De oplever, at dialogen på holdet og med underviserne giver dem mulighed for at forholde tematikkerne til deres egen praksis samt dele erfaringer og stille opklarende spørgsmål.

De studerende peger også på, at den dialogorienterede tilgang giver gode rammevilkår for at udnytte hinandens erfaringer og få viden om, hvor forskelligt lignende arbejdsopgaver løses forskellige steder. Det gælder både sagsbehandlere imellem, leverandører imellem og samarbejdet og forståelsen mellem sagsbehandlere og leverandørerne. Således peger de kvalitative data på, at de studerende oplever en positiv effekt af den praksisnære og dialogorienterede undervisning på trods af de kvantitative data, som viser, at en stadig større andel mener, det er vigtigt at forbedre diskussioner/debat, inddragelse af cases og de studerendes erfaringer.

I relation til inddragelsen af de studerendes praktiske erfaringer peger enkelte studerende på, at det er tydeligt, at nogle undervisere ikke er vant til studerende, der har praktisk erfaring på området. I nogle sammenhænge gør det ikke så meget, og de studerende kan fortælle underviserne, hvordan det ser ud i praksis. I andre sammenhænge er det et problem, fordi det betyder, at undervisningen ikke bliver målrettet til en gruppe, der har en praktisk forståelse af området og arbejdet.

6.3.2 Metaperspektivet vs. det praksisnære

Sammenlignet med tidligere moduler fylder overvejelserne om undervisningens praksisnærhed mindre hos de studerende i de kvalitative interview efter modul 4. Efter modul 4 er det i højere grad det indholdsmæssige på modulet, det faglige niveau og udfordringerne i at nå de forskellige målgrupper, der ligger de studerende og også underviserne på sinde.

Til gengæld giver udtalelser fra underviserne efter modul 4 anledning til at sætte spørgsmålstegn ved, om der også kan være bagsider ved den praksisnære undervisning med eksempler fra børne- og ungeområdet, selv om den har været efterspurgt hos de studerende. Ideen med den praksisnære undervisning har hele tiden været at gøre teoretisk og komplekst stof praksisrelevant og forståeligt. Men flere af de teoretiske og metaorienterede tematikker på uddannelsen kan måske *også* forstås fra et metaorienteret perspektiv, og ikke *kun* i en praktisk optik.

Undervisere understreger, hvordan modul 4 handler om de store linjer, at undervisningen er blevet alt for lavpraktisk, og at de studerende har svært ved at hæve sig over deres praksis og se det fra oven i et helikopterperspektiv. Det viser sig ifølge en underviser i eksamensopgaverne, og karaktererne er lave som følge deraf (se tekstboksen nedenfor).

Praksisnær undervisning men metaorienteret forståelse

- *"Det der fungerer fint er dynamikken mellem sagsbehandlerne og leverandørerne i forbindelse med de enkelte undervisningsgange. Men det er meget præget af, hvad der er den lokale praksis og ikke så meget af at løfte sig til et mere metaorienteret niveau. De kommer ikke derop, hvor jeg gerne vil have dem, og deres opgavebesvarelse bliver deraf. Karaktergennemsnittet er jo ikke imponerende, og det er fordi de er for praktisk orienteret"* (underviser).

"Der er noget generel lovgivning, fx forvaltningsloven, hvor der ikke er specifikke eksempler fra børne- og ungeområdet. Og det er selvfølgelig givtigt, når der er eksempler fra deres eget område. Men de skal også kunne se lidt ud over det, hvis de skal kunne se de større sammenhænge" (underviser).

- *"Undervisningen er meget snæver og udelukkende på børne- og ungeområdet. Men man kan kun forstå den specifikke jura om deres område, hvis de har forståelse for den generelle viden. Man kan ikke forstå det specifikke uden det generelle og det generelle havde de ikke, og vi måtte lave et sidespiring"* (underviser).

Således er det tydeligt, at nogle af underviserne ser modul 4 som et modul, der i høj grad også foregår på et overordnet refleksionsniveau, hvor de studerende kan opnå forståelse for de store linjer.

Dette peger på, at der også kan grænser for, *hvor* praksisnært og områdespecifikt undervisningen bør være. Der er også fordele i, at undervisningen giver de studerende nogle mere generelle og overordnede forståelser og kompetencer, fordi det kan give dem mulighed for at se det specifikke område, som de arbejder med i en større kontekst. Derfor er spørgsmålet, om målet om den praksisnære undervisning kan modificeres. For som citaterne i tekstboksen ovenfor viser, kan den meget praksisnære og dialog- og eksempelbaserede undervisning betyde, at forståelsen for de store linjer udebliver eller er sværere at opnå.

Således vurderer evaluatoren, at der er flere af emnerne på modul 4, hvor undervisningen ikke behøver at være praksisnær, men hvor det netop *også* handler om at komme væk fra det praksisnære niveau og se arbejdet og rollerne i et større perspektiv. Udfordringen er, at få de studerende til at se meningen med at bevæge sig frem og tilbage mellem de to niveauer, så teorien og helikopterperspektivet bindes sammen med praksis uden praksisorienteringen tager over. Gennem evaluators observation af undervisningen, er det vurderingen, at underviserne gør en god indsats for at binde det sammen. Alligevel har de studerende behov for yderligere forklaringer og spørger fx: *"Er det, du taler om der, så på sagsniveau eller sådan mere på et overordnet og strategisk niveau?"*.

Udfordringen er blevet tydelig på modul 4, fordi der i kraft af sammensætningen på modulet stilles krav til at bevæge sig hurtigt fra det ene til det andet niveau, i og med at mange af temaerne på modul 4 kan (og med udgangspunkt i formålet med modulet skal) indlæres både som konkrete redskaber og som overordnede perspektiver, der skaber bred forståelse for rammevilkårene for arbejdet. For eksempel udgør temaet om BUM-modellen det teoretiske blik og metaperspektivet på samarbejdet mellem myndigheds- og leverandørniveauet, mens temaet om handle- og behandlingsplaner er den konkrete praksisnære redskabsperspektiv på det samme samarbejde. Det er kendt for underviserne, at det forholder sig sådan, men der kan være behov for at erkende det som en større udfordring, for de studerende, end først antaget.

Dette opmærksomhedspunkt er ikke en udfordring, som er kritisk. For når de studerende og deres ledere og kolleger beskriver deres udbytte af uddannelsen, peger mange på de store linjer og helikopterperspektivet som udgangspunkt for at forstå nogle sammenhænge i arbejdets vilkår, som gør dem i stand til at reflektere over egen praksis og hand-

le anderledes. De studerende er derfor langt fra uforstående over for metaperspektivet i anvendelsen af uddannelsen. Alligevel er det evaluators vurdering, at modul 4 kan udarbejdes og gennemtænkes med større fokus på, i hvilke sammenhænge de studerende forventes at få konkrete redskaber med hjem, og hvornår målet snarere er at give de studerende nogle mere overordnede perspektiver. Og i forlængelse deraf, hvornår den praksisnære og dialogbaserede undervisning er mere eller mindre brugbar.

I samme ombæring vil det jævnfør tidligere konklusioner i nærværende evalueringsrapport også være lettere at formidle formålet og den sammenhængende idé med modul 4 til de studerende, fordi de vil have en bedre forståelse for temaernes forskellige niveauer.

6.4 Undervisningen og underviserne

Generelt er de studerende tilfredse med underviserne, og andelen af studerende, der er meget tilfredse eller tilfredse med undervisernes engagement, er på modul 4 ligesom efter modul 1 og 2 på over 90 %, ligesom tilfredsheden med undervisernes formidlings-evner er stor.

Der er dog enkelte undtagelser. I de åbne besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen og i de kvalitative interview peger de studerende også på, at der er enkelte undervisere, der ikke var i stand til at målrette undervisningen eller gøre stoffet relevant og spændende. Det kan skyldes, at underviserne ikke er vant til at undervise nogen, der har fingrene nede i praksis og oven i købet har mange års erfaring. Det har i enkelte tilfælde givet nogle problemer, fordi undervisningen ikke tager hensyn til, at de studerende faktisk ved rigtig meget og er et helt andet sted i forhold til de studerende på grunduddannelsen.

Efter modul 3 var de studerende relativt kritiske over for de eksterne undervisere, de havde haft i løbet af modulet. Efter modul 4 er billedet anderledes og mere flertydigt idet nogle understreger, at de eksterne undervisere er rigtig dygtige og i stand til at beskrive og fremlægge emnerne som spændende og relevante på trods af forventninger til det modsatte i forhold til emner som fx økonomi og styringsformer. En studerende siger fx: *"Jeg kan huske, at der var en fra kommunen og fortælle om økonomistyring, som ellers er et kedeligt emne, men hun gjorde det super spændende, og det gav rigtig meget mening faktisk"*.

Der er fortsat, som på de tidligere moduler, studerende, der melder ud, at de gennemgående undervisere er dem, der er bedst til at binde temaerne sammen og målrette undervisningen. Men på modul 4 er der også nogen, der efterspørger flere eksterne undervisere, fordi de har god føling med det praktiske og er engagerede.

6.4.1 De studerende i undervisningssituationen

Som allerede berørt er det fortsat en udfordring for de studerende og for deres ledere, at de studerende er pressede og finder det udfordrende at få tid til arbejdet ved siden af uddannelsen. For nogle studerende skyldes dette, at de slet ikke kompenseres eller ikke kompenseres tilstrækkeligt. Men også på uddannelsen kan det mærkes, at de studerende er pressede.

Som nedenstående udtalelser fra underviserne eksemplificerer, oplever nogle undervisere, at de studerende ikke er forberedt, og flere vurderer, det skyldes at de ikke har tid til det, fordi arbejdet fylder for meget, også i de uger, hvor de studerende principielt har fri fra uddannelsen. Det påvirker undervisningen og den manglende forberedelse og arbejdspresset på arbejdet smitter også af på eksamensopgaven. Det påvirker også under-

visernes muligheder for at opnå det faglige niveau og den forståelse, det er formålet at opnå i undervisningen. Som det andet eksempel i nedenstående tekstboks viser, er der ligeledes undervisere, der vurderer, at de studerende er godt forberedt, og billedet er således ikke entydigt.

Forberedelse

- "Det der overrasker mig mest er, at de studerende er så lidt forberedte. I diskussioner bruger de ikke den viden som de forventes at have tilegnet sig. Det bliver for lavpraktisk og det er fordi deres forudsætninger og forberedelse ikke er skarp nok. Begrundelsen er at de har travlt. Alle leverandørerne er eksempelvis på arbejde, i de dage, hvor der ikke er undervisning" (underviser).

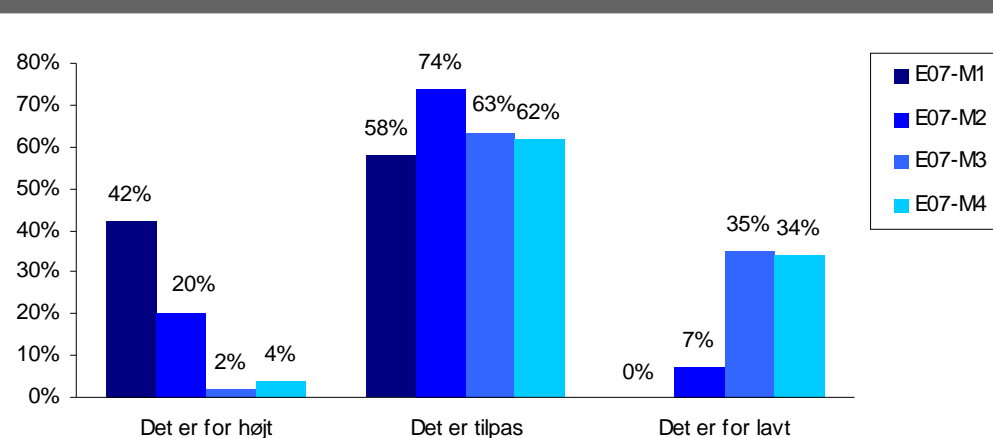
- "De har læst tingene, det hænger selvfølgelig sammen med om vi har fået litteraturen ud i god tid. Men de er forberedt. Engagementet blandt de studerende er i den bedre ende, når jeg sammenligner med andre diplomuddannelser" (underviser).

I forhold til de studerende er underviserne generelt positive. De oplever, at der er stor diskussionslyst og engagement på holdene og at de studerende oftest er åbne over for at sætte sig ind i områder, de ikke har kendskab til, men som de forventes at få indblik i på uddannelsen.

6.5 Det faglige niveau

Som figur 6.3 nedenfor viser, er vurderingen af det faglige niveau efter modul 4 lignende vurderingen efter modul 3. Efter modul 4 er der 4 %, der vurderer, niveauet er for højt, 62 % der vurderer, at det er tilpas, og 34 % der vurderer, at det er for lavt. Af de 18 studerende, der svarer, at niveauet er for lavt er der 4, der vurderer, at det er alt for lavt.

Figur 6.3: Hvordan vurderer du det faglige niveau på modulet?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 1, 2, 3 og 4.

n = 81 (E07-M1), 61 (E07-M2), 49 (E07-M3) og 53 (E07-M4).

Note: I kategorien "Det er for højt" indgår besvarelserne "det er alt for højt" samt "det er lidt for højt". I kategorien "Det er for lavt" indgår kategorierne "det er lidt for lavt" og "det er alt for lavt".

Det er positivt, at over halvdelen (62 %) fortsat vurderer, at det faglige niveau er tilpas, men evaluatoren vurderer samtidig, at det kunne være et mål at nedbringe størrelsen på den andel af studerende, der efter modul 3 og 4 vurderer niveauet som for lavt. Det vur-

deres på den baggrund, at lærings- og udviklingspotentialer for ca. en tredjedel af de studerende ikke udnyttes tilstrækkeligt, idet de oplever niveauet som for lavt.

Som det ses af nedenstående citater trukket ud af de kvalitative interview, er det primært socialrådgiverne, der oplever, at niveauet er for lavt. Flere vurderer, at niveauet har været for lavt for myndighedssagsbehandlerne, men (lidt) for højt for leverandørerne. Niveauet skulle således hverken være tilpas for leverandørerne eller sagsbehandlerne. Det bør dog tages med visse forbehold, idet der ifølge de kvantitative data alligevel er 62 %, der svarer, at niveauet er tilpas.

Om det faglige niveau på modul 4

- *"Jeg synes de studerende har kunnet se pointerne, men i forhold til de udførende (leverandørerne) har det været lige på kanten. Niveauet tror jeg har været højt, men fint, for det tror jeg det skal være"* (underviser).

- *"Min umiddelbare tanke efter modul 4 det er, at de ikke har fået lavet det faglige niveau, så det imødekommer begge grupper. Der var mere til myndighedssagsbehandlerne end til leverandørerne. Det faglige niveau kunne også have været lidt højere. Lidt for meget om noget vi kender til og sidder med og mindre om det nye og spændende"* (studerende, sagsbehandler).

- *"Niveauet på modul 4 har været for lavt. De juridiske rammer, socialfaglige undersøgelser og handleplaner er noget jeg arbejder med i det daglige. Da der er flere støttepædagoger på studiet, der ikke har kendskab til disse ting har det betydet at det faglige niveau i undervisningen er for lavt for en socialrådgiver. Der har ikke været nogen udfordring heri og der har ikke været undervisning nok til at "fremprovokere" nytænkning, der er blot sket gennemgang af det jeg i forvejen ved"* (studerende, sagsbehandler).

Alligevel kan udfordringen, der tydeliggøres af ovenstående citater med fordel, adresseres. For der er både blandt undervisere og studerende tegn på, at de faglige forudsætninger er forskellige blandt de studerende. Blandt andet fordi en andel af de studerende er leverandører, med primært en pædagogisk baggrund, mens andre har en socialrådgiverbaggrund.

I forhold til niveauet på modul 4 er der stor forskel på, hvordan underviserne mener, den store spredning, der er blandt de studerende i forhold til deres faglige udgangspunkt, bør håndteres. Flere undervisere beretter, at de har måttet supplere det planlagte undervisningsforløb med sidespring om de mere generelle og grundlæggende elementer i forståelsen af fx de retslige rammer, for at få alle med. Det er der flere studerende, der sætter pris på, og de har bemærket, at flere undervisere på den måde er gode til at tilpasse undervisningen til niveauet på holdet. Omvendt er der også udmeldinger fra både studerende og undervisere, der går i modsat retning forstået på den måde, at uddannelsen ikke bør tilrettelægges efter laveste fællesnævner.

Således er det en udfordring, der med fordel kan imødekommes på modul 4 i forhold til at tilrettelægge undervisningen og niveauet, så det matcher de studerendes forskellige forudsætninger. For selv om størstedelen oplever, at niveauet er tilpas, er der en andel, der oplever, at det er for lavt og en hel del frustrationer for både studerende og undervisere forbundet med det faglige niveau på uddannelsen.

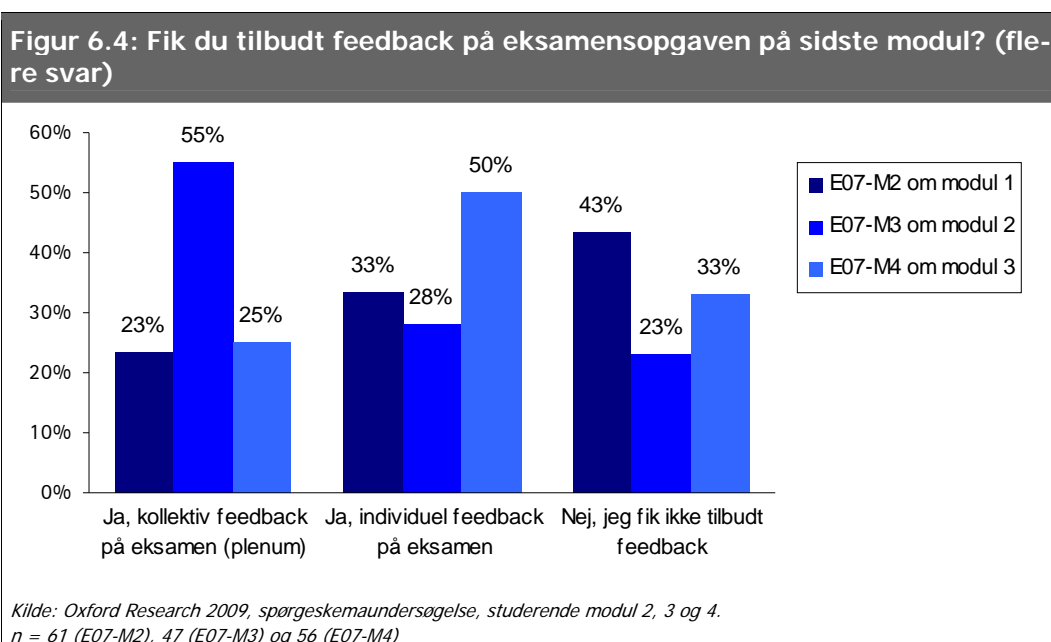
6.6 Eksamen, feedback og karakterer

I forhold til dette afsnit om eksamen, feedback og bedømmelse skal det understreges, at den første del om feedback og bedømmelse handler om forholdene på modul 3, mens elementerne omkring eksamensform og eksamensopgave samt karakterer refererer til

eksamen på modul 4. Det skyldes, at de studerende ved dataindsamlingen i fase 3 endnu ikke har mulighed for at bedømme feedback eksamen på 3. modul, hvorfor det først er indeholdt i evalueringens fjerde fase.

6.6.1 Feedback og bedømmelse på modul 3

Som figur 6.4 nedenfor viser, svarer halvdelen af de studerende, der har svaret på spørgeskemaet, at de har fået individuel feedback på eksamen efter modul 3. Det er en langt større procentdel, end det var tilfældet på de forrige moduler. Stigningen er positiv i lyset af sidste evalueringsrapport og diskussionen på læringsseminaret, der pegede på behovet for især individuel feedback. Det blev vurderet, at den individuelle feedback spiller en stor rolle, hvis de studerende skal kunne lære af deres fejl og forbedre sig til næste eksamensopgave.

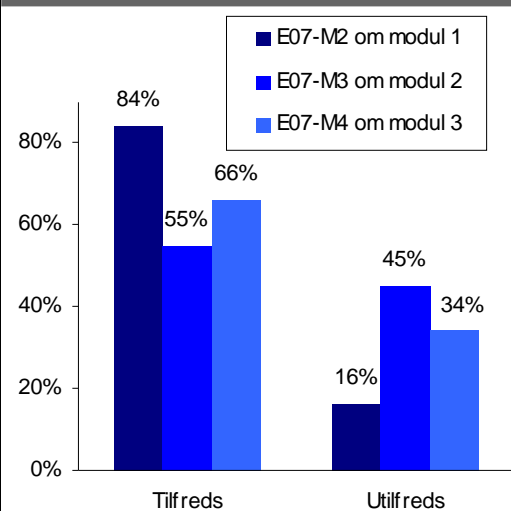

Der er dog stadig en tredjedel, der ikke er blevet tilbudt feedback på eksamensopgaven, og der er således plads til forbedringer. 25 % har fået tilbudt kollektiv feedback, og det er en stor nedgang i forhold til efter modul 2, hvor hele 55 % svarer, at de fik kollektiv feedback. Men i sammenhæng med stigningen i andelen, der har fået individuel feedback, er det ikke problematisk, hvis det er erstattet af individuel feedback.

Figur 6.5 viser, at 66 % af de studerende er tilfredse med den feedback, de har modtaget efter eksamen på modul 3. Billedet er således positivt sammenlignet med modul 2, men det er ikke så positivt, som det var efter modul 1.

I forbindelse med tilfredsheden med feedback på eksamensopgaven er der flere studerende, der peger på den praktiske planlægning. Som det kan læses af nedenstående citater vurderer de studerende, at tilbagemeldingen fungerer, men den kommer på et for sent tidspunkt, hvor de er kommet for langt væk fra opgaven og modulet. En studerende fortæller, at feedback på eksamensopgaven først kom da modul 4 begyndte, og det er for sent i forhold til at anvende tilbagemeldingerne aktivt. Det foreslås, at tilbagemeldingen kan foregå på mail, hvis det betyder, at den kan fås tidligere og tættere på afleveringen af opgaven.

Figur 6.5: Hvor tilfreds er du med den feedback på eksamensopgaven, som du modtog på sidste modul?

Kilde: Oxford Research 2009 spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 2, 3 og 4.

n = 61 (E07-M2), 51 (E07-M3) og 28 (E07-M4).

Note: Kategorien "Tilfreds" indeholder "meget tilfreds" og "tilfreds" og kategorien "Utilfreds" indeholder "utilfreds" og "meget utilfreds".

Studerende om feedback og bedømmelse på modul 3

- "Jeg havde en god snak med censor og underviser. Det var dog lidt dårlig planlægning, for der gik ret lang tid før tilbagemeldingen kom, tilbagemeldingen kunne måske være på mail til den enkelte, hvis man så kunne få det noget før" (studerende).

- "Der var karaktarsnak i begyndelsen af modulet om opgaven fra modul 3, det fyldte rigtig meget. Og feedbacken kom for sent. Det var alt for lang tid tiden vi havde afleveret. Vi fik 10 minutter hver og så noget fælles feedback hvilket egentlig var fint, men det var bare for sent. Der var meget snak om det fordi censor var en anden type og folk fik generelt lave karakterer. Underviserne sagde at de ikke havde kunnet forhandle med censor" (studerende).

- "I forhold til eksamensopgave virker det som om, at folk generelt har fået dårlige karakterer, og det virker som om underviserne har haft et specielt billede i deres hoved, som de ikke har fået formidlet ud til os. Eksamensopgaven blev rettet 4 gange, og det vidner også om at man ikke har haft helt styr på det igennem modulet" (studerende).

I forhold til bedømmelsen af eksamensopgaven viser to af citaterne i tekstboksen ovenfor også, at der ikke er overensstemmelse mellem underviserens, de studerendes og censors forventninger til, hvordan eksamensopgaven på modul 3 løses. Det kan derfor overvejes, om der mangler klare retningslinjer og rammer for, hvad der forventes af de studerende på modul 3, og hvor niveauet ligger. Både for at give de studerende mulighed for at leve op til de forventninger, der er til eksamensopgaven på modul 3, men også for at gøre klart, hvilket niveau, der forventes i eksamensopgaven på modul 3, for både undervisere og censorer.

Behovet for mere afklaring understreges af de studerendes frustrationer omkring eksamen efter modul 3, som de fremgik af sidste evalueringsrapport. Der viste det sig, at de

studerende havde svært ved at se sammenhængen og meningen med eksamensopgaven, og de var i tvivl om, hvordan de skulle gribe opgaven an.

6.6.2 Eksamen på modul 4

I forhold til eksamen svarer 74 %, at de er meget tilfredse eller tilfredse med eksamensformen på modul 4, og overordnet er billedet lig de tidligere moduler. Som nedenstående citater viser, er der både positive og negative udmeldinger om eksamen på modul 4 i de kvalitative interview.

De studerende om eksamensformen

- *"Jeg trives godt med den her eksamensform. Jeg kan drage paralleller til at sidde med en sag"* (studerende).
- *"Det der kan og bør forbedres er en bedre og mere konkret opgaveformulering af eksamensopgaven"* (studerende, spørgeskemaundersøgelsen).

At tilfredsheden med eksamensformen ikke har ændret sig markant over de fire moduler, stemmer overens med det faktum, at eksamensformen ikke er blevet ændret. Der er dog en undtagelse. På UC Vest har de på de tidligere moduler arbejdet med projektformen, hvor de studerende selv har udformet en problemformulering og således valgt et emne efter egen interesse. Efter modul 4 giver flere studerende fra UC Vest deres utilfredshed med den bundne eksamensopgave til kende i de åbne besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen. Underviserne kommenterer også på forskellen (se tekstboksen nedenfor).

UC Vest om eksamensformen på modul 4

- *"Eksamensopgaven var for mig dybt utilfredsstillende. Jeg følte mig som en folkeskolelev, der fik faste udstukne opgaver jeg skulle besvare. Følte mig ikke mødt som den studerende, der skal tage ansvar for min videnstilegnelse og udvikling. Heldigvis fik jeg fantastisk vejledning, der gjorde det vedkommende for mig alligevel"* (studerende fra UC Vest, spørgeskemaundersøgelsen).
- *"Jeg mener, det har været et tilbageskridt med de faste spørgsmål fra Styrelsen. Opgaven har været alt for bred og det vi er blevet undervist i på de forrige moduler er, at gå i dybden med en problemstilling. Det mener jeg ikke har været muligt med disse brede spørgsmål"* (studerende fra UC Vest, spørgeskemaundersøgelsen).
- *"Opgaven var meget afgrænset, det kunne de ikke lide – de følte de blev talt ned til. Der har ikke været et element af selvvrderet problemstilling og det har ikke været lige så motiverende for dem som den anden form. Det har også kostet mere energi at komme i gang, og der har ikke været det samme drive. Det virker dog alligevel som om de har lært noget"* (underviser på UC Vest).

Nogle af de studerende på UC Vest oplever, som det kan ses af citaterne, at opgaven er meget bundet og at de bliver behandlet som folkeskoleelever, hvor det kontrolleres, om de har forstået undervisningen. Problematikken er i forhold til UC Vest, at den bundne opgave opleves som modstridende med den refleksion og selvstændighed, som de oplever, at uddannelsen lægger op til. Fra de kvantitative data ses det underbyggende, at de studerende på UC Vest er med til at hive gennemsnittet i tilfredsheden med eksamensformen ned. Det er dog ikke alle fra UC Vest, der er utilfredse med eksamensformen på modul 4.

En anden problematik, som de studerende peger på i forbindelse med eksamensopgaven er, at de ikke kan se sammenhængen mellem pensum og eksamensopgaven. En underviser underbygger og gør opmærksom på, at eksamen handlede om jura, mens modulet handlede om forholdet mellem myndighedsniveauet og leverandørniveauet. Og det bør ifølge underviseren være klarere for de studerende, at det hænger sammen.

En anden tilbagevendende problematik, som underviserne peger på igen efter modul 4 er, at eksamensopgaven kommer til at fylde alt for meget sidst på modulet. Når den præsenteres mister de studerende engagementet til de sidste undervisningsgange. Det er et problem, at de er mindre engagerede eller ligefrem ikke møder op til undervisningen. I den forbindelse overvejer nogle studerende, om de helt skal droppe undervisningen til sidst i forløbet for at koncentrere sig om eksamen. Det er der efter disse studerendes vurdering, andre der gør med fine resultater. En underviser, der har vejledt på eksamensopgaven, er opmærksom på problematikken og uddyber, at der er studerende, der først kommer til vejledningen, og helt eller delvis har valgt at droppe undervisningen. Hun vurderer, det især har været leverandørerne, der har valgt at droppe undervisningen.

I forbindelse med eksamen og bedømmelsen bemærkes det, at problematikken omkring niveauet og de to målgrupper er til stede i forhold til eksamensopgaven. I følge nedenstående citater handler det både om niveauet i forhold til de to målgruppers forudsætninger i forhold til eksamensopgave og det manglende hensyn til, at der også er leverandører på uddannelsen.

Leverandørerne og eksamen på modul 4

- *"Vi kunne også se, der var meget nyt for leverandørerne til eksamen i forhold til vejledning og i forhold til resultater. Det krævede meget vejledning i forhold til en meget simpel opgave"* (underviser)

- *"Den udvidede studievejleder burde informere underviserne om målgruppen på uddannelse, så de ved den også inkluderer leverandører. Fx måtte den første eksamensopgave revurderes fordi de ikke lige havde tænkt, at der skulle være sådan en som mig på uddannelsen"* (studerende, leverandør)

6.6.3 Karakterer og niveauet i eksamensopgaverne

Karaktergennemsnittet fra modul 4 og fra de forrige moduler fremgår af tabel 6.1.

Som det ses af tabellen, er karaktergennemsnittet på tværs af uddannelsesstederne det samme på modul 4, som det var på modul 1 og 2 (7,2). Gennemsnittet var derimod lavere på modul 3 (6,9). Det stemmer overens med de studerendes fornemmelse af, at der blev givet lavere karakterer på modul 3 sammenlignet med tidligere.

Tabel 6.1: Eksamensresultater					
Uddannelsessted	Modul 1	Modul 2	Modul 3	Modul 4	Gennemsnit
UC Lillebælt, Odense	8,5	7,6	8,4	6,7 (19)	7,8
DSH-København	6,3	7	7,2	5,4 (29)	6,5
DFH	7,6	7,4	5,6	7,5 (11)	7
UC Vest	6,8	6,9	7,2	7,6 (13)	7,1
VIA UC, Århus	6,8	7,2	6,3	9 (31)	7,3
Gennemsnit	7,2	7,2	6,9	7,2	Samlet gennemsnit: 7,1
Standardafvigelse	0,86	0,29	1,06	1,32	

Kilde: Oxford Research 2009, data udleveret af uddannelsesstederne
**Det har ikke været muligt at fremskaffe data*
Note: Tallene i parentes angiver det antal studerende, der har været til eksamen og fået karakter på modul 4

Beregnes standardafvigelsen af karaktergennemsnittene for hvert modul på tværs af uddannelsesstederne, fremgår det, at der er forskel modulerne imellem. Standardafvigelsen er et udtryk for spredningen i karaktererne i forhold til gennemsnittet. Af standardafvigelsen ses det, at der er langt større spredning på især modul 4, men også på modul 3, når vi sammenligner med modul 1 og 2.

Den store spredning tyder, i overensstemmelse med de resterende data på, at niveauet blandt de studerende har været mere spredt på modul 4. Spredningen kan dog også skyldes, at det har været mindre tydeligt for de studerende og/eller underviserne, hvad der forventes af de studerende på modulet og i eksamensopgaven. Nedenstående tekstboks viser eksempler på, at det ikke for alle har været klart, hvad der var forventningen til eksamensopgaven på modul 4.

Niveau i eksamensopgaverne på modul 4

- "Opgavebesvarelsen bliver noget, der skal overstås. De laver opgaven som en rituel kontrol af, at de har lært noget og ikke en opgave, hvor de reflektere over deres egen praksis. Karaktergennemsnittet er jo ikke imponerende, og det er fordi de er for praktisk orienterede" (underviser).

- "Jeg synes, jeg kommer til at inddrage for meget praksis i mine opgaver, hvilket ikke har en gavnlig virkning. Der er svært at inddrage praksis i opgaven samtidig med et teoretisk fundament" (studerende).

Med tabel 6.1 er det også muligt at sammenligne karaktergennemsnittene på de fem uddannelsessteder på tværs af modulerne. Her viser det sig, at gennemsnittet er en del højere på UC Lillebælt, mens DFH og DSH-København ligger under gennemsnittet. Ses der på de enkelte moduler, er det med undtagelse af modul 4 gennemgående, at karaktergennemsnittet er højere på UC Lillebælt. Det er tidligere undersøgt, om der er en sammenhæng i forhold til gennemsnittet på de andre diplomuddannelser på de fem uddannelsessteder. Det viste sig ikke at være tilfældet.

På modul 4 specifikt, er der på VIA UC i Århus et højt gennemsnit sammenlignet med tidligere moduler og med de andre uddannelsessteder. Ser vi på tallene bag gennemsnittet er gennemsnittet på hold 1 i Århus 8,3 og hold 2 9,6 og gennemsnittet er således højt for begge hold. På hold 2 er givet 12 10-taller ud af i alt 19 karakterer, og der er ikke givet lavere end 7. For alle 4 moduler samlet set, er VIA UC i Århus det uddannelsessted, hvor gennemsnittet er næsthøjest, kun overgået af UC Lillebælt.

6.7 Evaluators vurdering

Billedet i forhold til undervisningen er positivt og de studerende er overordnet tilfredse med undervisningen og underviserne. I forhold til modul 3 er tilfredsheden med de fleste undervisningselementer større. Det er primært underviserens engagement og anvendelse af eksempler og cases, der vurderes mere positivt på modul 4.

I forhold til elementer i undervisningen er det særligt pensum, der er værd at være opmærksom på. Evaluator anbefaler, at:

- Pensum i muligt omfang aktualiseres, så undersøgelser og teoretiske modeller er opdateret i forhold til nyere udviklinger og praksis ude på arbejdspladserne
- Pensum formidles mere klart i forhold til sammenhængen med undervisningen og eksamensopgaven
- De praktiske forhold omkring pensum søges forbedret i forhold til tilgængelighed og klare udmeldinger i forhold til de forskellige teksters vigtighed.

En anden udfordring, som kapitel 6 peger på, er niveauet i temaerne på modul 4; ikke det faglige niveau, men refleksionsniveauet, hvor undervisningen og modul 4 som helhed kan ses som tæt på praksis og redskabsorienteret på den ene side og som teoretisk og orienteret mod de overordnede forståelser og rammevilkår for arbejdet på den anden side. Her er det evaluators anbefaling, at:

- Det med fordel kan tydeliggøres over for de studerende, hvordan undervisningen og temaerne skal forstås i relation til dels det praktiske niveau og dels et mere overordnet refleksionsniveau, og hvilket niveau der forventes i eksamensopgaven
- Det overvejes, om den praksisnære, dialog- og eksempelbaserede undervisning, på trods af dets positive effekt, i nogle sammenhænge også kan være en barriere i forhold til formålet med visse undervisningstemaer eller perspektiver.

Yderligere udfordringer i forbindelse med undervisningen på modul 4 er:

- Det faglige niveau i forhold til de to målgrupper og deres forudsætninger samt
- De studerendes forberedelsesniveau, hvor nogle studerende er for pressede på arbejdet til at forberede sig tilstrækkeligt til undervisningen.

I relation til eksamen er der generel tilfredshed med eksamen og med den feedback, de studerende får efter eksamen. Det er også positivt, at langt flere har modtaget individuel feedback ned tilfældet var på modul 3. I forbindelse med eksamen på modul 4 er det værd at overveje, om det kan tydeliggøres for de studerende, hvordan formuleringen af eksamensopgaven hænger sammen med undervisningstemaerne og litteraturen.

Kapitel 7. Motivation og fællesskab

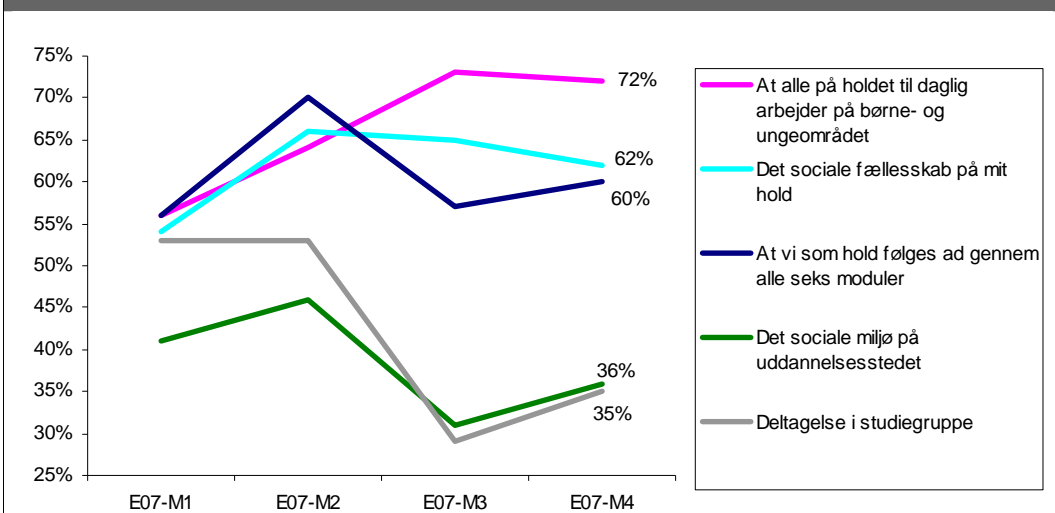
Dette kapitel handler om de studerendes vurdering af, hvilken betydning forskellige faglige og sociale rammevilkår på uddannelsen og på holdene har for motivationen for at fortsætte og gennemføre uddannelsen. Herunder hører også de studerendes deltagelse i studiegrupper.

7.1 Holdfølelse, motivation og fællesskab

Figur 7.1 viser udviklingen i, hvordan de studerende vurderer forskellige sociale og faglige elementers betydning for motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen.

I forhold til modul 3 er det fortsat det forhold, at alle arbejder på børne- og ungeområdet, der har størst betydning, og det har gennem alle 4 moduler ligget i top. Og som en studerende siger det, er det vigtigt, fordi det betyder: *"at alle har det samme udgangspunkt at diskutere ud fra"* (studerende). Som bemærket efter modul 4 er det således en af de fagligt orienterede motivationsfaktorer, der fortsat, er mest betydningsfuld for de studerende, mens andre elementer mister deres betydning eller er mere svingende over de fire moduler.

Figur 7.1: I hvilken grad har nedenstående forhold betydning for din motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1, 2, 3 og 4.

n = 77-81 (E07-M1), 59-61 (E07-M2), 51 (E07-M3) og 55-58 (E07-M4)

Note: Andelen af de studerende, der svarer "i høj grad" eller "i nogen grad".

Det sociale miljø på uddannelsesstedet har på intet tidspunkt haft stor betydning. De studerende har forklaret, at det skyldes, at de på holdet ikke føler sig som en del af re-

sten af skolen og de andre uddannelser på stedet. Det hænger også sammen med, at de kun er på uddannelsesstedet et par gange om ugen i 4 uger hvert semester.

Der er ingen markante ændringer i de studerendes vurdering af de indikatorer, der angiver det sociale fællesskab på holdet. For eksempel er der 62 %, der er helt enige i, at der er en god stemning på deres hold, og 36 % erklærer sig enige. Der er kun 2 %, der er uenige. Billedet er det samme for de andre indikatorer. Således vurderer de studerende også efter modul 4, at det sociale fællesskab på holdene fungerer godt. Det er også evaluators vurdering fra observation af undervisningen, at stemningen er god, og at der er plads til at diskutere og stille spørgsmål. Og det giver gode rammer for at inddrage eksempler, også på de studerendes initiativ.

I forbindelse med stemningen på holdet er det interessant, at enkelte undervisere og studerende peger på, at modul 4 har givet anledning til nogle problematikker mellem de to målgrupper på uddannelsen. Vurderingen er, at de er blevet spillet lidt ud mod hinanden, fordi de har oplevet, at den anden gruppe har fyldt for meget eller været problemet i forhold til det faglige niveau i undervisningen. Men som en underviser også påpeger, tyder de kvantitative data vedrørende det sociale fællesskab på holdet, på: *"at der ikke er sket varige skader"*. Det stemmer overens med det billede, der viser sig i de kvantitative data.

Af nedenstående citater fremgår det, at de studerende også efter modul 4 oplever, at der er god stemning og sammenhold på de hold, de går på. Et af de citater, der er trukket frem, er også eksempel på, hvordan miljøet på uddannelsesstedet ikke er vigtigt sammenlignet med stemningen og samhørigheden på holdet.

De studerende om fællesskabet på holdet

- *"Den sociale dimension på holdet, synes jeg, er superfin. Der er en god stemning, og alle er meget venlige til at fortælle, og de er interesseret i hvordan det fungerer for mig"* (studerende)

- *"Det er et godt studiemiljø på uddannelsen. Der sker en stor erfaringsudveksling, der er gavnlig. Både i undervisningen, men også i pauserne fx"* (studerende)

- *"Det er jo et stort sted, men jeg er glad for vi har selve gruppen, så man kender hinanden og får sådan lidt en samhørighed. Så man synes, at hvis man er syg, så meddeler man det og fortæller, hvad sker der lige nu. Det har stor betydning for, om jeg har lyst til at komme og fortsætte, og de giver mig også noget"* (studerende)

- *"Vi kommer og går, så det er jo ikke et studiemiljø på den måde, men jeg synes vi har et rigtig godt hold. Tror det er fordi folk ikke er bange for at sige noget, og alle er meget aktive"* (studerende)

7.2 Studiegrupper

Som det ses af figur 7.1 er det kun en mindre del, der efter modul 3 og 4 vurderer, at deltagelsen i studiegrupper i høj eller i nogen grad har betydning for motivationen. Andelen, der mente, at det havde betydning, var langt større på de tidligere moduler. Hvor der efter modul 1 og 2 var 53 %, der vurderede det i høj eller nogen grad havde betydning for motivationen for at gennemføre, er det efter modul 3 og 4 henholdsvis 29 % og 35 %.

Ændringen i studiegruppernes betydning for de studerendes motivation kan dels skyldes, at færre studerende deltager i og aktivt anvender studiegrupper. Hvis studiegruppen ikke længere udfylder en funktion hverken fagligt eller socialt, mister den hurtigt sin betydning som motivationsfaktor. Årsagsforklaringen kan også være modsat, så det handler

om, at de studerende ikke har fundet studiegrupperne af væsentlig betydning og derfor ikke længere deltager aktivt i en studiegruppe. Det er højst sandsynlig en blanding, og det kan være den ene forklaring er gældende for én gruppe, mens den anden er aktuel for en anden gruppe af studerende.

Som tekstboksen nedenfor viser, indfanger de kvalitative interview både udmeldinger fra de, der stadig anvender studiegrupperne struktureret og de, der har valgt det fra. Nogen forklarer, at studiegrupperne er faset lidt ud, eller at de ikke har oplevet det samme behov eller det samme overskud til at deltage i studiegrupper, som tidligere. Og det tyder det således på, at det dels er prioriteringer, og dels er mindre behov, der er forklaringen.

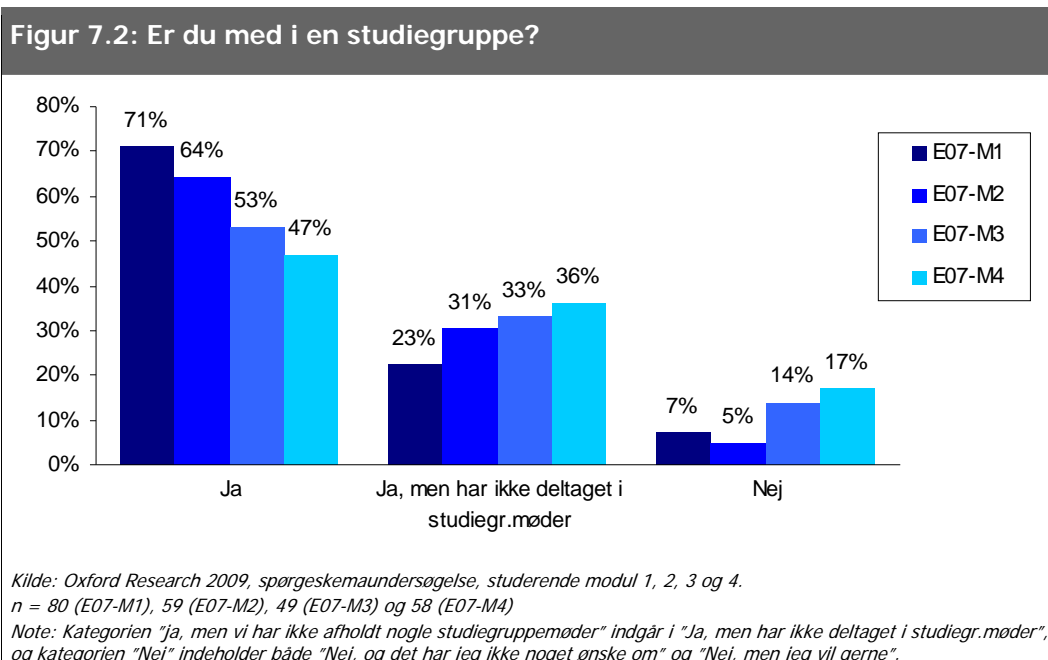
De studerende om brug af studiegrupper

- "Jeg har haft den samme studiegruppe hele vejen igennem – vi mødes efter hver undervisning og taler om, hvad vi skal tale om fra læsning og undervisningen og bruger hinanden i forhold til eksamensopgaven. Har vi forstået det på samme måde og synes i også, at det og det er mærkeligt" (studerende)

- "I forhold til studiegruppen, der er det faset lidt ud. Det er primært i forbindelse med togturen at vi sådan uformelt, ikke struktureret rigtig får snakket og sparet med hinanden i forhold til eksamensopgaven. Der er bare ikke rigtig tid til at mødes" (studerende)

- "Jeg er ikke med i en studiegruppe, der er simpelthen så stor geografisk spredning på holdet, at det ikke giver mening. Det kan heller ikke rigtig betale sig" (studerende)

Figur 7.2 nedenfor viser, at der er sket et fald i andelen af de studerende, der er med i og aktivt deltager i en studiegruppe. Hvor der efter modul 1 var 71 %, der havde deltaget i en studiegruppe, er det kun 47 % på modul 4. Det er et fald på 24 procentpoint. Samtidig er der en større andel, der slet ikke er med i en studiegruppe og lidt flere, der er med i en studiegruppe, men ikke har benyttet sig af den etablerede studiegruppe.

Årsagen til at studiegrupperne betyder mindre og anvendes mindre kan også være, at de studerende i begyndelsen af uddannelsen har fundet sikkerhed, både fagligt og socialt i

studiegrupperne, mens det senere har været tilstrækkeligt, at være en del af et hold, hvor der er opbygget et godt socialt fællesskab, og hvor det er accepteret, at man stiller spørgsmål, hvis der er noget man er i tvivl om. På den måde kan de små hold og det gode sociale fællesskab på holdene gøre studiegrupperne mindre betydningsfulde og mindske behovet for egentlige organiserede studiegrupper.

Denne tendens er lignende den, der var at finde på modul 3, hvor de studerende også gav en række forklaringer på, hvorfor studiegrupperne ikke anvendes så flittigt som på de tidligere moduler. Her var forklaringen dels tid og overskud, men også at man i højere grad bruger sine kolleger eller hinanden på holdet som sparringspartnere i forbindelse med eksamensopgaven. Nogen anvender også transporttiden frem til uddannelsesstedet aktivt, som et tidspunkt, hvor der kan diskuteres pensum og eksamensopgaver.

Når det gælder studievejledernes aktivitet i forhold til etablering eller vedligeholdelse af studiegrupper, er der ingen markante ændringer at bemærke. Der er fortsat omkring 50 %, der svarer, at studievejlederen ikke har været aktiv, mens ca. 40 % fortsat svarer, at studievejlederen har opfordret til deltagelse i studiegrupper. Og 12 % mod henholdsvis 13 % og 7 % på modul 2 og 3 svarer, at studievejlederen har været aktivt involveret i studiegruppedannelse.

7.3 Evaluators vurdering

I forhold til det sociale fællesskab på uddannelsen er billedet ligesom på de forrige moduler rigtig positivt. Der er en god stemning og et godt både socialt og fagligt fællesskab på holdene. Og selv om nogle undervisere og studerende har oplevet en mere splittet stemning mellem de to målgrupper på modulet, har det i sidste ende ikke forringet fællesskabet og stemningen på holdene. Evaluator vurderer dog, at det er en risiko, det er værd at være opmærksom på, i og med at andre hold, der påbegynder modul 4 med et mindre stærkt fællesskab kan blive mere ustabile i løbet af modul 4.

I forbindelse med motivationen for at fortsætte på uddannelsen er det fortsat af rigtig stor betydning, at de studerende har det samme udgangspunkt i forhold til deres daglige arbejde, hvor alle arbejder med børn og unge. Til gengæld er studiegruppernes betydning som motivationsfaktor dalet, ligesom anvendelsen af studiegrupperne er nedafgående. Evaluator vurderer ikke dette forhold som problematisk, for meget tyder på, at studiegruppernes funktion i høj grad opfyldes af det forhold, at holdene er små og danner trygge rammer for sparring og faglige diskussioner. Samtidig anvender de studerende også deres kolleger som sparringspartnere i stedet for at etablere egentlige studiegrupper.

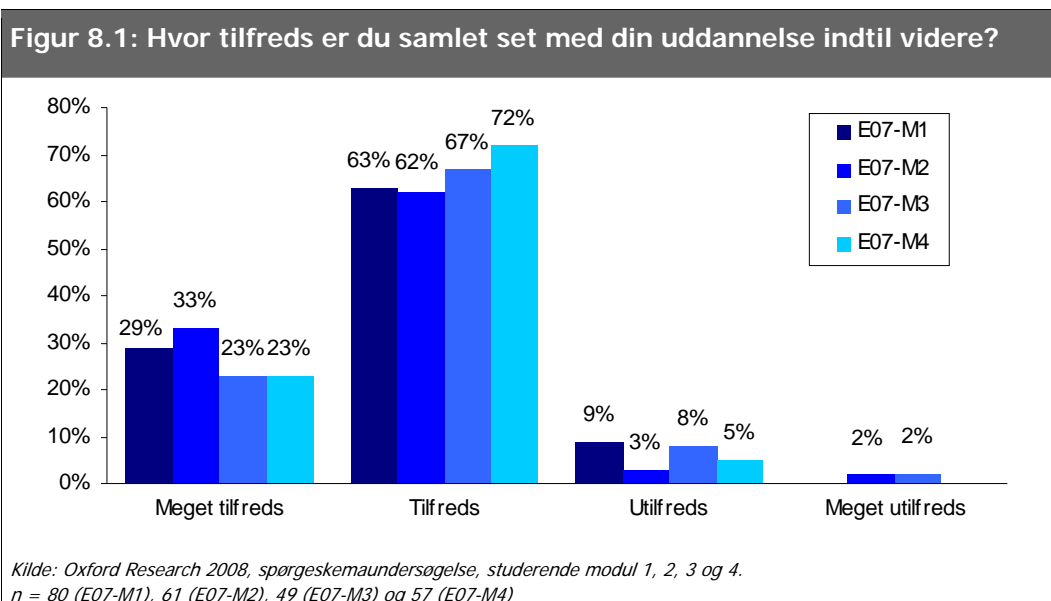
Kapitel 8. Samlet tilfredshed med uddannelsen

Selv om evalueringen peger på områder, hvor uddannelsen kan forbedres, er den overordnede tilfredshed med uddannelsen fortsat stor. Som figur 8.1 viser, er der ligesom efter modul 3 23 %, der angiver, at de er meget tilfredse med uddannelsen, mens andelen, der er tilfredse, er steget sammenlignet med de tidligere moduler (72 % på modul 4). Kun 5 % angiver, at de er utilfredse, og der er ingen, der er meget utilfredse⁶.

Billedet er således positivt, og det understreger, ligesom citatet nedenfor, at problemerne omkring det faglige niveau, den praktiske opbygning og forståelsen af meningen og sammenhængen på modul 4 ikke overvinder de positive sider af uddannelsen, hvor de studerende oplever, at de kan bruge uddannelsen, at underviserne er gode, og at undervisningen er relevant og spændende.

På trods af smuttere er uddannelsen overordnet set god

- "Jeg synes dog uddannelsen generelt er ret god, men der er visse smuttere ind i mellem på de enkelte moduler" (studerende)

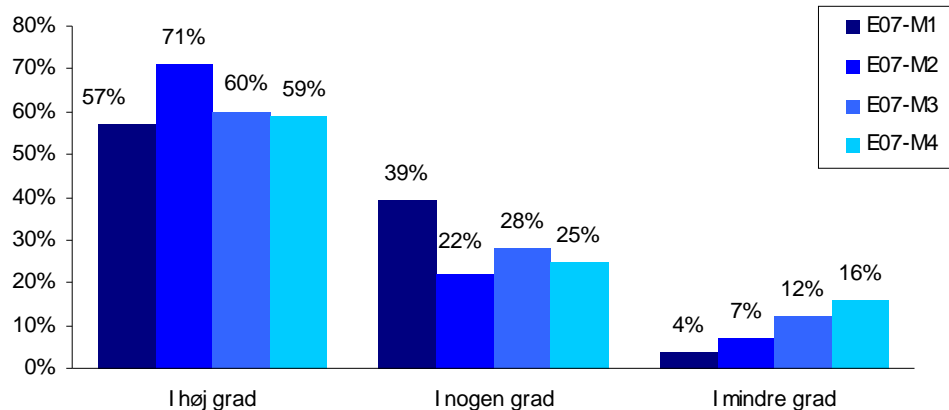

De studerende bliver som en indikator på deres tilfredshed med uddannelsen også spurgt, om de vil anbefale uddannelse til andre. Som figur 8.2 viser, er lysten til at anbefale

⁶ På grund af datasættets størrelse (n = 56) er det ikke muligt at opdele data på de fem uddannelsessteder uden at risikere at drage konklusioner, der ikke er tilstrækkeligt underbygget. Derfor er det ikke muligt at sige noget om, hvordan tilfredsheden ser ud på de forskellige uddannelsessteder efter modul 4.

uddannelsen efter modul 4 lidt mindre end tidligere. Andelen, der kun i ringe grad vil anbefale uddannelsen til andre, er steget fra modul 3 til modul 4, så 16 % angiver, at de kun i ringe grad vil anbefale uddannelsen til andre. Selv om billedet er mindre positivt end tidligere, er det dog langt fra kritisk. Over halvdelen (59 %) vil i høj grad anbefale uddannelsen, og der er ingen, der svarer, at de slet ikke vil anbefale uddannelsen.

Figur 8.2: I hvilken grad vil du anbefale uddannelsen til andre?

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1, 2, 3 og 4.

n = 79 (E07-M1), 59 (E07-M2), 50 (E07-M3) og 56 (E07-M4)

Note: På ingen af de 4 moduler er svarkategorien "slet ikke" blevet anvendt.

Betragtes ovenstående indikatorer på den generelle tilfredshed med uddannelsen for henholdsvis myndighedssagsbehandlere og leverandører, er der ingen forskel, når det gælder spørgsmålet om tilfredshed. Der er dog en tendens til, at myndighedssagsbehandlere er lidt mere forbeholdne, når det handler om at anbefale uddannelse til andre. 20 % svarende til 8 myndighedssagsbehandlere svarer, at de kun vil anbefale uddannelsen i mindre grad, mens det blandt leverandørerne kun er 7 % svarende til 1 respondenter, der svarer i mindre grad.

8.1.1 Indikatorer på tilfredshed hos lederne

I de kvalitative data er det tydeligt, at også lederne er positive, når det gælder den overordnede tilfredshed med uddannelsen (se tekstboksen herunder). Det peger på, at lederne kan se, at uddannelsen rammer rigtigt i forhold til medarbejderne og behovet på arbejdspladsen, og at uddannelsen potentielt kan få en effekt på de studerendes daglige arbejde og dermed på indsatsen over for børn og unge med særlige behov.

Lederne om uddannelsen

- "Med uddannelsen får de en god all-round viden, som er specifik for deres arbejdsfelt, det får de ret hurtigt og det synes jeg er godt" (leder).

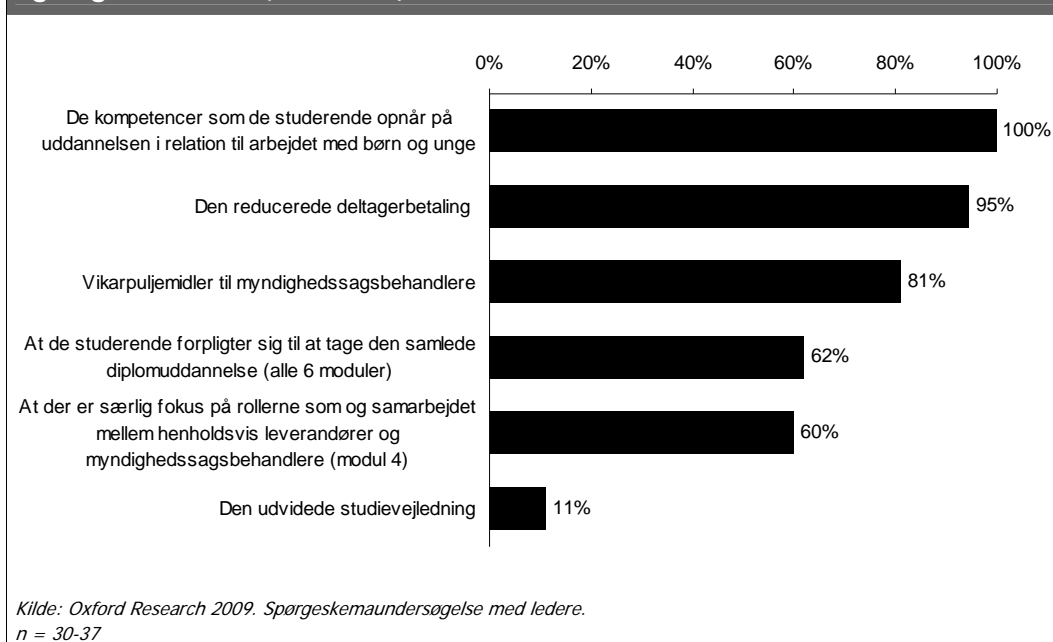
- "Det gode ved uddannelsen er, at de studerendes kommer hjem med ny viden og energi. Derudover er det også godt, at de studerende kommer tilbage til deres arbejdsplads med erfaringer fra andre kommuner omkring deres sagsbehandlerpraksis og arbejdsvilkår. Det mindre gode er, at de tilbageværende i kommunen har det hårdt. Der ligger store bunker, som de skal tage de i, og det er et vilkår, der trækker ned i det samlede billede af uddannelsen" (leder).

Lederne er stort set kun mindre positive i forhold til det arbejdspress, som det skaber på arbejdspladsen og for den enkelte medarbejder.

I en rekrutteringssammenhæng og i forhold til den faldende søgning til uddannelsen er det relevant at undersøge, hvad der får lederne til at indvilge eller ligefrem tage initiativ til at sende medarbejdere af sted på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Som figur 8.3 nedenfor viser, er topscoreren det faglige udbytte skarpt forfulgt af den reducerede deltagerbetaling, når lederne angiver, hvad det er for elementer, der påvirker deres stemning i forhold til at sende flere af sted på uddannelsen. 100 % nævner de faglige kompetencer, mens 95 % af lederne nævner den reducerede deltagerbetaling, der er på uddannelsen. Også vikarpuljemidlerne er af stor betydning, idet 81 % tillægger muligheden for at få vikardækning stor betydning.

Det eneste af de opstillede elementer, som kun en meget lille andel af lederne peger på som betydningsfuld, er den udvidede studievejledning. Men i forhold til kendskabet og anvendelsen af den udvidede funktion er det ikke overraskende, at initiativet ikke har en større betydning. Evaluatoren vurderer, at den udvidede studievejledning har så begrænset betydning, fordi det ikke er lykkedes at gøre opmærksom på, hvordan den udvidede studievejledning kunne betyde en væsentlig forstærkning i forhold til anvendelsen af uddannelsen, videndelingen og dermed udbyttet på arbejdspladsen.

Figur 8.3: I hvilken grad har nedenstående betydning for om du er positivt stemt over for at flere medarbejdere skal have diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet? (flere svar)

I de kvalitative data er det ikke overraskende, at lederne også peger på de problemer, der opstår med arbejdspresset på arbejdspladsen, når lederne vurderer, om de gerne vil sende flere medarbejdere af sted på uddannelsen. Flere steder er planerne om at sende flere medarbejdere af sted blevet nedjusteret eller lagt helt på is, på grund af det arbejdspress, der opstår, når der er for mange af sted samtidig, eller når der ikke gøres en indsats for, at nedbringe sagsmængden tilstrækkeligt. I forlængelse af dette udtrykker flere kolleger, hvor uddannelsen er relevant, at de har lyst til at få uddannelsen. Nogle er ikke blevet afskrækket af deres kollegers forløb og er parat til at begynde når som helst,

mens andre udtrykker, de kun vil begynde på uddannelsen, hvis vilkårene ser anderledes ud.

97 % af lederne, svarende til 32 ud af 37 adspurgte ledere, svarer, at de vil arbejde på at sende flere medarbejdere af sted på uddannelsen. Det er yderst positivt i forhold til rekruttering og den faldende søgning til uddannelsen samt i forhold til den generelle tilfredshed med uddannelsen. Det er dog værd at være opmærksom på, at ledernes velvilje og positive indstilling til uddannelsen ikke er ensbetydende med, at lederne reelt har mulighed for at sende flere medarbejdere af sted inden for de ressourcemæssige rammer. Meget tyder derfor på, at der med fordel kan gøres en indsats for at imødekomme arbejdspresset for den enkelte og på arbejdspladsen generelt, før lederne har mulighed for at sende flere medarbejdere af sted.

8.2 Evaluators vurdering

Det er evaluators vurdering, at uddannelsen helt overordnet fungerer og rammer de studerendes behov, på trods af de udfordringer og forbedringspotentialer, der er på dels modul 4 og på uddannelsen generelt. Som det er kommet frem i de forrige kapitler, er der områder, hvor forholdene kan forbedres, men dette afsnit viser, at den overordnede tilfredshed med uddannelsen fortsat er stor.

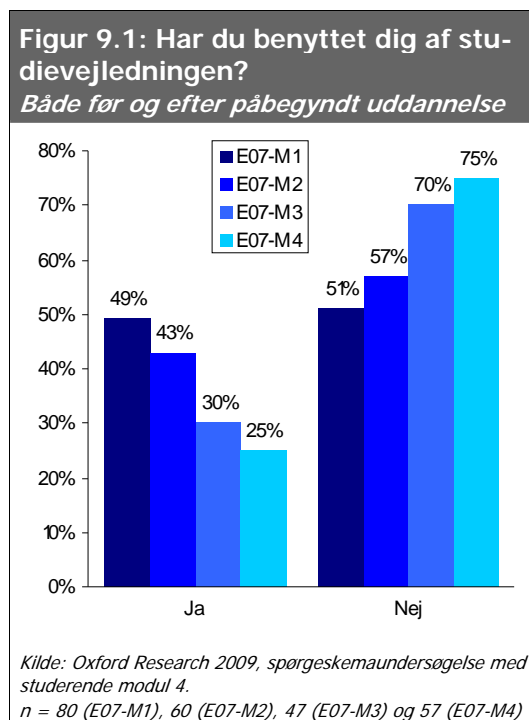
Også lederne viser, gennem deres ønske om at sende flere af sted på uddannelsen, deres tilfredshed med uddannelsen, og det som uddannelsen giver de studerende og arbejdspladsen. Det er i den forbindelse yderst positivt, at lederne vurderer, at det er det faglige udbytte, der er den største faktor i forhold til deres velvilje til at sende flere medarbejdere af sted på uddannelsen.

Evaluator vurderer dog, at det i forhold til at øge søgningen til uddannelsen er nødvendigt at sætte fokus på, hvordan arbejdspresset for både de studerende og deres kolleger kan imødekommes, så det ikke bliver en barriere i forhold til hhv. gennemførselsgraden og søgningen til uddannelsen.

Kapitel 9. Den udvidede studievejledning

Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet har tilknyttet en udvidet studievejlederfunktion⁷, som er et af de initiativer, som indgår som genstand for evalueringen. Fokus i kapitlet er en afdækning af de barrierer og potentialer, som de respektive aktører, med interesse og deltagelse i uddannelsen, peger på. Derudover fokuseres der på at give konkrete anbefalinger til, hvordan den udvidede studievejledning anvendes mere optimalt.

9.1 De studerendes brug og kendskab til den udvidede studievejledning

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen med de studerende viser, at de studerende over tid får en mindre hyppig kontakt til den udvidede studievejledning. Som det fremgår af figur 9.1, angav ca. halvdelen af de studerende i forbindelse med modul 1, at de havde kontakt til studievejledningen, mens det under modul 3 var ca. en tredjedel af de studerende, som havde kontakt til den udvidede studievejledning. På modul 4 angiver hver fjerde studerende, at de benytter sig af studievejledningen.

Denne udvikling vurderes af de studerende som værende forventelig. Jo længere de når frem på uddannelsen, jo mere sikre bliver de i forhold til uddannelsen, og de har mindre behov for at efterspørge studievejledningens kompetencer. For eksempel siger en studerende: *"Jeg har ikke haft behov for at bruge studievejledningen, men jeg er klar over, hvad jeg kan bruge den til"*.

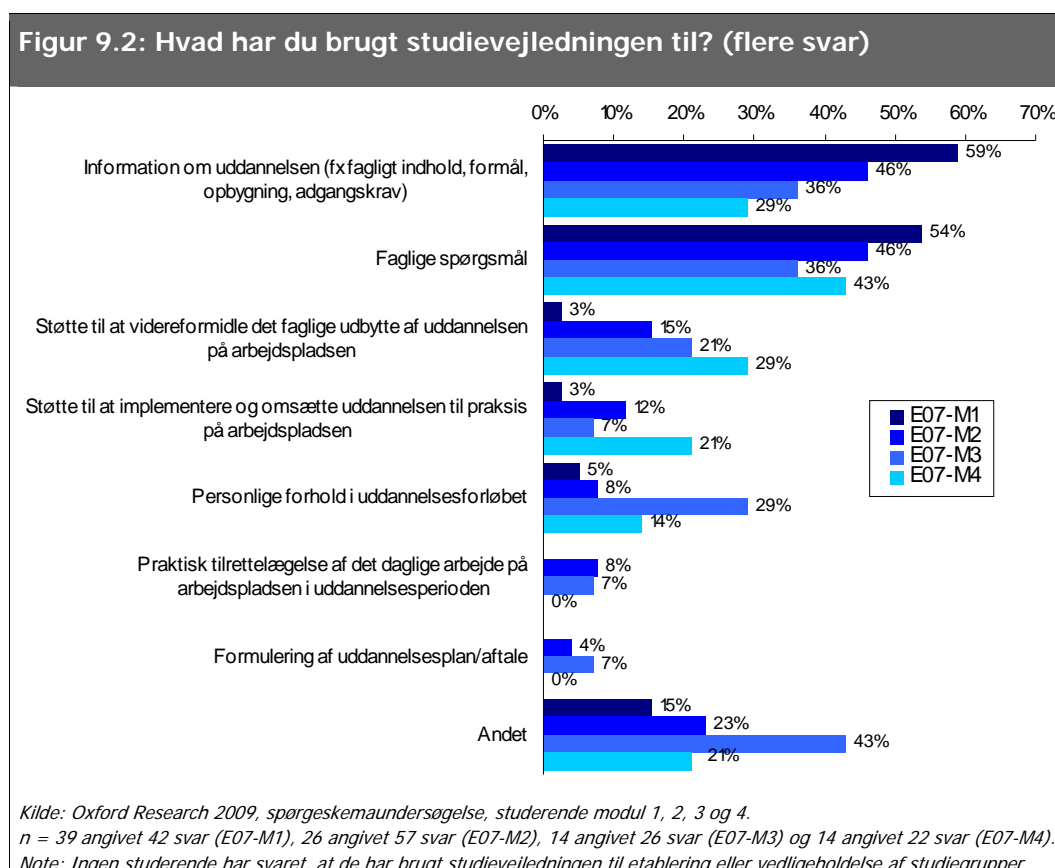
Det kvantitative datamateriale peger også på denne tendens. Blandt de studerende, der ikke bruger studievejledningen, angiver 81 % i spørgeskemaundersøgelsen, at de ikke har brugt denne, fordi de ikke har haft behov for vejledning. Det anses af evaluatoren som

⁷ Den udvidede studievejledning har følgende overordnede opgaver: 1. Personlig rådgivning og vejledning til den enkelte studerende omkring undervisning, opgaver og hjemmearbejde, 2. Etablering og gennemførelse af studiegrupper og netværksgrupper blandt de studerende som led i undervisningen, 3. Rådgivning og vejledning til de studerendes arbejdspladser. Støtten skal tilbydes før, under og umiddelbart efter uddannelsens gennemførelse. I tillæg hertil skal den udvidede studievejleder udføre løbende markedsføring og sørge for vedligeholdelse af webside. Den udvidede studievejlednings målgruppe er studerende, som modtager støtte til deltagerbetaling, de studerendes kolleger, de studerendes (faglige) ledelse og de studerendes kommunale uddannelsesplanlæggere. Kilde: "Projektbeskrivelse Den udvidede studievejledning på den sociale diplomuddannelse – diplomuddannelse på børne- og ungeområdet". Internt arbejdsdokument.

en betydelig kvantitativ indikator på de studerendes anvendelse af studievejledningen efter modul 4 – de kender til den, men vurderer i overvejende grad, at de ikke har behov for den.

De, der *har* brugt studievejledningen viser sig at være tilfredse. De 13 studerende i spørgeskemaundersøgelsen, der har haft kontakt til den udvidede studievejleder i forbindelse med modul 4, svarer alle, at de er meget tilfredse eller tilfredse med studievejledningen.

Figur 9.2 viser, hvad kontakten mellem de studerende og de udvidede studievejledere består af. Det fremgår af figuren, at der over de respektive moduler er sket et skifte i forhold til, hvad de studerende bruger den udvidede studievejledning til. Hvor det i forbindelse med modul 1 primært omhandlede information om uddannelsen og faglige spørgsmål, var det i forbindelse med modul 3 specielt vejledning om personlige forhold, der var i fokus. På modul 4 er det – som på de andre moduler – de faglige spørgsmål der fylder meget. Derudover angiver flere studerende end tidligere (29 %), at de har brugt studievejledningen til at videreformidle det faglige udbytte af uddannelsen på arbejdspladsen. Flere studerende peger desuden på, at de har brugt studievejledningen til støtte i forbindelse med at implementere og omsætte uddannelsen til praksis på arbejdspladsen (21 %). Disse resultater indikerer dermed, at studievejledningen i højere grad end på de tidligere moduler anvendes i forhold til at videndele og anvende uddannelsens indhold på arbejdspladserne.

De studerendes brug af studievejledningen var et omdrejningspunkt for flere af de kvalitative interview med de studerende. Heraf fremgår det, at flere studerende anser den udvidede studievejledning som en oplagt medspiller i forbindelse med at videndele og videreformidle det faglige udbytte af uddannelsen på arbejdspladsen; jf. *"Jeg havde studievejlederen ude på min arbejdsplads efter modul 2 og 3, hvor vi lagde op til diskussion*

med 30 kolleger. Og de syntes, det var super spændende. Jeg synes studievejlederen er utrolig dygtig, og man føler sig sikker med hende". Flere studerende peger i de kvalitative interview på, at studievejledningen er anvendelig i arbejdet med at implementere og videreformidle det faglige udbytte af uddannelsen på arbejdspladsen.

Resultaterne af evalueringen peger dermed på, at andelen af studerende, der anvender studievejledning, er faldende, men at de studerende, der gør det, i overvejende grad er tilfredse. Et eksempel på, hvordan en studerende anvender studievejledningen fremgår af nedenstående tekstboks. Her fortæller en studerende om en situation, hvor det er oplagt at inddrage den udvidede studievejledning.

Eksempel på hvordan en studerende anvender studievejledningen

- "Jeg meldte mig på orlov efter modul 3 efter et pålæg fra min ledelse, fordi uddannelse og arbejde ikke hænger sammen. Jeg havde et efterslæb på min pind der skulle indhentes. Da jeg fik pålægget talte jeg kort med studievejlederen, der fortalte mig om konsekvensen af at tage orlov, og tilbød, at tage med til et møde med min chef. Men det afslog jeg, fordi jeg vidste at det ikke ville gøre en forskel, da min chef ikke ville omgøre beslutningen. Jeg er dog helt tilfreds med den indsats hun har gjort for mig i forløbet generelt" (studerende).

At studievejledningen ikke inddrages mere i den studerendes sag, er et bevidst valg af den studerende. Dette anses af evaluatoren som en potentiel forklaring på, hvorfor studerende i mindre grad anvender studievejledningen. De studerende ved, at der er hjælp og støtte at hente hos studievejledningen, men de vurderer, at de kan tage vare på sig selv og inddrager ikke studievejledningen mere end højst nødvendigt.

9.1.1 Optimering af studievejledningen

Evalueringen peger på, at flere studerende vurderer, at studievejledningen ikke fungerer optimalt – hverken i forhold til at bruge den som medspiller i forbindelse med videndeling på arbejdspladsen eller generelt. Disse studerende peger især på, at den specifikke studievejleder har betydning for, hvorvidt de ønsker at inddrage denne på arbejdspladsen. Et eksempel på det fremgår af nedenstående tekstboks.

Studerende om studievejleders betydning for anvendelse af studievejledningen

- "... for mit vedkommende handler min manglende brug af studievejledningen også om, at jeg ikke er interesseret i at få hende ud. Jeg synes ikke hun er god nok, så brugen af studievejledningen er nok meget personbestemt" (studerende).

Dette indikerer, at de studerende på uddannelsen er vidende om de forhold, hvor studievejlederen kan hjælpe, men at de ikke er interesseret i at modtage denne hjælp, grundet den specifikke studievejleder. Flere studerende peger i den forbindelse på, at studievejlederen bør "brænde igennem" eller være mere synlig, for at udfylde funktionen; jf. nedenstående tekstboks.

Studerende om studievejleders fremtoning

- "Jeg synes studievejlederen er meget usynlig. Jeg er ikke rigtig klar over hvad hendes funktion er. Hvis hun skulle gøre en forskel, så skulle hun sætte scenen for hver undervisningsgang, og eksempelvis koble den konkrete undervisningsgang op på tidligere undervisningsgange på modulet og på progressionen i uddannelsen som helhed" (studerende).

I forhold til den udvidede studievejledning er det nogle steder en udfordring, at de studerende ikke ønsker at have denne ud på deres arbejdsplads til eksempelvis at støtte videndelingen på arbejdspladsen. De studerende efterspørger i den forbindelse en studievejleder, der er fagligt kompetent, og som har evnen til at brænde igennem. På baggrund af data vurderer evaluatoren, at støtte i videndeling på arbejdspladserne bliver mere og mere nyttig og relevant, jo længere de studerende når på uddannelsen. Derfor kan det være en fordel, hvis de potentielle udfordringer med de studerendes opfattelser af studievejledningens evner til at facilitere denne proces adresseres, således at der bliver skabt de bedst mulige rammer for at videreformidle den viden, som de studerende tilegner sig på uddannelsen.

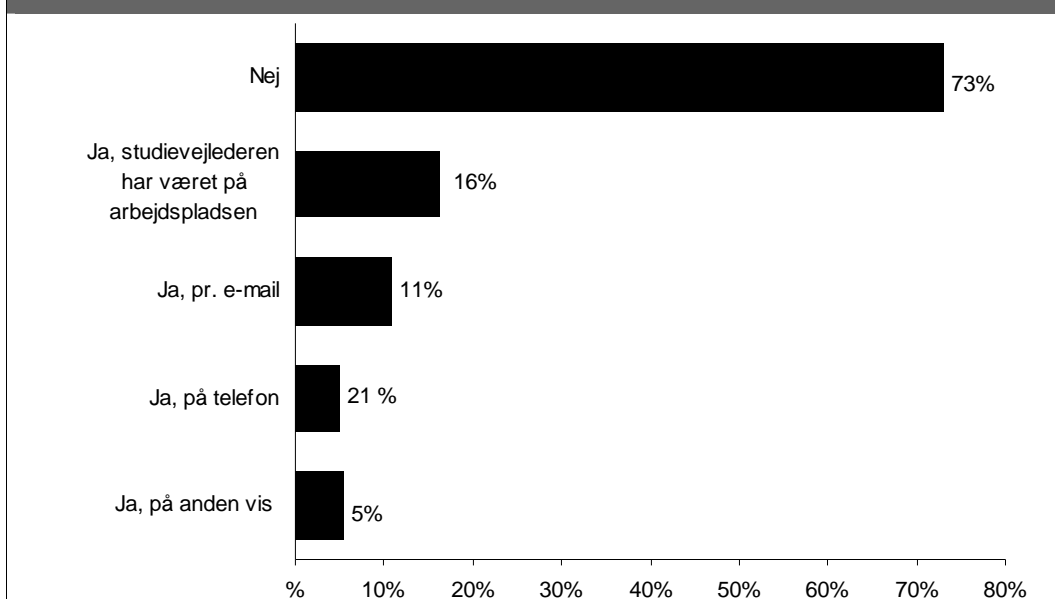
9.2 Lederen og den udvidede studievejledning

Lederne er i et evalueringsspektiv særlig interessante i forhold til den udvidede studievejledning, da evalueringen af modul 3 viste, at de udvidede studievejledere har problemer med at "trænge igennem" til lederne i kommunerne. Derudover fokuserer dette afsnit også på, hvorledes den udvidede studievejledning har betydning for kolleger.

54 % af de studerendes ledere angiver, at de har kendskab til, at studievejledningen indeholder tilbud om vejledning til de studerendes arbejdspladser og ledere. Det betyder således også, at 46 % af lederne ikke kender til de muligheder, som studievejledningen indeholder. Dette vurderes af evaluatoren som et forbedringspotentiale i sig selv; at informere de studerendes ledere om de potentialer som studievejledningen indeholder, for dermed i højere grad at trænge igennem i forhold til denne målgruppe.

Figur 9.3 viser, at 73 % af lederne angiver, at de ikke har haft kontakt med studievejledningen. For de ledere, der har kendskab til studievejledningen, angiver lidt under halvdelen (44 %), at de ikke benytter sig af denne. Flere ledere uddyber dette forhold således, at de har kendskab til studievejledningen, men de ved bare ikke, hvad de kan bruge den til. For eksempel siger en leder: *"Jeg er klar over, at der er en studievejledning. Jeg ved bare ikke rigtig hvad jeg skal bruge denne til"*.

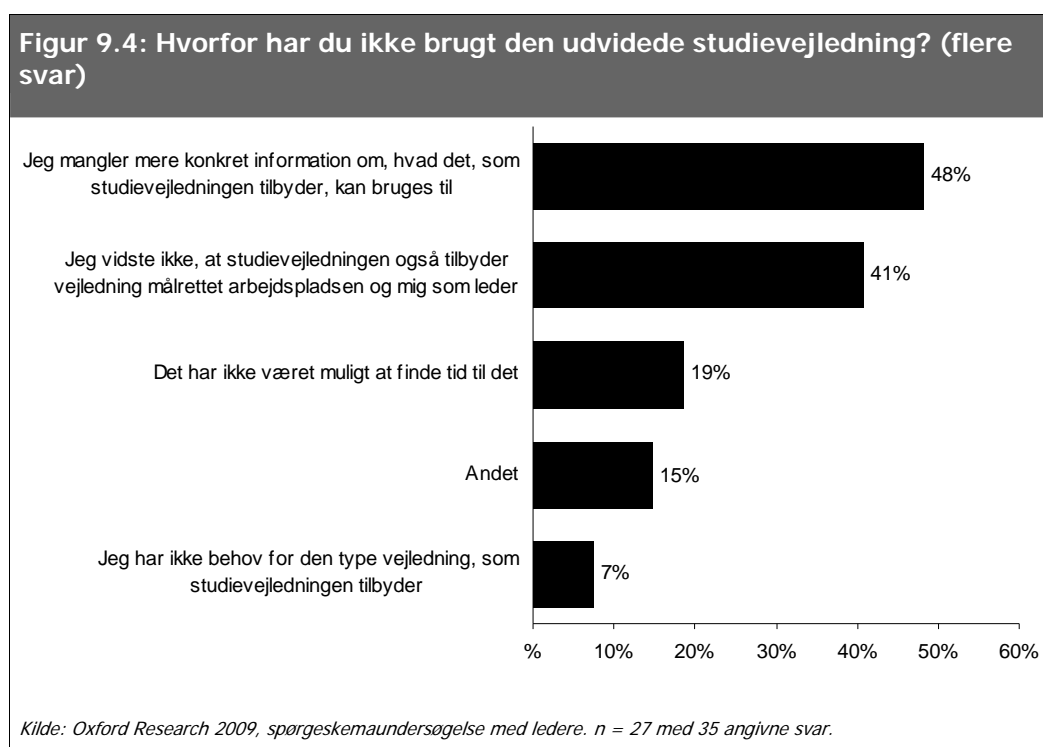
Figur 9.3: Har du haft kontakt med den udvidede studievejledning?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med ledere efter modul 4. n = 37 med 41 angivne svar.

De ledere, der har været i kontakt med studievejledningen angiver primært, at de har haft besøg af studievejledningen på arbejdspladsen (16 %), samt været i kontakt med studievejledningen pr. mail (11 %).

For de ledere, der angiver, at de ikke har været i kontakt med studievejledningen, viser figur 9.4 hvilke begrundelser lederne angiver for dette. Som figuren illustrerer, angiver ca. halvdelen af lederne (48 %), at de mangler mere konkret information omkring, hvad de kan bruge studievejledningen til, mens 41 % angiver, at de ikke vidste, at studievejledningen tilbyder vejledning, der er målrettet arbejdspladserne og lederne.

Disse resultater ligger således i solid forlængelse af, hvad lederne i de kvalitative interview peger på; at der er behov og vilje til at inddrage studievejlederne i arbejdet med at gøre uddannelsen anvendelig på arbejdspladsen, men at flere ikke ved, at studievejledningen kan bistå med dette. Nedenstående tekstboks viser et eksempel på dette.

Leder der ikke kender til mulighederne i studievejledningen

- "Jeg vidste ikke, at der var en studievejledning der kunne bistå i uddannelsesplanlægning og omsætningen af uddannelse til praksis på arbejdspladserne. Det kunne jeg da godt have ønsket at have inddraget tidligere på uddannelsen..." (leder).

Af figur 9.4 fremgår det yderligere, at ca. hver femte leder (19 %), der ikke har været i kontakt med studievejledningen angiver, at det er fordi, det ikke har været muligt at finde tid til det. 7 % angiver, at de ikke har behov for den type vejledning som studievejledning tilbyder. De kvalitative interview med lederne uddyber disse forhold. Flere ledere peger på, at de ikke har tid eller behov for at være i kontakt med den udvidede studievejledning i løbet af uddannelsesperioden. Begrundelserne for dette er forskelligartede, som nedenstående tekstboks illustrerer.

Hvorfor ledere ikke anvender den udvidede studievejledning

- "Jeg tror nu, studievejledningen kan bruges til mange gode ting. Vores problem har bare været, at timingen har været dårlig. Tidspunktet hvor uddannelsen blev skudt i gang, var kritisk - midt i kommunalsammenlægningen" (leder).

- "Jeg ved godt, at det er et stående tilbud [at få studievejledningen ud på arbejdspladsen], men jeg har ikke benyttet mig af det. Måske er det fordi, jeg er bange for, at det kan blive lidt af et hundslagsmål, hvor der kommer en ud og taler medarbejdernes sag, og siger, at man skal prioritere uddannelse, videndeling og implementering osv. Så kan jeg så sidde på den anden side og sige, at vi bliver nødt til at prioritere driften. Det tror jeg faktisk ikke, at vi ville få så meget ud af. Vi ved nu engang bedst, hvordan driften er skruet sammen på vores egen arbejdsplads, og hvad der er muligt inden for de rammer. Det tror jeg ikke en udefra kan komme og fortælle os noget brugbart om" (leder).

- "Vi har ikke haft møder med studievejledningen. Jeg kan ikke se hvad jeg skal bruge den udvidede studievejledning til - er det blot et reklamefremstød?" (leder).

Ovenstående illustrer dermed to forhold. For det første illustrerer det et eksempel på en arbejdsplads, der har en positiv vurdering af studievejledningen, men som ikke har haft tid til at benytte sig af denne. For det andet illustreres et muligt forbedringspotentiale for den udvidede studievejledning; at adressere de ledere der ikke ved, at studievejledningen kan hjælpe dem. Evaluator vurderer, at der forefindes et betydeligt potentiale for studievejledningen i at bistå ledere, da det kun er 7 % af lederne, der angiver, at de ikke har behov for den type vejledning, som studievejledningen tilbyder, jf. figur 9.4.

Blandt de ledere, der har været i kontakt med studievejledningen, angiver 55 %, at studievejlederen har kontaktet dem med henblik på at tilbyde rådgivning i forbindelse med udarbejdelse af uddannelsesplaner for en eller flere medarbejdere. 36 % af lederne har benyttet sig af dette tilbud. Det skal i den henseende bemærkes, at datagrundlaget er relativt spinkelt (n = 11), hvorfor resultaterne skal tolkes varsomt.

De primære tilbud, som lederne har benyttet sig af, er ifølge spørgeskemaundersøgelsen, at modtage vejledning i forhold til det faglige indhold på modulet og i forhold til at implementere og dele den viden, som medarbejderne får på uddannelsen med resten af arbejdspladsen. Disse resultater skal dog tolkes varsomt, da antallet af ledere, der har svaret på spørgsmålet, er begrænset (n = 9). De kvalitative interview med lederne viser dog, at dette er forhold, hvor lederne vurderer, at studievejledningen med fordel kan bistå dem. Nedenstående viser to eksempler på dette.

Hvordan ledere bruger den udvidede studievejledning

- "Vi bruger primært studievejledningen, når vi sender nye studerende på uddannelsen. Så går vi ind og laver de her individuelle aftaler. Vi har haft nogle gode snakke med vejlederen og har aftalt et fremadrettet samarbejde i forhold til evaluering" (leder)

- "Vi har været i kontakt med studievejledningen flere gange. Det har primært været i forbindelse med opklarende spørgsmål omkring det faglige indhold af modulet" (leder)

Generelt viser inddragelsen af ledere i forhold til den udvidede studievejledning, at de ledere, der har været i kontakt med studievejledningen, har været tilfredse. Udfordringen er at kommunikere de konkrete ydelser, som studievejledningen kan tilbyde arbejdspladserne ud til lederne.

9.3 Studievejledningen – undervisere og kolleger

For yderligere at afdække hvorledes andre relevante aktører i henhold til diplomuddannelsen anser den udvidede studievejledning, er både underviserne til de studerende samt de studerendes kolleger inkluderet i evalueringen.

Underviserne er generelt fint tilfredse med den udvidede studievejledning. I spørgeske- maundersøgelsen angiver alle undervisere, at studievejledningen har en positiv betydning for at fastholde og motivere studerende på uddannelsen. Det samme er tilfældet i forhold til studievejledernes evne til at skabe et godt sammenhold på undervisningsholdene, som også nedenstående tekstboks illustrerer.

Underviser om studievejledningen

- *"Studievejledningen fungerer fint. Den giver gode forudsætninger for, at der er en kontinuitet på holdene, og at det sociale fællesskab blandt de studerende opretholdes"* (underviser).

Andre undervisere udtrykker i forbindelse med de kvalitative interview, at den udvidede studievejledning også kunne støtte uddannelsen og de studerende på to andre fronter. Disse omhandler det faldende optag på uddannelsen, der har været gennem de seneste moduler samt en adressering af studerende, der oplever, at vekselvirkningen mellem uddannelse og arbejde er et pres. Eksemplerne fremgår af nedenstående tekstboks.

Hvordan studievejledningen kan støtte op om de studerende og uddannelsen

- *"Hvis Servicestyrelsen gerne vil have flere optaget, så skulle de lave nogle flere fremstød. Det nytter ikke noget, at man bare bevilliger midlerne og siger, at det er billigt. De bliver nødt til at gå mere i flæsket på kommunerne, og bruge mere straf og belønning i forhold til at få flere med på uddannelsen. Jeg kunne godt være lidt bekymret for uddannelsens fremtid, nu hvor Servicestyrelsen opretter en masteruddannelse på samme område..."* (underviser).

- *"De [studerende] er meget stressede, det kan man mærke. Jeg kan se det hurtigt, fordi når økonomien sejler, så bliver det brandslukning hele vejen igennem, og det er stressende og utilstrækkeligt. Der kunne de gennemgående undervisere og studievejledningen være bedre til at spotte de studerende der hænger hårdt i det, og tilbyde en hjælpende rolle"* (underviser).

Ovenstående er dermed eksempler på områder, hvor undervisere oplever, at studievejledningen med fordel kan optimere uddannelsen. Underviserne vurderer, der bør sættes fokus på at modvirke det faldende optag på uddannelsen. Dertil mener underviserne, at opmærksomheden bør rettes mod de studerende, der har svært ved at kombinere arbejde og uddannelse.

9.4 Evaluators vurdering

Kapitlet sætter fokus på:

- At der fortsat er en gennemgående tilfredshed med den udvidede studievejledning blandt de studerende og ledere, som bruger den
- At der er en mindre andel studerende på modul 4, der bruger den udvidede studievejledning, men at dette ikke anses som et problem
- At der er en tendens til, at indholdet af vejledningen i forbindelse med modul 4 fokuserer mere på implementering af uddannelsen og videndeling på arbejdspladsen end tidligere
- At de ledere, der ikke har været i kontakt med den udvidede studievejledning primært begrundet dette med at de ikke kender til de tilbud, som studievejledningen har
- At undervisere vurderer, at studievejledningen er medvirkende til at skabe sammenhold og socialt fællesskab på uddannelsen

Et væsentligt forbedringspotentiale for studievejledningen er at få de studerende og deres ledere til at bruge studievejledningen. I den forbindelse er det vigtigt, at studievejledningen sætter fokus på faglig kompetence og på at "brænde igennem" over for de studerende og deres arbejdspladser.

Derudover er udfordringen at få de studerendes ledere til at bruge studievejledningen mere med henblik på, at styrke effekten af uddannelsen. Til dette formål kan det tidligere nævnte idékatalog⁸ med konkrete eksempler på, hvordan arbejdspladserne kan videndele, suppleres med formidling af konkrete eksempler på, hvordan den udvidede studievejledning på *good practice* arbejdspladser har været med til at understøtte og styrke fx implementeringen på arbejdspladserne og videndelingen.

⁸ Jf. afsnit 5.2

Kapitel 10. Vikarpuljen

Med det formål at understøtte optaget på diplomuddannelsen for de kommunale sagsbehandlere har Servicestyrelsen etableret en **vikarpulje**, hvorfra kommunerne kan søge tilskud til ansættelse af vikarer for de sagsbehandlere, der tager den samlede diplomuddannelse. Puljen løber i foreløbig tre år og kan søges af studerende, der arbejder med myndighedssagsbehandling. Forudsætningerne for at modtage tilskud er, at den studerende, udover at være myndighedssagsbehandler:

- er tilmeldt den samlede diplomuddannelse bestående af seks moduler
- tager de seks moduler i den anbefalede rækkefølge
- gennemfører uddannelsen som deltidsstudie
- friholdes af arbejdspladsen til at gennemføre uddannelsen i den periode, der gives tilskud for.

Derudover gælder de generelle regler for modtagelse af tilskud fra Velfærdsministeriet (jf. www.social.dk).

Der kan efter ansøgning ydes et tilskud på kr. 30.000 pr. sagsbehandler pr. modul svarende til kr. 180.000 til en samlet diplomuddannelse.

Udbetaling af tilskud sker forud hvert halve år, første gang ved indsendelse af ansøgningen og herefter ved, at den tilskudsansvarlige i kommunen indsender bekræftelse på, at sagsbehandleren har afsluttet forudgående modul og påbegynder eller er påbegyndt det næste modul.

10.1 Omfanget af vikardækning

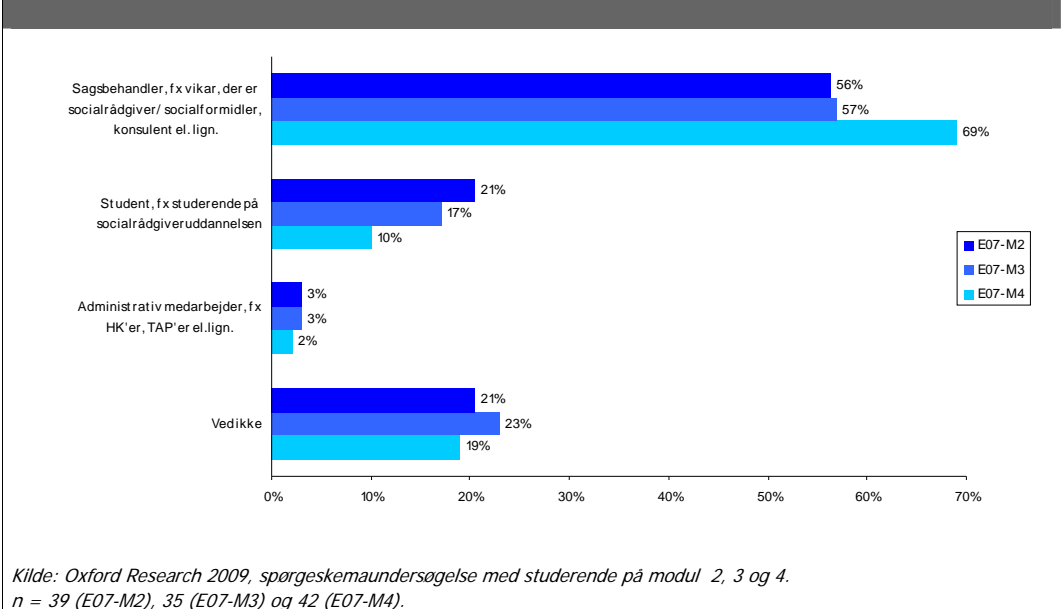
Betragtes samtlige studerende, leverandører såvel som myndighedssagsbehandlere, hvor det kun er myndighedssagsbehandlerne, der kan få vikardækning var der på E07-M1 83 studerende, svarende til 64 % af samtlige studerende, der fik bevilliget vikarpuljemidler. Til sammenligning var der på F08-M1 54 studerende, svarende til 66 % af de studerende, mens det på E08-M1 var 36 studerende, der fik bevilliget vikarpuljemidler, hvilket svarer til 56 % af de optagne studerende. På F09-M1 er det 16 studerende, hvilket svarer til, at 53 % af den totale andel af studerende har fået bevilliget vikarpuljemidler. Der er således omtrent den samme andel af studerende, der har fået bevilliget vikarpuljemidler, fra E08-M1 til F09-M1. Hvis der udelukkende ses på myndighedssagsbehandlerne, der er gruppen der kan få vikardækning, så er det i forbindelse med F09-M1 73 % af disse, der har fået tildelt vikarpuljemidler.

I spørgeskemaundersøgelsen med studerende på E07-M4 angiver 72 % af de studerende, at de får midler fra vikarpuljen. Denne andel ligger i solid forlængelse af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerendes ledere. Her angiver 76 %, at de modtager støtte fra vikarpuljen. Dette indikerer dermed, at andelen af studerende på uddannelsen, der modtager støtte fra vikarpuljemidlerne, ligger på ca. 75 %. Dette er overensstemmende med studiedata fra uddannelsesstederne.

10.2 Brug af vikarpuljemidlerne

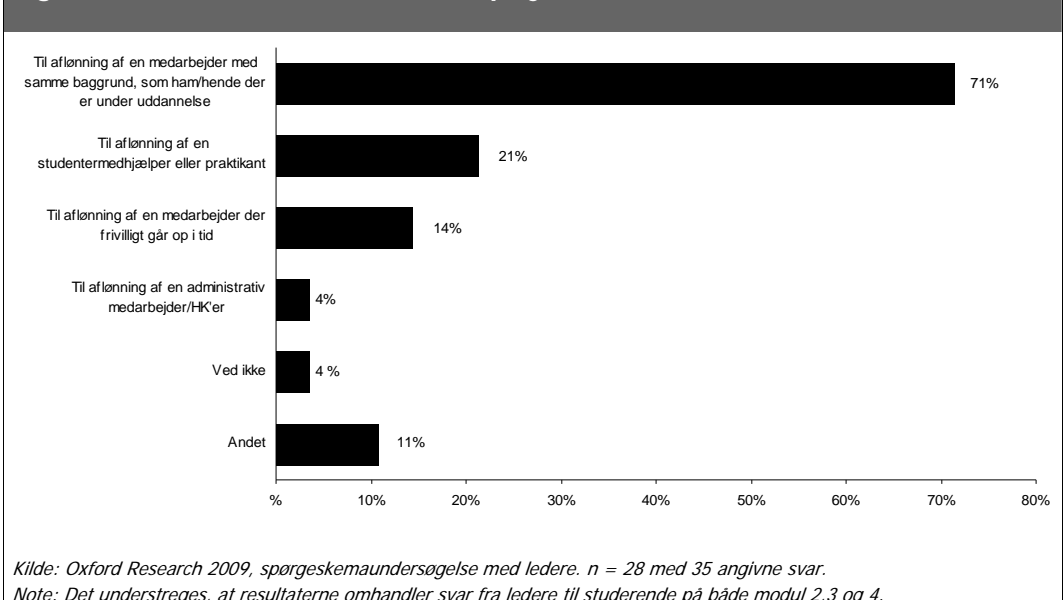
De studerende og deres ledere blev i forbindelse med evalueringen af modul 4 spurgt til, hvordan vikarpuljemidlerne bliver brugt på deres arbejdspladser. Figur 10.1 viser, hvorledes de studerende angiver, at deres vikarpuljemidler i forbindelse med modul 4 blev brugt. Af figuren fremgår det, at der i forhold til modul 2 og 3 er sket en udvikling på to fronter. For det første er andelen af studerende der angiver, at vikarpuljemidlerne er gået til en sagsbehandler, steget med 12 procentpoint fra modul 3 til 4. Derudover er andelen af studerende, der angiver, at vikarpuljemidlerne er gået til en student, faldet fra 17 % på modul 3 til 10 % på modul 4.

Figur 10.1: Hvad er vikarpuljemidlerne gået til?

For lederne viser figur 10.2, hvorledes disse angiver, at vikarpuljemidlerne anvendes. Det fremgår af figuren, at den primære anvendelse af vikarpuljemidlerne går til aflønning af en medarbejder med samme baggrund som personen på uddannelse – en myndigheds-sagsbehandler (71 %). Derudover angiver 21 % af lederne, at midlerne går til en student, mens 14 % angiver, at midlerne går til en medarbejder, der frivilligt går op i tid.

Figur 10.2: Hvordan anvendes vikarpuljemidlerne?

Resultaterne fra de to spørgeskemaundersøgelser er dermed sammenfaldende på et parameter - sagsbehandlerne. 69 % af de studerende angiver, at midlerne går til at ansætte en sagsbehandler, mens 71 % af lederne angiver, at midlerne går til aflønning af en medarbejder med samme baggrund som den studerende. 21 % af lederne angiver, at

vikarpuljemidlerne anvendes til en studerende. Blandt de studerende er det 10 %. På dette område kan der således ikke anspores en overensstemmelse mellem ledernes anvendelse af vikarpuljemidlerne og de studerende opfattelse af denne. Det skal i den henseende bemærkes, at de ledere, der er inkluderet i undersøgelsen, er ledere for studerende på uddannelsesmodulerne 2,3 og 4, mens de studerende udelukkende er tilknyttet modul 4. Det kan være en årsagsforklaring på denne diskrepans.

De kvalitative interview med hhv. de studerende og lederne underbygger de tendenser, som de to spørgeskemaundersøgelser peger på. Her fremgår det, at der på arbejdspladserne bliver fokuseret på at rekruttere vikarer, der har den nødvendige baggrund og uddannelse for at bestride jobbet. Derudover at studentermedhjælpere kan være medvirkende til at tage brodden af de studerendes arbejdsopgaver, hvis disse bliver benyttet korrekt. Nedenstående tekstboks illustrerer disse forhold.

Studerende og ledere om anvendelse af vikarpuljemidlerne

- *"Vi prøver så vidt muligt at anvende vikarpuljemidlerne til at ansætte myndighedssagsbehandlere. De er i forvejen inde i stoffet og kan sætte sig ind i sagerne hurtigt"* (leder).

- *"Vikarpuljemidlerne er blevet brugt til en studentermedhjælper 8-10 timer om ugen. Både de uger hvor jeg er på uddannelse, og hvor jeg ikke er. Det gør en stor forskel, fordi de kan hjælpe med at lave administrative opgaver som at tage telefonen mv."* (studerende).

Derudover viser interview med studerende og ledere, at måden og mængden, hvorpå de studerende aflastes, er forskellig – selv når der ses udelukkende på studerende, der aflastes via ansættelse af en myndighedssagsbehandler. Nedenstående tekstboks viser eksempler på dette.

Forskellig udmøntning af vikarpuljemidlerne

- *"Hos os er der blevet ansat en, der tager 10 sager fra hver af os fem, der er på uddannelse. Vi er dermed nede på 27 sager hver"* (studerende).

- *"Antallet af sager pr. sagsbehandler er nede på 40 for de studerende der er på uddannelse, hvilket er en nedskæring på 7 sager pr. sagsbehandler"* (leder).

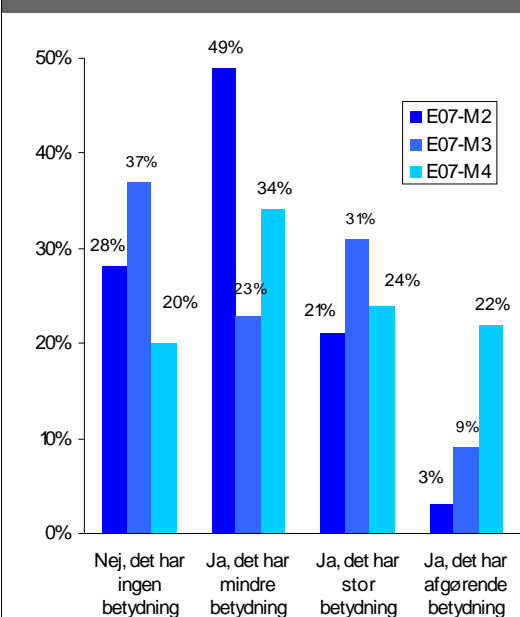
- *"Jeg har haft en børnesag, hvor vi havde en 12 timers vikar inde om ugen i de uger, hvor jeg var på uddannelse"* (studerende).

Der er således forskel på hvordan de studerende aflastes. Fra sagsreduktion der udmøntes på forskellig vis, til vikarer der er løst tilknyttet arbejdspladsen.

En forskelligartet udmøntning af vikarpuljemidlerne kan dermed føre til en forskelligartet betydning af midlerne. Det følgende afdækker hvordan de studerende, ledere og kolleger vurderer betydningen af vikarpuljemidlerne.

10.3 Betydningen af vikarpuljemidlerne

Figur 10.3: Har midlerne fra vikarpuljen betydet en nedsat arbejdsbyrde for dig i de to måneder, du er på uddannelsen?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 4.
n = 39 (E07-M2), 35 (E07-M3) og 41 (E07-M4).

Evalueringen af diplomuddannelsens modul 3 viste, at betydningen af at få støtte fra vikarpuljemidlerne kan anskues fra to vinkler. Før det første som positiv og aflastende, og for det andet som negativ, fordi aflastningen ikke er god nok. På modul 4 er den holdning igen til stede blandt de studerende.

Som det fremgår af figur 10.3 vurderer de studerende, at tildelingen af vikarmidler har en positiv og aflastende effekt på deres arbejdsbyrde i de uger, hvor de er under uddannelse. 22 % angiver, at det har en afgørende betydning for en nedsat arbejdsbyrde og i forhold til modul 3 er det en stigning på 13 procentpoint. Samtidig er andelen af studerende, der angiver, at vikarpuljemidlerne ikke har nogen betydning for deres arbejdsbyrde faldet med 17 procentpoint siden modul 3.

Dette indikerer, at de studerende i stigende grad anser vikarpuljemidlerne positivt, hvilket flere af de kvalitative interview med de studerende underbygger. Heraf fremgår det, at det tager tid at få lederne til at bruge pengene fra vikarpuljen hensigts-

mæssigt, men at det nu ser ud til at lykkes, jf. nedenstående tekstboks.

Studerende om hensigtsmæssig brug af vikarpuljen

- "Der er blevet ansat en vikar, der tager ti sager fra hver af de fem, der er af sted på uddannelsen, og så har hun noget mere end det. En socialrådgiver. Tidligere var det en studentermedhjælper. Og det her kommer til at gøre en forskel. Jeg tror ikke, at min arbejdsgiver havde fåttet, hvor mange penge vikarpuljemidlerne dækkede over og tænkte måske, at der var nogen, der sprang fra. Nu har de forstået det, og vi har efter at have kæmpet for det, fået den her rådgiver ansat. Man kunne godt gøre noget mere for at gøre mere direkte opmærksom på, at hvad pengene rækker til hvis man har fx 4 eller 5 på uddannelsen. Jeg kunne godt bruge et regnestykke – hvor meget svarer 5 studerende til i vikarmidler?" (studerende).

- "Endelig bruges mine vikarmidler godt. Jeg er gået ned i sagsantal, og det glæder mig meget. Det skulle have været på plads før jeg startede på første modul, men er først landet til dette modul. Kunne min leder hjælpes pædagogisk, og ikke kun økonomisk?" (studerende).

Dette viser, at det *kan* tage tid, før lederne bruger vikarpuljemidlerne på en hensigtsmæssig måde, således at de studerende føler sig aflastet. Dette kan også være en delforklaring på, hvorfor de studerende i forbindelse med modul 4, i højere grad føler sig aflastet end på tidligere moduler. Vikardækningen er begyndt at have den tiltænkte effekt.

I den forbindelse ligger der et stort forbedringspotentiale i, at gøre en indsats i forhold til de studerende på modul 1-3 samt de fremtidige årgange. Indsatsen kan være med til at

forebygge, at de ikke, ligesom mange på den første årgang, skal vente til modul 3 eller 4, før vikarpuljemidlerne får den tiltænkte effekt. De studerende og deres ledere kan med fordel tilbydes vejledning i, hvordan vikarpuljemidlerne bruges bedst, og hvor meget de kan få for de penge, de samlet set modtager over de 3 år.

Lederne udtrykker i forbindelse med de kvalitative interview et positivt syn på betydningen af vikardækningen i forhold til de studerende. Således angiver flere ledere i de kvalitative interview, at vikardækningen fungerer godt på deres arbejdsplads. Det er dog interessant i forlængelse af dette at sammenstille lederens vurdering af vikardækningen med de studerendes vurdering. Nedenstående tekstboks viser et eksempel på en leders vurdering af vikardækningen på arbejdspladsen og den tilknyttede studerendes vurdering af selvsamme.

Ledernes vurdering af vikardækning i kombination med den relevante studerende

- *"Hos os fungerer vikarpuljemidlerne fint. Der er en vikar inde i de perioder, hvor de studerende er på uddannelse. Vikaren overtager de nye sager, der kommer ind og kan derudover også håndtere mere enkle og konkrete sager"* (leder).

- *"Hos os er der ingen vikardækning, som det er lige nu. Ledelsen har meldt ud, at vi skal sige til, hvis vi har brug for hjælp, men det fungerer ikke. Vi har talt med dem, og at det kunne være anderledes, og det virker som om, at de ved, hvad pengene kan bruges til – de gør det bare ikke"* (studerende, myndighedssagsbehandler).

Ovenstående eksempel viser, hvordan der kan være uoverensstemmelse mellem lederens opfattelse af vikardækningen og den studerendes opfattelse af selvsamme. Det viser, at selvom lederne oplever, at vikardækningen fungerer, så er den studerende ikke altid enig. Det belyser et interessant forbedringspotentiale i forhold til anvendelsen og betydningen af vikarpuljemidlerne; at få de studerende og deres ledere til at indgå i en dialog omkring, hvordan vikarpuljemidlerne anvendes, således at de aflaster de studerende mest muligt, under hensyntagen til de rammer, der er på arbejdspladsen. Dette ligger umiddelbart uden for nærværende evalueringens fokus, men en potentiel diskrepans i forholdet mellem den studerende og lederens opfattelse af vikardækningens effekt er vigtig at få italesat, således at den med tiden kan adresseres. Evalueringen af modul 2 og 3 vidste således også, at flere studerende var utilfredse med, at de ikke blev inddraget i processen omkring, hvordan vikarpuljemidlerne blev anvendt.

Vikarpuljemidlernes betydning for de studerendes aflastning anses positiv. Både for flere af de studerende, men også blandt de studerende kolleger. I forbindelse med interview med de studerendes kolleger, fremdrog flere, at deres arbejdsplads har fået vikarer i forbindelse med uddannelsesforløbet, og at betydningen af dette er positiv, jf. nedenstående tekstboks.

Kollega om positiv betydning af vikarpuljemidlerne

- *"Vores arbejdsplads har fået midler fra vikarpuljen. Der er blevet ansat en vikar, der tager flere af de studerendes sager. På mig virker det som om, at de studerende er aflastet"* (kollega).

10.4 Udfordringer og muligheder med vikarpuljemidlerne

Som de ovenstående delkapitler viser, er de studerende i overvejende grad – og i højere grad end tidligere på uddannelsen – tilfredse med anvendelsen af vikarpuljemidlerne.

Dog kan der, specielt i forbindelse med de kvalitative interview, peges på områder hvor både de studerende, kolleger og undervisere oplever, at der er forbedringspotentialer i forhold til anvendelsen af vikarpuljemidlerne.

Ovenstående figur 10.3 viste, at 20 % af de studerende fortsat angiver, at det ikke har nogen betydning at få midler fra vikarpuljen, i forhold til at blive aflastet i deres dagligdag. Et eksempel på hvilke konsekvenser det kan have, hvis vikarpuljemidlerne ikke bliver anvendt, så de aflaster de studerende, og uddannelse og arbejde dermed ikke går op i en højere enhed, fremgår af nedenstående tekstboks.

Studerende om konsekvenser ved ikke at blive aflastet

- *"Vi havde fået sagsreduktion som aflastning på vores arbejdsplads, men i de uger, hvor jeg var væk, skulle vagten tage mine sager. Det fungerede ikke, så de [sagerne] lå bare til jeg kom tilbage. Og så kunne jeg bruge en uge på at lave brandslukning, når jeg kom tilbage – og det gjorde jeg hver eneste uge. Jeg fik ikke skrevet journaler, som er et politisk fokusområde hos os. Derfor sagde ledelsen stop, og jeg er kommet på orlov. Jeg regner kun med at komme tilbage på uddannelsen, hvis betingelserne ændrer sig. Jeg har stresssymptomer, og holdningen er fra kommunen, at de ikke vil se flere fejl. Det er bare umuligt under de betingelser, som vi arbejder under pt."* (studerende).

Som det fremgår af eksemplet, er konsekvensen ved en manglende vikardækning i dette tilfælde omfattende, idet den studerende ikke vurderer, at hun vender tilbage til uddannelsen. Det skal dog noteres, at der i dette specifikke tilfælde er flere omstændigheder, der er medvirkende til, at den studerende tager orlov, såsom et stigende arbejdspress i kommunen, komplekse sager og "nulfejls holdning". Eksemplet fungerer som et billede på, hvordan en manglende vikardækning – i samspil med andre faktorer – kan være medvirkende til, at studerende tager orlov eller dropper uddannelsen.

10.4.1 Udfordringer med vikardækning

Et mere konkret og generelt problem, som både de studerende og lederne peger på i forhold til vikardækningen, er problemet med at skaffe vikarer. Som det fremgår af udtalelserne fra hhv. studerende og ledere i nedenstående tekstboks, er det i flere kommuner et reelt problem at skaffe vikarer.

Studerende og ledere betydning af manglende rekruttering af vikarer

- *"Vi har store problemer med at skaffe sagsbehandlere hos os. Der er ledige stillinger, og vi kan ikke få vikarer der er uddannet. Jeg bliver ikke aflastet, men mine uddannelsesperioder er derimod en yderligere belastning for min afdeling"* (studerende).

- *"Det er rigtig svært at skaffe vikarer i de perioder, hvor de studerende er væk. Vi er blevet nødsaget til at tage studerende på grunduddannelsen ind som vikarer, fordi vi ikke kunne finde andre"* (leder).

Det er typisk i kommuner, der ligger i randområderne, hvor problemstillingen er udtalt. Dette kan betyde, at de studerende ikke bliver aflastet i høj nok grad, da der enten ikke kan skaffes vikarer, eller vikardækningen består af studerende, der primært kan aflaste i forhold til administrative opgaver.

Andre kommuner peger ikke på, at det er svært at rekruttere vikarer, men derimod at vikarerne ikke bare kan overtage sagerne. Udfordringen er, at området, som de studerende arbejder med, inkluderer sager, hvor kompleksiteten er høj og hvor betydningen af

et dybdegående kendskab til sagen og de involverede er essentiel. Det kan medføre, at vikarer ikke kan overtage visse sager, dels fordi de ikke kender sagerne, dels fordi vikarerne typisk er nyuddannede, jf. nedenstående tekstboks.

Studerende om vikarers betydning for aflastning

- "... de fleste af de vikarer, der er til at få, er relativt nyuddannede. Det betyder, at de ikke har erfaringen til at tage over i alle sager, men derimod primært kan være behjælpelig i sagerne, der er rimelige enkle. Det gør jo, at de sager, som vi selv sidder tilbage med, er dem, der er svære, og dem som tager lang tid at sagsbehandle" (studerende).

Dette er også en problemstilling, som flere undervisere berører i forbindelse med de kvalitative interview. Underviserne er generelt klar over, at de studerende er presset i forbindelse med uddannelsesforløbet. Samtidig angiver flere undervisere, at en af begrundelserne er, at de sagstyper, der kræver meget opmærksomhed og tid, ikke kan gives videre til vikarer, grundet sagernes kompleksitet og konsekvens, jf. nedenstående tekstboks.

Undervisere om konsekvensen af sagsbehandlings kompleksitet

- "De studerende er for pressede. Selvfølgelig sidder arbejdspladsen i en klemme, men de giver ikke de muligheder, der skal til. Det er at stikke blå i øjnene på de studerende, at sige at de skal starte på uddannelsen, og så ikke give dem tiden til det" (underviser)

"Mange af de studerende har for det første ikke vikarer. Og de, der har vikarer, og hvor det fungerer bedst, der har de sagsstop i de uger, hvor de er på uddannelse. Det betyder, at de ikke får nye sager, men der er ingen, der passer deres arbejde, mens de er væk. Og så kan man jo også spørge, hvor hensigtsmæssigt det er at sætte en vikar ind i komplekse familiesager..." (underviser)

Udfordringen med at skaffe vikarer, og vikarernes mulighed for at aflaste de studerende i sagsbehandling er et forhold, der fremadrettet er vigtigt at holde øje med, da det kan have konsekvenser for sagsbehandlingen i kommunerne samt aflastningen af de studerende på uddannelsen.

10.4.2 Kolleger om problemer med aflastning

Evalueringsens 3. fase pegede på, at flere af de studerendes kolleger udtrykte, at det er hårdt at være på arbejdspladsen i de perioder, hvor de studerende er af sted på uddannelse. Denne holdning går igen blandt de kolleger til de studerende, der er inkluderet i evalueringen af modul 4. Disse fremgår af nedenstående tekstboks.

Kollega om manglende aflastning

- "Jeg kan da godt mærke, når de [studerende] er af sted her. Det er da et irritationsmoment, men det er også primært fordi, der er så mange af sted samtidigt" (kollega)

- "Det er hårdt, når de er på uddannelse. Der er mere arbejde til os, der bliver tilbage, og der er telefoner, der hele tiden skal besvares for de andres sager" (kollega)

- "Hvis jeg skulle starte på uddannelsen, så skulle vilkårene ændre sig. Der er fuld sagsbehandling for de, der er på uddannelsen, og det virker hårdt på dem, kan man mærke. Det betyder en masse overarbejde, og det kan ikke lade sig gøre, hvis man har børn – i hvert fald ikke i særlig lang tid" (kollega)

Kollegerne angiver således forskelligartede årsager til, hvorfor det er hårdt at være på arbejdspladsen, når de studerende er på uddannelse. Yderligere viser eksemplerne, at der er tilfælde, hvor kolleger er særligt udsatte (ved flere studerende fra samme arbejdsplads), samt at kollegerne lægger mærke til, hvordan de studerende ser ud og er påvirket af den manglende aflastning, når de kommer tilbage fra uddannelse.

10.5 Evaluators vurdering

Kapitlet viser, at det i forhold til vikarpuljemidlerne efter modul 4 gør sig gældende, at:

- De studerende i stigende grad vurderer, at vikarpuljemidlerne har stor eller afgørende betydning for deres aflastning, samt at vikarpuljemidlerne i stigende grad anvendes til at ansætte vikarer, der er sagsbehandlere
- De studerende, der ikke vurderer, at de bliver aflastet, oplever at det er fordi, deres vikarer ikke kan håndtere de komplekse og tidskrævende sager
- Lederne generelt er positive omkring anvendelsen af vikarpuljemidlerne, men at der kan være forskel på, hvordan ledere og studerende oplever aflastningen
- Lederne angiver, at det kan være svært at skaffe vikarer i randområder
- Kolleger oplever, at vikarpuljemidlerne aflaster de studerende, samt at der fortsat er arbejdspladser, hvor de studerendes uddannelsesperioder medfører ekstra arbejde for deres kolleger.

Fremadrettet vurderer evaluator, at anvendelsen af vikarpuljemidlerne fortsat bør være et fokusområde i evalueringen af diplomuddannelsen. Flere studerende angiver i forbindelse med modul 4, at vikarpuljemidlerne har en aflastende effekt end tidligere, men det er stadig nødvendigt, at adressere de studerende, der oplever udfordringer med anvendelsen af vikarpuljemidlerne. Dertil kommer, at det er helt centralt at anvende erfaringerne fra evalueringen af uddannelsens første årgang i forhold til de årgange, der følger. På den vis anbefaler evaluator, at der gøres en indsats for at vejlede nye studerende og studerende på de forrige moduler og ikke mindst deres ledere i, hvordan vikarpuljemidlerne anvendes bedst muligt i forhold til at aflaste de studerende og optimere effekten af uddannelsen.

Kapitel 11. Forsknings- og udviklingspuljen

Via Forsknings- og udviklingspuljen (FoU-puljen) har Servicestyrelsen afsat midler, hvorfra uddannelsesinstitutioner, der udbyder diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, kan søge tilskud til, at underviserne på uddannelsen kan deltage i forsknings- eller udviklingsaktiviteter. Puljen har til formål at bidrage til at sikre, at undervisningen på uddannelsen er baseret på et indgående kendskab til såvel forskningen som udviklingen i kommunernes praksis på området.

Deltagelsen i forsknings- og udviklingsaktiviteterne kan således bidrage til generelt at opkvalificere underviserne i forhold til børne- og ungeområdet og derved kvalificere undervisningen, ligesom de konkrete forsknings- og udviklingsaktiviteter kan danne udgangspunkt for valg af cases og eksempler på uddannelsen.

Der kan søges om tilskud til frikøb af undervisere og afholdelse af udgifter i forbindelse med deltagelse i forskningsprogrammer eller –netværk. Dertil kan søges om midler til gennemførelse af og deltagelse på konferencer og seminarer, udarbejdelse af undersøgelser og evalueringer eller til at gennemføre konkrete udviklingsaktiviteter i kommuner eller på institutioner.

Der kan søges om minimum kr. 100.000 og maksimalt kr. 500.000 om året i op til 3 år.⁹

I forhold til tidligere evalueringsrapporter er der i evalueringens fase 4 lagt et særligt fokus på forsknings- og udviklingspuljen. For det første har det været et ønske fra Servicestyrelsens side at afdække, hvilken effekt midlerne har for indsatsen på børne- og ungeområdet via diplomuddannelsen. Derfor blev der blandt andet afholdt et landsmøde angående FoU-puljen i maj 2009. For det andet er fokus på FoU-puljen i forbindelse med modul 4 af diplomuddannelsen skærpet, fordi effekten af FoU-midlerne kan begynde at vise sig på diplomuddannelsen. Der er således flere projekter, der allerede er inkluderet i pensum på modul 4 eller på andre dele af uddannelsen.

⁹ Jf. www.boerneungediplom.dk

11.1 Andel af projekter der opnår støtte

I forhold til tildeling af Forsknings- og Udviklingspuljemidlerne i forbindelse med de respektive ansøgningsrunder blev der i 2007 givet midler til de fem projekter, der deltog i ansøgningsrunden. I foråret 2008 blev bevilliget midler til 3 af de 6 projekter, der søgte og i efteråret samme år var der to ansøgninger til puljen som begge fik afslag. I ansøgningsrunden i 2009 fik 1 af de 6 projekter, der søgte puljen bevilget midler. Sammenlignet med de to første ansøgningsrunder er der således færre af de projekter, der har søgt, der har fået bevilget midler i ansøgningsrunden i 2009.

Siden seneste evalueringsrapport er projektmassen udvidet med ét projekt, så der i alt er ni projekter, der har fået tilskud fra FoU-puljen.

11.2 Vurdering af puljen blandt FoU-puljens projektdeltagere

Spørgeskemaundersøgelsen blandt undervisere på modul 4 indeholder 5 besvarelser fra undervisere, som modtager FoU-midler. Generelt for disse besvarelser er, at puljens effekter og påvirkning på uddannelsens indhold vurderes positivt.

Ligesom evalueringen efter modul 3 pegede på, viser evalueringens fjerde fase også, at størsteparten af underviserne vurderer, at deres deltagelse i aktiviteter støttet af FoU-midler i nogen eller høj grad medfører positive effekter på:

- viden om forskningen i kommunernes praksis på børne- og ungeområdet
- viden om udviklingen i kommunernes praksis på børne- og ungeområdet
- grundlag for at vælge cases og eksempler til undervisningen
- sammenhæng mellem teori og praksis i undervisningen
- mere praksisorienteret undervisning
- faglig dygtighed på det eller de områder, som der undervises i på uddannelsen

Hovedparten af underviserne vurderer derudover i spørgeskemaundersøgelsen, at de har brugt viden fra projekterne i forbindelse med undervisning på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, samt at puljen vil få betydning i forhold til at sikre, at undervisningen på uddannelsen er baseret på viden om børne- og ungeområdet.

I forhold til tidligere evalueringer på området er det i forbindelse med modul 4 interessant at afdække, hvorvidt de undervisere, der har projekter i FoU-puljen inddrager disse på modul 4 specifikt og uddannelsen generelt. Nedenstående tekstboks illustrerer eksempler på dette.

Undervisere om FoU-projekternes effekt på undervisningen

- *"Resultaterne af det udviklingsprojekt, jeg har deltaget i, indgår i min undervisning på såvel diplomuddannelsen såvel som grunduddannelsen. Det er efter min mening med til at skærpe de studerendes viden om rammerne for – og rollerne i udførelsen af praktisk socialt arbejde"* (underviser).

- *"Jeg bruger meget de empiriske fund, som vi løbende gør os i vores FoU-projekt i min undervisning på diplomuddannelsen – men derudover også på andre uddannelser, som jeg underviser på"* (underviser).

- *"Udover de resultater, som projektet har genereret, og som jeg har brugt i min undervisning, så har processen med projektet også medført, at jeg i forbindelse med dataindsamlingen og metodedesignet er blevet mere målrettet i forhold til de studerendes hverdag på arbejdspladserne. Og det har da helt klart haft en positiv effekt på min undervisning"* (underviser).

Eksemplerne viser dermed, at flere undervisere på nuværende tidspunkt anvender deres FoU-projekter i undervisningen, og at de generelt angiver, at det har en positiv betydning. Betydningen af FoU-projekterne for undervisningen på diplomuddannelsen vil i højere grad kunne afdækkes, når flere projekter kommer længere i deres projektforløb.

Andre undervisere, der har fået tildelt midler inddrager FoU-projektet løbende i undervisningen, mens projektet er under udarbejdelse. Dette for at afdække hvorvidt undervisningsmaterialet stemmer overens med de forventninger og behov, som de studerende på uddannelsen har. En specifik underviser oplever, at denne proces mellem udarbejdelse af teoretisk materiale og konkret sparring på materialet fra studerende, er særdeles givende i forhold til at målrette undervisningsmaterialet og gøre det vedkommende for de studerende. Specielt under hensyntagende til at uddannelsen inkluderer to målgrupper med væsensforskellige forudsætninger, som nedenstående tekstboks illustrerer et eksempel på.

Underviser om løbende justering af FoU-projektet

- *"Vi har været nødt til at skrive en del til vores oprindelige udkast i projektet. Leverandørerne sagde, at der manglende en masse baggrund i forhold til hvad de ved, og det blev vi selvfølgelig nødt til at lytte efter"* (underviser).

Dette fungerer dermed som et eksempel på et område, hvor FoU-projektet indgår i en dialektisk proces mellem de studerende og underviseren. De studerende er undervejs i processen med til at kvalificere indholdet af projektet (her i form af en lærebog), mens de studerende tilegner sig viden på området.

Flere projekter er på nuværende tidspunkt ikke langt nok i projektforløbet til, at de kan inddrages på uddannelsen. Flere af de undervisere, der ikke er nået langt nok i projektforløbet til at inddrage dem på uddannelsen, vurderer fremadrettet, at de i høj grad vil kunne bruge projektet på uddannelsen, og at det vil have en effekt på undervisningen. Effekten på undervisningen kan foregå på flere måder, som nedenstående tekstboks illustrerer.

Undervisere om forventet brug af projektet på uddannelsen

- "Jeg regner med, at projektet kan blive brugt på modul 2-6. Det er det i hvert fald tænkt til at gøre. Specielt i forhold til modul 6 er det interessant, at de studerende kan koble sig på mit projekt i forhold til deres egen afgangsopgave. Det er der allerede flere, der har sagt, at de er interesseret i" (underviser).

- "Vi påregner, at vores projekt kan bruges både som case-materiale på modul 1 og som eksempel på metode på modul 3. Det, der i den forbindelse er interessant, er, at området er relativt ubelyst, og de studerende derfor vil tilegne helt ny viden på området" (gruppediskussion på landsmødet om FoU-puljen).

Undviserne og modtagerne af FoU-midler angiver dermed generelt, at deres projekter har eller vil have en effekt på undervisningen på diplomuddannelsen. På nuværende tidspunkt er to ud af de fem projekter fra første ansøgningsrunde, og ingen projekter fra anden ansøgningsrunde, der er inkluderet i uddannelsesforløbet. Dette indikerer, at der går relativt lang tid, fra projekterne opnår støtte til, at de indgår som undervisningselementer på uddannelsen.

11.3 FoU-projekternes anvendelighed på uddannelsen

Præsentationerne af FoU-projekterne på landsmødet i maj 2009 afdækkede, at flere forskere og undervisere var meget bevidste omkring, hvordan og hvornår deres projekt skulle inkluderes på uddannelsen. Samtidig var der også flere deltagere i FoU-projekter, der ikke havde indtænkt, hvor på diplomuddannelsen deres projekt passede ind. Der var således alt fra projekter, der i detaljen er indtænkt på stort set alle moduler via flere formidlingstyper, til projekter der stort set ikke var tænkt ind i forhold til uddannelsen.

De projektoplysninger som de enkelte projekter skal oplyse i forbindelse med ansøgning om støtte fra FoU-puljen, viser, at det skal ekspliciteres hvilke(t) modul(er), som projektet kan anvendes på (formkrav 11), samt hvordan dette gøres (formkrav 13). Landsmødet viser, at virkeligheden i visse tilfælde kontradikterer projektansøgningerne, og at flere projekter på nuværende tidspunkt ikke har klarlagt, hvor og hvordan FoU-projektet kan bruges på uddannelsen.

Nedenstående tekstboks illustrerer en projektansøgning, hvor både anvendelse på uddannelsen og form er indtænkt i projektforløbet.

Projektbeskrivelse der inkluderer eksplicit modulanvendelse og form

- "Projektet er specifikt rettet mod modul 4. Projektet forventes desuden at kvalificere med viden om sagsbehandlingen, og dermed have betydning for modul 2 og 3. Endelig vil dataindsamlingen give undviserne erfaringer, som konkret kan bruges på modul 5 om dokumentation og evaluering. Projektet vil sætte sig spor i form af et vidensbaseret undervisningsmateriale, og mere kvalificerede undvisere. Projektets resultater forventes derudover også, at blive brugt på grunduddannelserne ved de sociale højskoler" (udsnit af projektbeskrivelse)

Den potentielle udfordring med et manglende fokus på anvendelse af FoU-projekterne på uddannelsen, var også et forhold, som flere undvisere selv tog op i forbindelse med de kvalitative interview. Nedenstående tekstboks illustrerer et eksempel på en af undvisernes holdning til dette.

Underviser om anvendelse af FoU-projekterne på uddannelsen

- "... jeg synes det var et klart kriterium for tildeling af puljemidlerne, at projektet skulle målrettes uddannelsen. Og det fremgik da med al tydelighed, at dette ikke var tilfældet på landsmødet i maj 2009. Det var jeg da forundret over..." (underviser).

Anvendelsen af FoU-projekterne i undervisningen er et afgørende kriterium at have med, når potentielle FoU-projekter vurderes. Men det er værd at være opmærksom på, hvordan kriteriet kan være opfyldt på papiret, men ikke nødvendigvis er opfyldt i praksis og indtænkt i detaljen. I den sammenhæng er det værd at overveje, om kriteriet kan gøres mere detaljeret, og om man løbende i processen med fordel kan følge op på, hvordan projekterne fortsat indtænker og løbende udvikler, hvordan projektet detaljeret kan indgå på uddannelsen. I den henseende bør visse projekter også have mulighed for at udvikle sig igennem projektperioden og dermed kunne inkluderes på andre eller flere moduler, end de i projektansøgningen præsenterede.

FoU-projekternes inddragelse på diplomuddannelsen vurderes dermed også at være et fokusområde for de fremtidige evalueringsrapporter, idet flere FoU-projekter kommer så langt frem i projektperioden, at disse bliver mulige at inddrage på diplomuddannelsen.

11.4 Videndeling på tværs af uddannelsessteder

I tildelingskriterierne for FoU-midler fremgår det, at de undervisere, der modtager midler, skal stille sig til rådighed for formidling af den erhvervede viden til andre undervisere på uddannelsen. Via de kvalitative interview og landsmødet fremgår det, at der er stor forskel på, hvorledes dette kriterium udmøntes i de respektive projekter. På den ene side angiver flere undervisere, at de stiller sig til rådighed med at videndele deres resultater. Dette gøres eksempelvis ved at rundsende projektresultaterne til andre uddannelsesinstitutioner, for at få sparring på dette. Det er dog langt fra altid, at der er opbakning til dette, som nedenstående tekstboks illustrerer.

Underviser videndeling af FoU-projektresultater

- "Jeg sendte kladden til mit projekt ud til de andre skoler, så de kunne kommentere på det. Men det var der ingen, der gjorde. Det, synes jeg da, er lidt træls" (underviser).

Fleere undervisere oplever således, at der ikke er opbakning til at gennemføre mere formaliserede formidlingsarrangementer og mødeaktiviteter om FoU-projekterne på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Dette var en problemstilling, som evalueringen af tredje fase også pegede på.

På den anden side oplever andre undervisere, at de indgår i udbytterige sparringsgrupper, der er fagligt udviklende og bidrager med at kvalificere projektets resultater. Der kan således ansøres en inkonsistent praksis på området, omkring hvorledes sparring og videndeling foregår på tværs af uddannelsesinstitutionerne.

Evalueringen af modul 3 fremlagde derudover forslag fra undervisere om at samle FoU-projekterne til en dag, hvor der kunne videndeles og erfaringsudveksles. Dette blev gennemført på landsmødet for FoU-puljen i maj 2009. Landsmødet viste, at det er muligt at få relevante aktører til at samles, og at dette giver en brugbar diskussion og videndeling omkring de projekter, som har fået tildelt FoU-midler. Derudover afdækker et sådan mø-

de de potentialer og udfordringer, der fremadrettet ligger på området. Evaluator vurderer, at det vil være faciliterende for arbejdet med FoU-puljen, hvis dette blev gjort til en tilbagevendende aktivitet. En holdning som flere deltagere på landsmødet delte, som det fremgår af tekstboksen.

Underviser betydning af videndeling mellem projekterne

–" ... et sådan arrangement, som det her i dag [landsmøde], det er da enormt givtigt for mig. Jeg hører, hvordan andre strukturerer deres projekter, og hvordan de tænker det ind i forhold til uddannelsen, og det inspirerer mig da. Jeg håber dette bliver en tilbagevendende begivenhed" (underviser).

Ved således at bibeholde landsmødet som et årligt samlingspunkt for FoU-projekterne vurderer evaluator, at der kunne etableres en mere formaliseret proces omkring videndeling af FoU-projekterne, og de potentialer og udfordringer der ligger på området. En proces som både nuværende og fremtidige FoU-projekter kunne drage nytte af.

11.5 Evaluators vurdering

Kapitlet viser, at det i forhold til FoU-puljen gør sig gældende at:

- Der er en faldende andel af de projekter, der ansøger FoU-midlerne, der får støtte
- Projekterne generelt er målrettet i forhold til specifikke moduler på uddannelsen og har fokus på, hvordan projektet kan inddrages på uddannelsen og formidles til de studerende
- Det på nuværende tidspunkt er få FoU-projekter, der er inddraget på uddannelsen, men at undervisere der har inddraget projekter, er positive omkring effekten
- Landsmødet i maj 2009 var et forum, hvor deltagere i FoU-projekter kunne videndele samt afdække de potentialer og udfordringer, der ligger på området.

Evaluator vurderer, at det i relation til FoU-puljen fremadrettet er vigtigt at have fokus på denne, idet flere og flere af projekterne bliver inddraget på diplomuddannelsen. Dermed bliver det i højere grad muligt at afdække, hvilken effekt disse projekter har på undervisningen på diplomuddannelsen.

Dertil er det evaluators opfattelse, at der med fordel kan sættes fokus på kriteriet om anvendelsen på uddannelsen, så det både i ansøgningerne og løbende sikres, at projekterne ikke kun i overordnede hensigtserklæringer, men også i detaljer løbende indtænkes og i sidste ende forankres på uddannelsen.

Afsluttende anbefaler evaluator, at landsmødet om FoU-midlerne gøres til en tilbagevendende årlig begivenhed.

Kapitel 12. Bilag 1: Metode og dataindsamling

Der anvendes en række forskellige metoder for at besvare evalueringsspørgsmålene i evalueringen af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. En sådan *metodetriangulering* styrker evalueringens validitet, idet den viden, der indsamles via de forskellige metoder, supplerer hinanden med de styrker, der er indeholdt i de enkelte metoder. Der anvendes i evalueringen følgende dataindsamlingsmetoder:

- Spørgeskemaundersøgelse
- Udtræk fra studie- og puljedata fra uddannelsesstederne og Servicestyrelsen
- Kvalitative, dybdegående interview
- Læringsdagbog for udvalgte studerende
- Observationsstudier

Hertil kommer tre *læringsseminarer* i evalueringsperioden og en afsluttende *udviklingskonference*, der skal være med til at sikre, at den indsamlede viden anvendes fremadrettet til udvikling og forbedring af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Ikke kun valget af dataindsamlingsmetoder, men også anvendelsen af metoderne er med til at understøtte det læringsorienterede formål. I de metoder, der anvendes, indarbejdes det lærings- og handlingsorienterede aspekt.

Evalueringen er en 360° evaluering, hvor der gøres brug af *kildetriangulering* i dataindsamlingen. Det indebærer, at mange forskellige grupper inddrages i evalueringen. Det afspejler og nødvendiggøres af, at der i forbindelse med en uddannelse er mange interessenter, der er væsentlige at inddrage. I evalueringen inddrages således undervisere, censorer, studievejledere, studerende, de studerendes ledere og de studerendes kolleger. Dertil inddrages Servicestyrelsen og evalueringens referencegruppe løbende i evalueringen. Alle grupperne har en holdning til og en oplevelse af uddannelsen fra deres specifikke synsvinkel, som er interessant og vigtig at inddrage.

Nedenfor redegøres for, hvordan de enkelte dataindsamlingsmetoder anvendes i evalueringen specifikt i fase 4.

12.1 Spørgeskemaundersøgelser

I forbindelse med evalueringen er der gennemført spørgeskemaundersøgelser med de studerende, med underviserne på uddannelsen og som noget nyt i fase 4 med de studerendes ledere. Spørgeskemaundersøgelserne med de studerende er opdelt i forhold til, hvilket modul de studerende deltager på. Studerende på modul 1 har således modtaget et spørgeskema med fokus netop på modul 1. Studerende på modul 2 har deslige modtaget et spørgeskema med fokus på modul 2. Spørgeskemaer til de studerende og til de studerendes ledere er udsendt via e-mail med et link til et elektronisk spørgeskema. Spørgeskemaerne til undervisere blev udsendt postalt og besvarelserne er manuelt indtastet.

Navne og e-mailadresser på de studerende og på underviserne har Oxford Research modtaget fra uddannelsesstederne, mens navne og e-mailadresser på de studerendes ledere er indsamlet gennem spørgeskemaundersøgelsen med de studerende i fase 3,

hvor samtlige studerende blev bedt om at angive deres nærmeste leder. I slutningen af svarperioden har der været udsendt rykkermails, for at højne svarprocenten i spørgeskemaundersøgelserne.

Databehandlingen gennemføres med et 95 % signifikansniveau i forbindelse med undersøgelse af årsagssammenhænge, og dermed med en usikkerhed på 5 %, som er fast standard i de fleste samfundsvidenskabelige undersøgelser. I databehandlingen er reglen, at svarkategorierne 'ikke relevant' og 'ved ikke' frasorteres, inden resultaterne er præsenteret. Alle procentberegninger indeholder således respondenter, der har fundet det relevant at svare på det pågældende spørgsmål. Der kan forekomme enkelte spørgsmål, hvor det er selvstændig information i hvor mange respondenter, der har svaret 'ved ikke', hvor det derfor fremgår.¹⁰

Der er gennemført en frafaldsanalyse på spørgeskemaundersøgelsen blandt de studerende. Konklusionen af denne er, at der ikke er nogen markante forskelle mellem fordelingen på baggrundsvariable, når respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen sammenlignes med den samlede population. Det betyder, at resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen kan forventes at være gældende for hele populationen. Resultaterne fra frafaldsundersøgelsen fremgår af bilag 2.

Af nedenstående tabel 11.1 fremgår fakta om spørgeskemaundersøgelserne i fase 4 i forhold til populations- og stikprøvestørrelse og i forhold til svarprocenten. I de følgende afsnit beskrives det hvad der har været fokus for de forskellige respondentgrupper i spørgeskemaundersøgelserne.

Tabel 11.1: Fakta om dataindsamling via spørgeskemaundersøgelserne			
	Population	Besvarelser	Svarprocent
E07-M4	107	59	44,03 %
F08-M3	59	25	42,37 %
E08-M2	48	24	50,00 %
F09-M1	30	26	89,66 %
Undervisere	22	11	50,00 %
Ledere	70	37	52,86 %

Kilde: Oxford Research 2009

Note: Det er formålet at spørgeskemaundersøgelsen for samtlige respondentgrupper afdækker totalpopulationen. Men da vi for de studerendes vedkommende kun kan sende til de, der har angivet en mailadresse til uddannelsesstedet er der tilnærmelsesvis tale om en totalpopulation. Lignende gælder det for lederne, hvor vi kun har modtaget e-mailadresser på en del af de studerendes ledere. E-mailadresserne er indhentet via spørgeskemaundersøgelsen med de studerende i fase 3. Ikke alle studerende har svaret på spørgeskemaet og nogen har ikke angivet kontaktoplysninger på deres leder. Totalpopulationen er ukendt for lederne, idet vi ikke har viden om, hvor mange af de studerende, der arbejder under den samme leder.

12.1.1 Spørgeskema til studerende

Formålet med at indsamle data via et spørgeskema til de studerende på uddannelsen er først og fremmest at skabe kvantitativ og generaliserbar viden om de studerendes oplevelse af uddannelsen og at sætte fokus på den udviklings- og læringsproces, uddannelsen sætter i gang hos de studerende.

¹⁰ I data fra spørgeskemaundersøgelserne er de åbne besvarelser, der er angivet under Andet i et spørgsmål med lukkede svarkategorier kodet op i de lukkede besvarelser eller udgjort en ny kateogoru, hvis det har været muligt og givet mening. De der ikke kan kodes op i de lukkede svarkategorier analyseres og indgår i afrapporteringen som kvalitativt data.

Som det ses af tabel 11.1 er alle spørgeskemaundersøgelserne gennemført med relativt store svarprocenter. Særligt for de studerende på modul 1 i forårssemesteret 2009 (F08-M1) er svarprocenten rigtig stor. Det skyldes formentlig, at de er nye på uddannelsen og derfor finder det særligt relevant og vigtigt at deltage i en vurdering af uddannelsen.

De studerende får et spørgeskema tilsendt ved afslutningen af hvert af uddannelsens moduler. Det betyder, at evalueringen kan sige noget om, hvordan de studerende udvikler sig gennem uddannelsesforløbet, idet enkelte spørgsmål vil være enslydende i forbindelse med hvert modul. Det betyder endvidere, at modul 1-5 evalueres af to eller flere "årgange" af studerende, hvorved den samlede evaluering kan undersøge, om tilfredsheden på forskellige parametre på de enkelte moduler udvikler sig i positiv eller negativ retning over tid.

Spørgeskemaet er struktureret i en række overordnede temaer, hvor flere af dem forventes at gå igen i de spørgeskemaer, som de samme studerende vil modtage ved afslutning af hvert modul. Spørgeskemaet, som de studerende har modtaget efter modul 4, er struktureret i følgende temaer:

- A. Din baggrund og erfaring
- B. Undervisning, indhold, opbygning og fagligt niveau
- C. Udbytte af modul 4
- D. Socialt og fagligt fællesskab på uddannelsen
- E. Studievejledningen
- F. Vikarpuljen
- G. Uddannelsen som helhed

Spørgeskemaet til studerende på de resterende moduler er udformet efter stort set samme skabelon. I alle temaer er det læringsorienterede og fremadrettede formål med evalueringen tænkt ind, således at de studerende har mulighed for at komme med forslag til justeringer og lignende.

12.1.2 Spørgeskema til undervisere

Efter modul 4 modtog 22 undervisere et spørgeskema om diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, hvoraf 11 svarede på skemaet. Svarprocenten er dermed 50 %. De 22 undervisere er udvalgt i samarbejde med studievejlederne på de fem uddannelsessteder. For de fleste uddannelsessteders vedkommende er det kun de gennemgående undervisere, der modtager spørgeskemaet, idet antagelsen er, at de vil have den bedste forudsætning for at svare på evalueringsspørgsmålene. I denne fase er der kun udsendt spørgeskemaer til undervisere på modul 4. I næste fase udsendes spørgeskema til undervisere på modul 5. Efter vurdering af de hidtil indkomne besvarelser, er det besluttet, at der kun skal udsendes spørgeskemaer til undervisere på det modul, der har fokus for den givne evalueringsfase.

Spørgeskemaet til underviserne indeholder følgende temaer:

- A. Tilknytning til uddannelsen
- B. Undervisningen og de studerende
- C. Studievejledning
- D. Forsknings- og udviklingspuljen

Spørgeskemaerne til underviserne er udviklet med udgangspunkt i, at underviserne på den ene side er eksperter på området, og derfor har mulighed for at vurdere uddannelsen fra en faglig synsvinkel og på den anden side indgår som en del af indsatsen, der

evalueres, og derfor også bedes vurdere deres egen indsats som underviser på uddannelsen.

12.1.3 Spørgeskema til de studerendes ledere

Fase 4 er den første fase, hvor de studerendes ledere fra arbejdspladsen også inddrages i evalueringen. Udover, at lederne modtager et spørgeskema, gennemføres også kvalitative interviews med de studerendes ledere. Se mere herom i afsnit 11.3.3 nedenfor.

70 ledere har modtaget et spørgeskema og 37 har svaret. Det giver en svarprocent på 52,86 % og det er en flot svarprocent for ledere, som traditionelt er en gruppe, der modtager mange spørgeskemaer og har travlt.

Spørgeskemaet til lederne er konstrueret så det sætter fokus på uddannelsens effekt i forhold til både de studerende og kollegerne og arbejdspladsen som helhed, men lederne bliver også spurgt til de tilknyttede initiativer. Spørgeskemaet indeholder således følgende temaer:

- A. Baggrundsoplysninger
- B. Vikarpuljen
- C. Den udvidede studievejledning
- D. Om din interesse i at få flere medarbejdere på uddannelsen
- E. Implementering af uddannelsen på arbejdspladsen
- F. Effekt og udbytte

Spørgeskemaet til de studerendes ledere er udviklet med udgangspunkt i at lederne både har faglig viden, der gør dem i stand til at vurdere uddannelsens effekt, og at de i kraft af deres lederposition har viden om deres medarbejders både personlige og faglige udbytte af uddannelsen.

12.2 Anvendelse af studie- og registerdata

Data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende suppleres med en række baggrundsdata om de studerende fra uddannelsesstederne. Disse data danner tilsammen grundlag for at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer rent kvantitativt udvikler sig i løbet af evalueringsperioden, samt om der eksisterer eventuelle geografiske forskelle i forhold til bl.a. antal ansøgere, de studerendes uddannelses- og erhvervmæssige baggrund og brug af vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen.

Fra Servicestyrelsen modtages data om vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen. I nærværende delrapport er behandlingen af vikarpuljen en deskriptiv redegørelse for hvem og hvor mange, der har søgt puljen og hvor mange midler, der er givet. Hertil suppleres afsnittet om vikarpuljen af både data fra spørgeskemaundersøgelserne blandt studerende på modul 1-4 og dybdeinterview med studerende.

Forsknings- og udviklingspuljen beskrives med statusoplysninger udleveret af Servicestyrelsen. Denne beskrivelse er suppleret med udsagn og holdninger fra underviserne vedrørende de muligheder og begrænsninger, der ligger i puljens udformning.

12.3 Kvalitative dybdegående interview

Som grundlag for denne rapport er der gennemført kvalitative dybdeinterview med både studerende, undervisere, ledere og kolleger. Disse interview er særligt centrale for læringsaspektet i evalueringen. I dybdegående og semistrukturerede interview er der rum til at udfolde idéer og tanker, der kan være med til at forbedre og udvikle uddannelsen. Samtidig er der plads til udfolde, hvorfor nogle elementer i uddannelsen fungerer godt.

Der er udviklet semistrukturerede interviewguider til hver målgruppe for interviewene. Fordelen ved en semistruktureret tilgang til interviewene er, at guiden på den ene side sikrer, at interviewet dækker de områder, som man ønsker undersøgt. På den anden side holder den semistrukturerede guide interviewet åbent i en sådan grad, at der er plads til at inddrage andre emner, som interviewpersonen finder relevante, men som ligger udover de emner, som på forhånd er tænkt ind i guiden.

12.3.1 Interview med studerende

De 10 studerende (to fra hvert uddannelsessted), der er interviewpersoner gennem hele evalueringsforløbet, vil deltage i 6 interview af ca. en times varighed i løbet af uddannelsen. Der gennemføres et interview ved afslutningen af hvert modul. De bliver dertil bedt om at reflektere over uddannelsen i læringsdagbogen midt i hvert modul. De studerende er rekrutteret med udgangspunkt i, at de skal have lyst til at bidrage til en kvalificering af uddannelsen. Det er endvidere anset som en fordel, hvis de studerende er af den opfattelse, at de selv kan få et udbytte af at deltage. Efter modul 4 er der en af de 10 studerende, som det ikke har været muligt at gennemføre et interview med. Således er der i evalueringens fjerde fase gennemført interview med 9 studerende.

De studerende spørges bl.a. om motivation, engagement, uddannelsens struktur og opbygning, undervisningsformer, det faglige niveau, sammensætningen af de studerende, studiegrupper og fællesskab på holdet, sammenhæng mellem arbejde og uddannelse, eksamen, den udvidede studievejledning og vikarpuljen.

12.3.2 Interview med undervisere

På hvert uddannelsessted er gennemført interview med to undervisere, som udvælges i samarbejde med studievejlederen på uddannelsen.

I interviewet med underviserne lægges vægt på uddannelsens struktur og opbygning, det faglige indhold, de studerendes faglige niveau og engagement, betydningen af studiegrupper og fællesskab på holdet, undervisningsformer og forsknings- og udviklingspuljen.

12.3.3 Interview med de studerendes ledere

Som nævnt inddrages de studerendes ledere i evalueringens fase fire, dels i en spørgeskemaundersøgelse dels via kvalitative semistrukturerede interviews.

I fase fire er gennemført interview med 8 ledere, som er rekrutteret gennem de studerende, der indgår som interviewpersoner gennem alle af evalueringens faser. Interviewene gennemføres som semistrukturerede interviews på samme måde som interviewene med de studerende. Det giver mulighed for at skabe data, der kan sammenlignes på

tværs af interviewene, mens rammerne også levner plads til at interviewer og interviewperson kan vælge at forfølge interessante spor i samtalen. Interview med ledere har været af en varighed på 30-40 minutter.

Formålet med at interviewe lederne er at indsamle dybdegående og kvalitativt begrundet viden, om hvor uddannelsen fungerer godt og mindre godt. Det som lederne især kan bidrage med, er vurderinger af, hvordan den viden, som de studerende tager med sig hjem implementeres og anvendes i det daglige, og i hvilket omfang den erhvervede viden kommer kolleger og arbejdspladsen som helhed til gode. Lederne er også helt centrale respondenter i forhold til den udvidede studievejledning, som er målrettet lederne og arbejdspladsen. Sidst men ikke mindst er lederne en væsentlig kilde, når det gælder de praktiske implikationer, det har for en arbejdsplads at sende medarbejdere af sted på en længerevarende efteruddannelse.

12.3.4 Interview med de studerendes kolleger

Som endnu et nyt element i evalueringens fjerde fase inddrages også de studerendes kolleger. De 8 kolleger, der er interviewet er ligesom lederne rekrutteret gennem de 10 studerende, som indgår som gennemgående interviewpersoner gennem hele evalueringen.

Formålet med at inddrage de studerendes kolleger er mange, men særligt kan kollegerne bidrage med viden om, hvorvidt de studerendes kolleger får et udbytte af, at der er nogen fra deres arbejdsplads, der er i gang med diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Det kan både være gennem formel og mere uformel videndeling på arbejdspladsen. Dertil kan kollegerne bidrage med viden om, hvordan kollegerne oplever det, når de studerende i en periode er væk fra arbejdspladsen hver anden uge. Endelig giver kollegernes vurdering af, om de har lyst til at begynde på uddannelsen også væsentlig information om, hvordan uddannelsen både positivt og negativt vurderes og påvirker hverdagen på de studerendes arbejdspladser.

Interviewene med kolleger er på en varighed af ca. 30 minutter og gennemføres efter en semistruktureret interviewguide, der giver nogle retningslinier for interviewet, men samtidig giver rum for afstikkere i interviewet.

12.4 Læringsdagbog

Læringsdagbogen er et redskab, der skal gøre det muligt at følge udvalgte studerende tæt gennem deres uddannelsesforløb. De to studerende, der er gennemgående i evalueringen bliver midt i hvert modul bedt om at opdatere deres læringsdagbog.

Konkret modtager de studerende en mail med et vedhæftet dokument, der udgør læringsdagbogen. Heri bedes de nedskrive deres refleksioner om uddannelsen og deres egen udvikling. De studerende modtog første gang en mail om læringsdagbogen midt i gennemførelsen af modul 1.

Læringsdagbogen giver de studerende mulighed for at reflektere over hvorvidt og hvordan, de har ændret opfattelse af uddannelsen og de tilknyttede initiativer henover deres uddannelsesforløb.

Læringsdagbogen er fortrolig og den studerendes egen. Udover den studerende vil kun Oxford Researchs konsulenter læse dagbogen med henblik på at afdække og gengive de studerendes udvikling og eventuelle holdningsændringer i løbet af uddannelsen.

Læringshåndbogen er som dataindsamlingsmetode central i forhold til de proces- og udviklingsorienterede formål med evalueringen.

12.5 Observationsstudier

I forbindelse med modul 4 er der foretaget fem observationsstudier af undervisningen. Observationsstudier af undervisningen har til formål, at fungere som et eksplorativt værktøj, der gør det muligt at indsamle viden om uddannelsen og undervisningen. Fordele ved et eksplorativt metodeværktøj som observation er, at dataindsamlingen er åben over for fund, som man ikke på forhånd har formuleret som opmærksomhedspunkter i dataindsamlingen. Dertil er observationsstudier en måde at indsamle viden om den konkrete kontekst, som er evalueringens genstand. Den viden er vigtig i forhold til en kvalificering af den resterende dataindsamling via spørgeskemakonstruktion og forberedelse og gennemførelse af dybdeinterview. Endelig supplerer observationsstudierne den resterende dataindsamling i forhold til emner som fx interaktion, fagligt engagement. I forbindelse med observationsstudierne er det også muligt at gennemføre uformelle samtaler med studerende og undervisere om forhold, der observeres og er interessante at få uddybet. Disse uformelle interview er særligt informationsholdige, da de gennemføres i den situationsbestemte og rummelige kontekst af uddannelsen og undervisningen, som er genstand for evaluering.

12.6 Læringsseminar

På læringsseminarerne efter fase 1 og 3 præsenterede evaluator resultaterne i den pågældende evalueringsfase for deltagerne. Deltagerne fik herefter mulighed for at kommentere og fortolke på data og kvalificere den videre evaluering. Samtidig blev der sat fokus på udvikling og læring og på udvalgte tematikker, der med udgangspunkt i evalueringen var værd at være særlig opmærksom på. Med udgangspunkt i de aktuelle data og fortolkninger blev der på seminaret diskuteret mulige forbedringer og ændringer af uddannelsen, de tilhørende initiativer og tilrettelæggelsen af kommende moduler. Hermed sikrer læringsseminarerne en løbende udviklingsproces i både gennemførelsen af evalueringen og i udviklingen af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

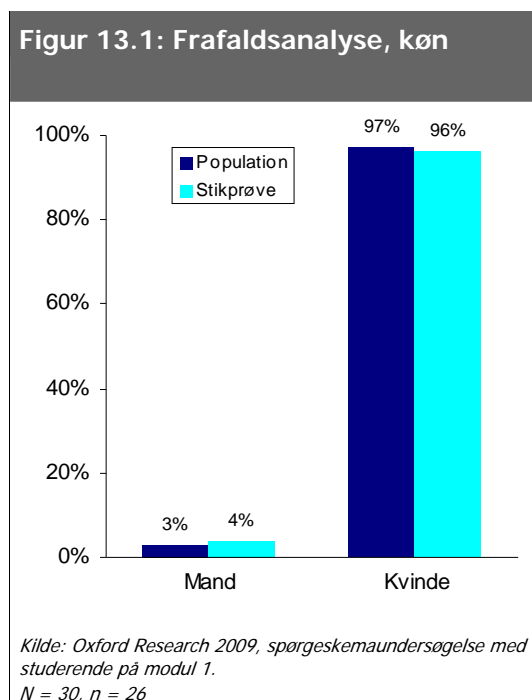
Efter modul 4 afholdes ligeledes et læringsseminar, for at sætte fokus på potentielle lærings- og udviklingspotentialer på modul 4, og for at give mulighed for at fortolke og diskutere resultaterne fra fase 4. Modul 4 er særlig interessant at diskutere på et læringsseminar, fordi temaet på modulet om de to roller – myndighedssagsbehandler og leverandør - er helt centralt for uddannelsen og Anbringelsesreformen, som uddannelsen og de tilknyttede initiativer er en del af.

Kapitel 13. Bilag 2: Frafaldsanalyse

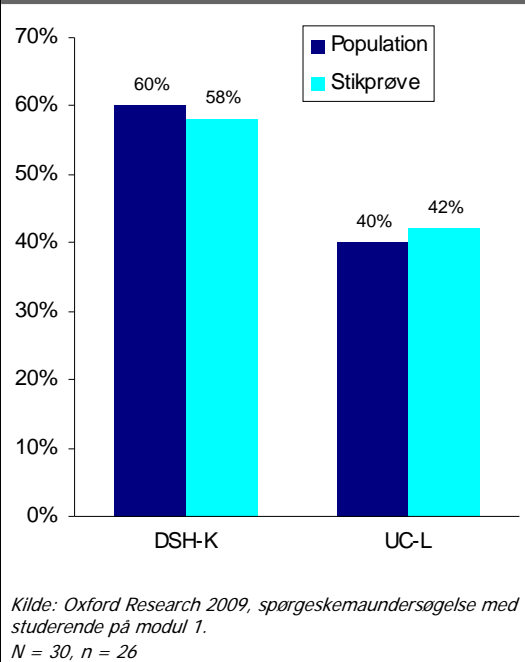
Det skal bemærkes, at populationen (N) for de fire årgange ikke stemmer overens med den fremstillede population i kapitel 2. Dette skyldes, at populationsoplysningerne i kapitel 2 dækker over de studerende, der blev optaget på diplomuddannelsen, mens populationsoplysningerne i nærværende kapitel er korrigerede i forhold til tilgængelige oplysninger på studerende, der er frafaldet uddannelsen.

13.1 Modul 1 (F09-M1)

Som det fremgår af de to figurer nedenfor, der sammenligner populationen og stikprøvens fordeling på køn og uddannelsessted, er der marginale forskelle, der ikke giver anledning til at foretage forbehold eller vægtning i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse. Det skal bemærkes, at der ikke er blevet udleveret oplysninger om modul 1, forårssemesteret 2009, vedrørende de studerendes uddannelsesbaggrund.

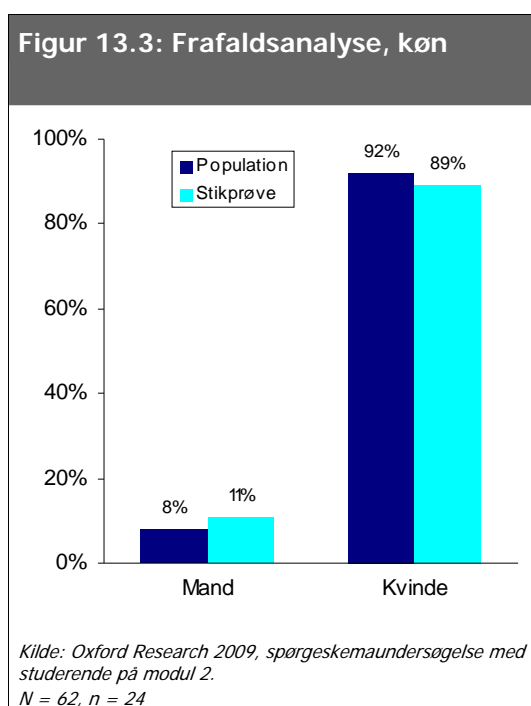

Figur 13.2: Frafaldsanalyse, uddannelsessted

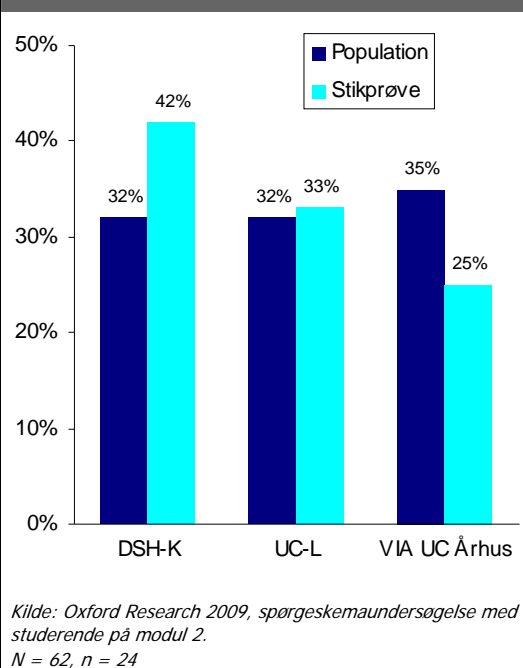

13.2 Modul 2 (E08-M2)

De to figurer sammenligner populationen og stikprøvens fordeling på køn og uddannelsessted. Der er mindre forskelle, der ikke giver anledning til at foretage forbehold eller vægtning i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse. Det er heller ikke her blevet udleveret oplysninger om modul 2, forårssemesteret 2009, vedrørende de studerendes uddannelsesbaggrund.

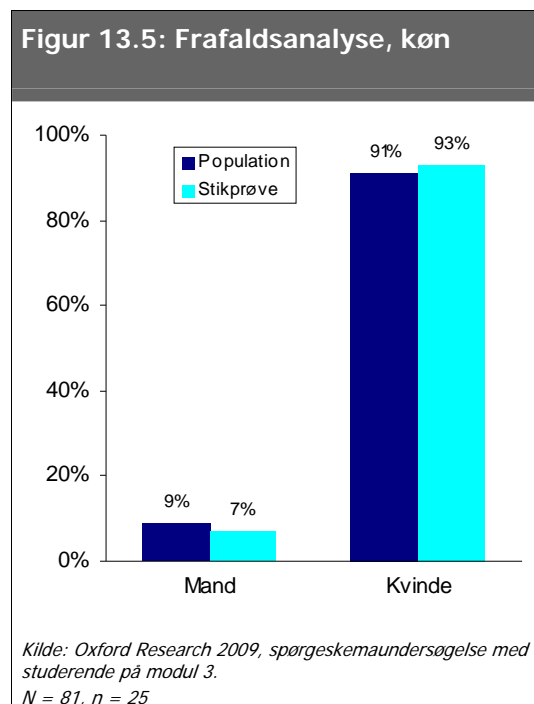

Figur 13.4: Frafaldsanalyse, uddannelsessted

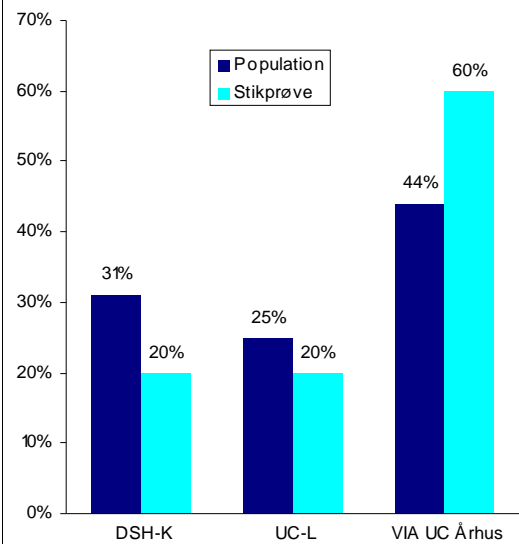

13.3 Modul 3 (F08-M3)

For studerende på modul 3 er der ikke bemærkelsesværdige forskelle mellem populationen og stikprøven i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse.

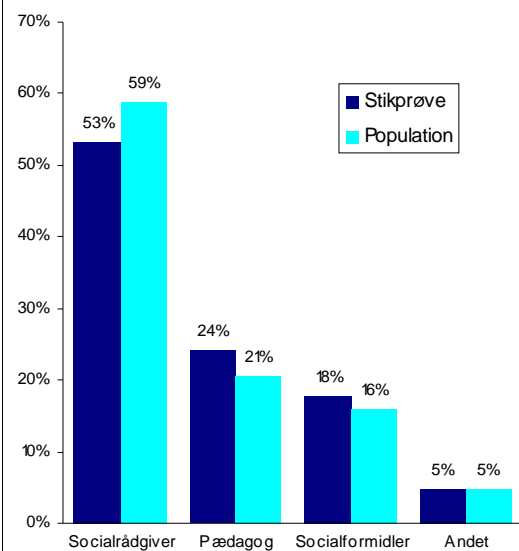

Figur 13.6: Frafaldsanalyse, uddannelsessted

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 3.
N = 81, n = 25

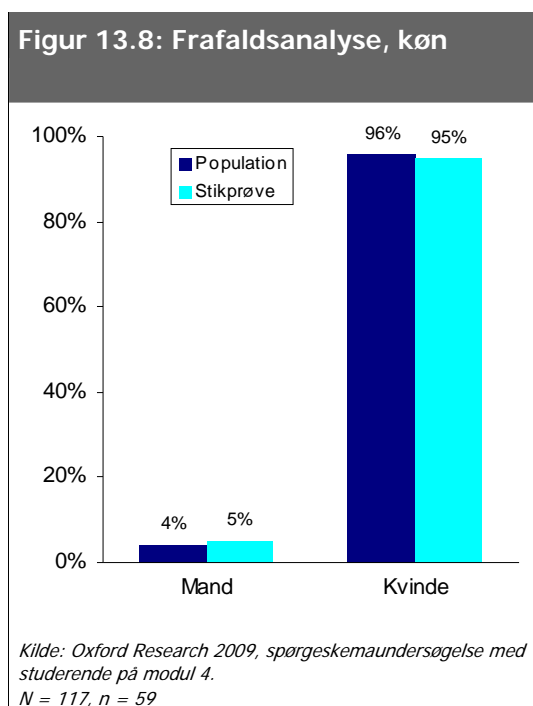
Figur 13.7: Frafaldsanalyse, uddannelse

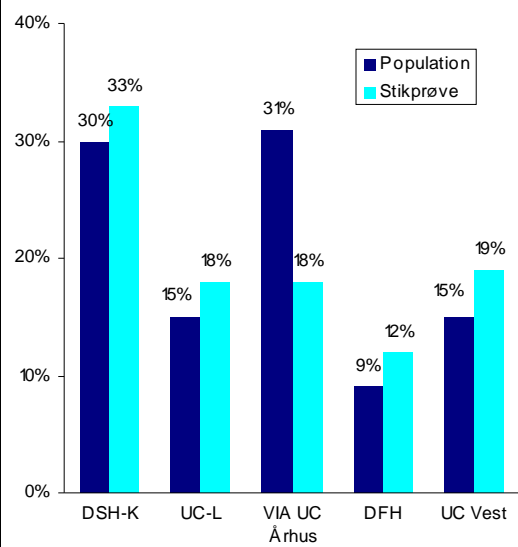
Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 3.
N = 81, n = 25

13.4 Modul 4 (E07-M4)

For studerende på modul 4 er der kun mindre forskelle mellem populationen og stikprøven i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse.

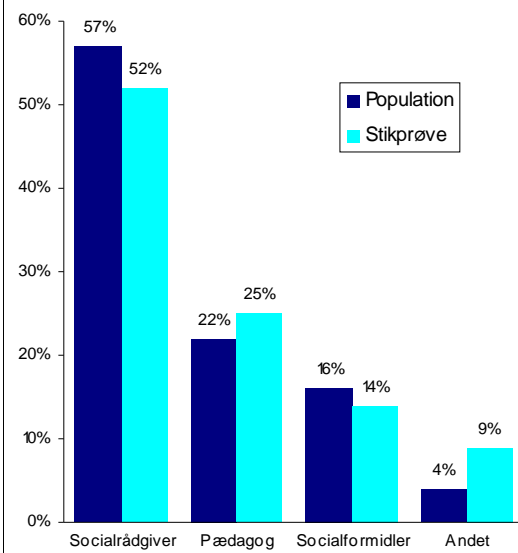

Figur 13.9: Frafaldsanalyse, uddannelsessted

*Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 4.
N = 117, n = 59*

Figur 13.10: Frafald, uddannelse

*Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 4.
N = 117, n = 59*

Kapitel 14. Bilag 3: Farvekoder

Med det formål at muliggøre identifikation af konkrete respondentgrupper samt øge læsevenlighed anvendes nedenstående farvekoder og forkortelser i nærværende og følgende evalueringsrapporter.

Tabel 14.1: Koder og farver for respondentgrupper						
Studiestart						Evalueringsfase
Efterår '07	Forår '08	Efterår '08	Forår '09	Efterår '09	Forår '10	
E07-M1						1-6
E07-M2	F08-M1					2-6
E07-M3	F08-M2	E08-M1				3-6
E07-M4	F08-M3	E08-M2	F09-M1			4-6
E07-M5	F08-M4	E08-M3	F09-M2	E09-M1		5-6
E07-M6	F08-M5	E08-M4	F09-M3	E09-M2	F09-M1	6

Note: Der anvendes grå nuancer, når respondentgrupper med forskellige studiestartstidspunkter lægges sammen, som fx hvis alle, der har gennemført henholdsvis modul 1, 2 og 3, lægges sammen i evalueringens 3. fase.

Eksempel: E07-M1 = E (studiestart efterårssemester) 07 (studiestart i 2007) – M1 (modul 1 – igangværende modul)

Tabellen angiver endvidere hvilke respondentgrupper, der indgår i evalueringens 6 faser.

Bilag 4. Figur 15.1: Evalueringsdesign

